

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Studium humanitní vzdělanosti

**Reprezentace novinářů na příkladu kauzy Andreje Babiše mladšího:
Kritická diskurzivní analýza vybraných českých médií**

Tamara Zubac

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Magdaléna Šťovičková Jantulová

Praha, 2020

Prohlašuji, že jsem práci „*Reprezentace novinářů na příkladu kauzy Andreje Babiše mladšího: Kritická diskurzivní analýza vybraných českých médií*“ vypracovala samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 7. 8. 2020

.....
Tamara Zubac

Ráda bych na tomto místě poděkovala paní magistře Magdaléně Šťovíčkové Jantulové za ochotu, trpělivé vedení práce a rady, které mi byly velkým přínosem.

Obsah

1. Úvod	6
2. Teoretická část	9
2. 1. Reprezentace a konstrukce reality	10
2. 1. 1. Diskurz a reprezentace	10
2. 1. 2. Trojdimenzionální model diskurzu	11
2. 1. 3. Ideologie	12
2. 2. Mediální diskurz	13
2. 2. 1. Mocenský aspekt médií	14
2. 2. 2. Veřejný zájem	15
2. 2. 3. Koncept objektivit	16
2. 2. 4. Koncept svobody vs. koncept odpovědnosti	16
3. Metodologická část	18
3. 1. Výzkumné otázky	18
3. 2. Výzkumná strategie	18
3. 3. Výzkumná metoda	19
3. 4. Výběr vzorku	20
3. 4. 1. Časopis Reflex	22
3. 4. 2. Časopis Respekt	23
3. 4. 3. Časopis Týden	25
3. 5. Analytický postup	26
4. Empirická část	27
4. 1. Sociokulturní kontext kauzy	27
4. 1. 1. Počátek - Andrej Babiš a „Kauza Čapí hnízdo“	27
4. 1. 2. Reportáž „Prázdniny na Krymu“ na SeznamZpravy.cz	29
4. 1. 3. Portál SeznamZpravy.cz	31
4. 1. 4. Specifika pořadu Zvláštní vyšetřování	33
4. 1. 5. Tvůrci reportáže	34
4. 1. 6. Dozvuky reportáže	36
4. 2. Mediální obraz kauzy Andreje Babiše mladšího	39

4. 3. Diskurzivní reprezentace novinářů	40
4. 3. 1. Hledání viníka kauzy	41
4. 3. 2. Investigace	50
4. 3. 3. Drama na hraně faktu a fikce	54
4. 3. 4. Diskurz odpovědnosti vs. diskurz svobody	56
4. 3. 5. Diskurz zdraví a nemoci	59
4. 3. 6. Diskurz rodiny a soukromí vs. diskurz veřejný	62
4. 4. Mocenská hra mediálních magnátů	65
5. Závěr	70
6. Bibliografie	74
6. 1. Analyzované články	74
6. 2. Použitá literatura	77
6. 3. Elektronické zdroje	78
6. 4. Internetové zdroje	78

1. Úvod

„*Studium médií je nedílnou součástí studia současné společnosti a jejího vývoje*“
(Jiráková, Köpplová, 2009).

McQuail (2016) považuje žurnalistiku za nutný předpoklad podpory základních principů demokratické společnosti, totiž svobodu slova, občanskou rovnost a právní stát. Útok na novináře může být považován principiálně za útok na společnost samotnou. Jako příklad takového společenského nastavení můžeme uvést politicky motivovanou vraždu slovenského investigativního novináře Jána Kuciaka a důsledky ve formě občanských protestů a pádu tehdejší vlády.

Šéfredaktoři slovenských médií se k vraždě novináře a jeho partnerky vyjádřili takto: „*Vražda novináře je vážným znamením, že se zločin obrací proti jednomu z nejdůležitějších pilířů svobody: proti svobodě slova a právu občanů kontrolovat mocné a ty, kteří porušují zákon*“¹.

Média hrají neodmyslitelně důležitou roli ve společnosti i v každodennosti jedince. Přitom pravidelný průzkum CVVM zkoumající prestiž vybraných povolání mezi českou veřejností zaznamenal ve svém šetření srovnávající roky 2004 až 2019 významný pokles prestiže novinářské profese² v dlouhodobém horizontu. Další šetření CVVM *Důvěry k vybraným institucím veřejného života* potvrzuje tuto klesající tendenci i co se týče důvěry veřejnosti obecně v instituci médií (zahrnující televizi, tisk, rádio). V krátkém časovém horizontu je sice patrný pokles nedůvěry veřejnosti vůči médiím, autoři jej v šetření vysvětlují tím, že důvěra veřejnosti „*je silně ovlivněna současným děním ve společnosti a proto dochází k těmto výkyvům, které však nemají dlouhého trvání*“³.

Pokud vyjdeme z premisy McQuaila, jehož parafrázuji v samém úvodu, svoboda žurnalistické a investigativní práce je nutně spojena se svobodnou občanskou společností. Ovšem podle průzkumů česká společnost vůči novinářům a mediálním institucím chová stále menší důvěru. Jedním z důvodů mohou být nedávné změny vlastnických poměrů - od zahraničních investorů média odkoupili čeští podnikatelé s různými ekonomickými a politickými zájmy. Velkou nevolí mezi novináři vyvolal zejména politik a podnikatel Andrej Babiš nákupem vydavatelství Mafra, který vedl až k četným odchodům žurnalistů. V

1 Vyhlásenie šéfredaktorov k vražde Jána Kuciaka – Denník N. Denník N - Nezávislý denník [online]. Copyright © N Press s.r.o. [cit. 19.04.2020]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/1041146/vyhlasenie-sefredaktorov-k-vrazde-jana-kuciaka/?ref=list>

2 Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. Prestiž povolání – červen 2019 [online]. [cit. 08.01.2020]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4986/f9/eu190724.pdf

3 Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. Důvěra k vybraným institucím veřejného života – březen 2019 [online]. [cit. 08.01.2020]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4893/f9/po190328.pdf

případě veřejnoprávních médií probíhá také debata o možném nastavení nových pravidel jejich fungování, jako je opakovaná snaha o zrušení koncesionářských poplatků, nebo např. již zamítnutý návrh KSČM na zveřejňování majetkových přiznání jednotlivých novinářů, což by byl výrazný zásah do fungování veřejnoprávních médií.

To, jaké postavení média a novináři ve společnosti mají, říká mnohé o společnosti jako takové. Nejistota mediální scény odráží nutně i nejistotu společenskou a naopak.

Cílem této práce je zaměřit se na výstupy vybraných médií, na reprezentace novinářů a společenském významu jejich práce, která byla výrazným způsobem probírána napříč mediálním a politickým světem po publikaci reportáže. To, jaké reprezentace novinářů se v mediálním prostoru objevují, jsem se rozhodla demonstrovat na konkrétní kauze. Zásadní pro výběr takové kauzy byla aktuálnost tématu, jeho mediální známost a zejména to, jak výrazně bylo nastoleno téma žurnalistické práce. Pro tento účel se nabízí kauza Andreje Babiše mladšího, kterou rozpoutala reportáž „*Zvláštní vyšetřování: Průlomové svědectví v kauze Čapí hnízdo. Slonková a Kubík vypátrali zmizelého Babišova syna*“⁴ na portálu SeznamZpravy.cz. Zaměřím se na diskurzy, které vstupují do mediálního prostoru v reakci na publikaci investigativní reportáže.

Mou hlavní výzkumnou otázkou je Jaké jsou diskurzivní reprezentace novinářů v mediálních výstupech vypovídající o kauze Andreje Babiše mladšího? Analyzovat budu konkrétně internetové i tištěné výstupy společenských časopisů Reflex, Respekt a Týden, z nichž jsem vybrala pouze ty, které informovaly o kauze Andreje Babiše mladšího a zároveň se vztahovaly k práci reportérů. Zvolenou metodou je kritická diskurzivní analýza.

Nyní krátce nastíním strukturu této práce. V teoretické části uvedu, v čem tkví přínos studia mediálních výstupů pro sociální vědy. V jednotlivých podkapitolách poté představím pojmy jako je diskurz, reprezentace a ideologie, se kterými pracuje kritická diskurzivní analýza, poté se zaměřím na média, jelikož právě vybrané mediální výstupy ve své práci analyzuji. Na médiích mě bude zajímat zejména jejich mocenský charakter a s tím spojené koncepty svobody, objektivity a veřejného zájmu, neboť východiskem této práce je premisa, že média jsou nositeli moci.

Po kapitole teoretické následuje metodologická část, ve které vyslovuji cíle výzkumu a výzkumné otázky, přibližuji a odůvodňuji zvolenou kvalitativní výzkumnou strategii a metodu kritické diskurzivní analýzy. Dále popisuji proces výběru vzorku a na závěr kapitoly nastíním analytický postup, uplatněný v následující praktické části.

Poté přecházím k samotné analýze v kapitole empirické, kde nejprve uvedu kontext kauzy Andreje Babiše mladšího, který je důležitým výchozím bodem pro další analýzu. Poté

⁴ Reportáž dostupná online: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/prulomove-svedectvi-v-kauze-capi-hnizdo-slonkova-a-kubik-vypatrali-zmizeleho-babisova-syna-60198>

představím výsledky analýzy, v rámci které jsem identifikovala a interpretovala diskurzy a reprezentace novinářů ve vybraných mediálních promluvách. V samotném závěru shrnu výsledky analýzy.

Východiskem této práce je sociální konstrukce diskurzu a předpoklad mocenského vlivu médií. Cílem této práce není hledat „pravdu“ a činit soudy v této medializované kauze. Smyslem práce je vést diskuzi nad reflexí novinářské práce a odhalovat jaké vzorce se v debatě ve vztahu k novinářům a jejich práci objevují.

2. Teoretická část

Teoretická část této práce je rozdělena na dvě podkapitoly. V první části představím pojmy diskurz, reprezentace a ideologie, se kterými pracuje kritická diskurzivní analýza. Druhá část je věnována médiím, žurnalistice a vybraným konceptům, které ustanovují normativy žurnalistické práce.

Paradigma kritické diskurzivní analýzy pracuje s premisou, že „*diskurzy jsou nejen sociálně konstruované, ale také konstruující*“ a o to více to platí pro masová média (Wodak, Krzyżanowski, 2008: 32).

Médium je definováno jako článek, který zprostředkovává sdělení mezi komunikátorem a adresátem (Reifová, 2004). Masová média prostřednictvím svých kanálů zprostředkovávají informace pro co možná největší možné publikum diváků, posluchačů, či čtenářů. S ohledem na tyto skutečnosti Mautner odůvodňuje zájem sociálních věd o mediální výstupy tvrzením, že média jsou „*všudypřítomná, spojená s intenzivním používáním, pozorností veřejnosti a politickým vlivem*“ (Mautner in Wodak, Krzyżanowski, 2008). Masový dosah mediálních výstupů zvyšuje konstruující účinek diskurzu, jeho mocenský potenciál spočívá v utváření široce sdílených konstrukcí reality (Wodak, Krzyżanowski, 2008).

Mocenský potenciál médií tedy spočívá zejména v míře dosahu na potenciální publikum a pozornosti, která je danému médiu a jeho výstupům věnována. Jaký dopad těchto sdělení závisí také na charakteru a způsobu prezentování informací, které jsou obsahem daných mediálních výstupů, ať už explicitních nebo implicitních. Mediální výstupy totiž vždy představují určitý konstruovaný obraz reality, který ve svém důsledku má vliv na společenské mínění a jednání (Schneiderová, 2015).

Každý mediální výstup se se zveřejněním stává sociálním faktem, reprezentující určitý soubor hodnot a myšlenek (Jiráček, Köpplová, 2009). Reprezentace událostí a aktérů v mediálních výstupech vycházejí ze sociokulturního prostředí, kde vznikly, ale zároveň představují také určitý náhled, interpretaci, kterou do mediálního sdělení vkládá producent textu s předpokladem, že stejným způsobem bude sdělení publikem interpretováno (Jiráček, Köpplová, 2009). Média tak mohou být dobrým zdrojem pro zkoumání dominantních diskurzů (Wodak, Krzyżanowski, 2008) a proto je i mým záměrem se analýze mediálních výstupů - a konkrétně mediálním reprezentacím - věnovat.

2. 1. Reprezentace a konstrukce reality

Ve své práci budu analyzovat vybrané mediální výstupy metodou kritické diskurzivní analýzy. Specifika této metody a důvody jejího výběru přibližuji v metodologické části, než se ovšem k ní přesuneme, je nutné nejprve představit některé základní pojmy a východiska, které jsou stěžejní pro stanovený cíl této práce a se kterými pracuje kritická diskurzivní analýza, jmenovitě Norman Fairclough, z jehož přístupu vycházím.

2. 1. 1. Diskurz a reprezentace

Pojem diskurz nemá jednoznačné vymezení. Diskurz bývá např. používán jako synonymum k pojmu text či k mluvenému projevu, nebo ve vyšší úrovni abstrakce jako souhrn těchto textů a promluv (Hoffmannová, 1997, In Schneiderová, 2015), popřípadě také jako pojmenování žánru či stylu, jako je např. mediální diskurz, politický diskurz a mnohé další (Prokopová, Orságová, Martinková, 2014).

V této práci není prostor pro rozpracování detailní analýzy pojmu diskurz, pro náš účel postačí uchopení tohoto pojmu tak, jak jej chápe kritická diskurzivní analýza s ohledem na „foucaultovská východiska“, totiž jako „určitý princip a pravidla podílející se na zobrazování, resp. vytváření určité skutečnosti“ (Schneiderová, 2015: 21). Michel Foucault vycházel z předpokladu, že produkce diskurzu je v každé společnosti výběrová, organizovaná, kontrolovaná a šířena pomocí určitých daných postupů (Foucault in Wodak, Krzyżanowski, 2008), diskurzivní praxe se tedy řídí vnitřními mechanismy, které lze pomocí diskurzivní analýzy odhalovat.

Norman Fairclough mimo jiné v návaznosti na Foucaulta rozumí pojmem diskurz „užití jazyka zvláštním způsobem jako forma společenské praxe“ (Fairclough, 1995a, in Schneiderová, 2015: 36). „Diskurz je tvořen souborem výpovědí“, přičemž výpovědi míníme jako „konkrétní realizaci určité reprezentace světa“ (Schneiderová, 2015: 74). Fairclough později rozšiřuje pojem diskurzu o „řád diskurzu“, který vysvětluje jako jakousi „konfiguraci žánrů, diskurzu a stylů“ (Vávra, 2008: 211). Kromě tohoto abstraktního pojetí diskurzu Fairclough odlišuje také diskurz jako určitou konkrétní reprezentaci sociálního elementu - v takovém případě mluvíme o „diskurzech“ v množném čísle (Schneiderová, 2015). Diskurzy mohou reprezentovat i různé perspektivy stejné oblasti (Prokopová, Orságová, Martinková, 2014), mezi diskurzy probíhá boj o dominanci v daném sociálním prostoru (Schneiderová, 2015).

Reprezentace reality v sobě nesou různé aspekty sociálního světa. Podle Fairclougha (2003) reprezentace zahrnují různé prvky sociálních událostí, mezi něž patří např. osoby (a jejich historii, hodnoty, přesvědčení), sociální procesy a vztahy, objekty, čas a prostor. Kritická diskurzivní analýza v rámci zkoumání reprezentací sleduje to, které události jsou do

promluv zahrnuty, na které události a textové prvky je kladen důraz, a které události jsou z promluv vyloučeny (Fairclough, 2003). Důležitým předmětem zájmu analýzy je také úroveň abstrakce, která může probíhat na třech úrovních - buď jako konkrétní reprezentace, nebo reprezentace zobecněná na soubory sociálních událostí, anebo reprezentace na úrovni abstraktních procesů sociální praxe a společenských struktur (Fairclough, 2003). „*Když jsou reprezentace zobecněné nebo abstraktní, musíme se zvláště důkladně zabývat tím, jak se věci klasifikují, na 'klasifikační systémy'*“ (Fairclough, 2003: 138).

Jednotlivé události (texty) jsou navzájem propojené (Prokopová, Orságová, Martinková, 2014), do konkrétních reprezentací vstupují také elementy dalších událostí a sociálních kontextů. Tuto provázanost mezi texty nazýváme intertextualitou. Podle Wodakové intertextualita vzniká různými způsoby: prostřednictvím odkazu na téma či hlavní aktéry, či odkazováním na stejné události, anebo rekontextualizací, neboli přenosem argumentů z jednoho textu do druhého (Wodak, Krzyżanowski, 2008). Textový element může díky rekontextualizaci nabývat nových významů, nejprve je totiž vyňat z původního kontextu (je dekontextualizován) a poté je implementován do kontextu nového (je znovu kontextualizován) (Wodak, Krzyżanowski, 2008). Zkoumání intertextuality zahrnuje způsoby, „*jak texty čerpají, zahrnují a rekontextualizují jiné texty a jak tyto texty vzájemně interagují*“ (Fairclough, 2003: 17).

2. 1. 2. Trojdimenzionální model diskurzu

V pojetí Fairclougha je diskurz trojdimenzionální. Diskurzivní událost je tvořena třemi dimenzemi - textem, sociální praxí a diskurzivní praxí (Schneiderová, 2015). Z této představy Fairclough odvozuje následný analytický postup - ten probíhá ve třech částech - část deskriptivní, interpretační a explanační (Vašát, 2008).

Část deskriptivní se zaměřuje na lingvistickou stránku výpovědí. Deskripce zkoumá jazykové prostředky, využitě ve výpovědích, konkrétně se Fairclough zaměřuje na tři aspekty: analýzu slovní zásoby, gramatiky a struktury textu (Schneiderová, 2015). „*V rámci každé z nich se soustřeďuje na několik okruhů: 1) zkušenostní hodnoty slov, relační hodnoty slov, expresivní hodnoty slov a použité metafory; 2) zkušenostní hodnotu gramatiky, relační hodnoty gramatiky, expresivní hodnoty gramatiky a spojení vět; 3) interakční konvence a struktura textu*“ (Vašát, 2008: 106).

Část interpretační se v návaznosti na lingvistickou analýzu „*zkoumá jednotlivé texty, prostředky a žánry v návaznosti na situační kontext a v jejich vzájemných vztazích*“ (Schneiderová, 2015: 90). Fairclough se během interpretace orientuje na popis toho, o čem a o kom text vypovídá a vztahy a spojení mezi jednotlivými subjekty promluv. Cílem je porozumět: „*kontextu, tj. o interpretacích, které aktéři vztahují k danému situačnímu a intertextuálnímu kontextu, diskursivnímu typu (či typům), tj., ke kterým diskursivním/u typu/*

úm text/y odkazuje/í a diferencích a změnách, tj. liší-li se ony dva výše zmíněné okruhy v závislosti na různém aktérovi a dochází-li pak ke změnám v průběhu dané interakce“ (Fairclough 1989:162, in Vašát, 2008). Fairclough v procesu interpretace zdůrazňuje intertextovost, tedy potenciální „přítomnost prvků jiných textů“ (Fairclough, 2003: 218), a interdiskurzivitu, kterou Fairclough přibližuje jako analýzu „konkrétní kombinace žánrů, diskursů a stylů“ (Fairclough, 2003: 218).

Část explanační se „zaměřuje na to, jak daný diskurz mění nebo upevňuje (mocenské) vztahy ve společnosti, jaký má společenský dopad“ (Schneiderová, 2015: 90). Odhalené diskurzy a jeho praktiky popisujeme v rámci širšího kontextu fungování mocenských vztahů v dané společnosti (Vašát, 2008).

2. 1. 3. Ideologie

Podle Jiráka a Köpplové (2009) to, jaký význam máme přisoudit danému sdělení, záleží na sdílené kultuře, která nám dává rámec umožňující kategorizaci a pochopení nejen faktického obsahu sdělení, ale zejména vložených implicitních významů, typických pro danou kulturu s společností. Fairclough tyto sdílené předpoklady a přesvědčení nazývá „*common sense*“ neboli sdíleným věděním. Jedná se určité „*vštipené a naturalizované významy, které napomáhají v produkci a konzumaci (interpretaci) textů diskursů právě tímto určitým způsobem*“ (Vašát, 2008: 105) a které jsou součástí tzv. „*members resources*“ neboli společných zdrojů jak interpreta, tak producenta.

Jinak řečeno promluvy a texty v sobě nesou skryté významy, které jsou vkládány producentem a interpretovány konzumentem. Znalost těchto významů a přesvědčení (jejich „internalizace“ v rámci společných zdrojů) je předpokladem pochopení daného sdělení - respektive pochopení tohoto sdělení určitým způsobem. Tyto významy jsou v dané společnosti neustále konstruovány a reprodukovány, v tomto ohledu mluvíme o ideologickém aspektu diskurzu. Pro kritickou diskurzivní analýzu je pojem ideologie jedním ze stěžejních konceptů.

Pojem ideologie můžeme v nejobecnějším slova smyslu (v perspektivě kritické diskurzivní analýzy) chápat jako způsob, jakým jsou nahlíženy vztahy mezi lidmi, sociálními skupinami, institucemi a celou společností (Homoláč, 2002, In Schneiderová, 2015). Fairclough nahlíží na koncept ideologie z kritické pozice, a to jako na způsob uplatňování moci skrze diskurz. Pracuje s předpokladem existence dominantní ideologie, která působí v souladu se společensky uznávanými předpoklady, čímž se do důsledku zdá být pohledem „neutrálním“ a tím pádem také perspektivou, kterou není třeba rozporovat a která navíc může opomíjet jiné alternativní pohledy (Prokopová, Orságová, Martinková, 2014).

Fairclough pojem ideologie přímo popisuje jako „*reprezentace aspektů světa, které mohou být zobrazovány, aby přispívaly k vytvoření, udržování nebo změně sociálních vztahů moci, nadvlády a vykořisťování*“ (Fairclough, 2003: 9). Ti, kteří jsou u moci nebo o ni usilují, používají či působí na ideologii dané společnosti tak, „*aby se přiblížili stavu, kde ji chtějí mít*“ (Prokopová, Orságová, Martinková, 2014: 15). Centrem zájmu těch, kteří se zabývají kritickou diskurzivní analýzou, je zkoumání způsobu, jakým diskurz reprodukuje mocenskou nadvládu jedné skupiny nad jinými, a jak se proti tomu může „vykořisťovaná“ skupina bránit (Prokopová, Orságová, Martinková, 2014). Promluvy a texty jakožto sociální praxe mají své ideologické účinky, které lze pomocí této metody identifikovat.

2. 2. Mediální diskurz

V následující části se zaměřím na média, které pojmám jako společenské instituce. Ve své práci vycházím z konstitutivního modelu komunikace, který odkazuje „*na hledání vztahu mezi procesy sociální komunikace a vytváření, konstituování společné (sdílené) kultury neustálým potvrzováním a rozvíjením významů, hodnot a postojů v komunikativním chování*“ (Jirák, Köpplová, 2009: 26).

Podle Jiráka a Köpplové (2009) můžeme komunikaci rozumět buď v nejobecnějším slova smyslu jako přenos sdělení, vycházejíc ze základní definice pojmu médium jako prostředníka, anebo lze komunikaci konkrétněji chápat jako sociální praxi. Právě tento sociální přesah je stěžejní, neboť jak jsem nastínila v kapitole Diskurz a reprezentace, diskurz je v duchu Fairclougha chápán jako forma lingvistického jednání, které do značné míry odráží, ale také konstruuje, sociální realitu.

Východiskem pro toto pojetí je paradigma sociálního konstruktivismu, který realitu definuje nikoli jako objektivní danost, ale jako sociálně, kulturně a historicky podmíněný proces. Pro tento proces platí, že působí obousměrně - totiž sociální situace (v našem případě mediální produkty) na jedné straně spoluvytváří konstrukty (reprezentace) reality, na straně druhé tyto konstrukty odráží a jsou společností dále tvarovány (Jirák, Köpplová, 2009).

Pod pojmem média a masová média můžeme zahrnout širokou škálu přenosových forem jako jsou noviny, časopisy, rozhlas, televize, internet a další. Ponechám ovšem stranou různé definice mediálních teorií. K vybraným mediálním výstupům přistupuji z hlediska kritické diskurzivní analýzy, v záběru této práce je proto, i s ohledem na vytyčené cíle, především mocenský charakter médií a jejich společenská role s akcentem veřejného zájmu. Ze stejného důvodu budu pracovat s pojmy promluva, text, jazykové jednání, popřípadě mediální výstupy, spíše než s pojmy komunikace, či mediální komunikace, které jsou vlastní mediálním teoriím.

2. 2. 1. Mocenský aspekt médií

Existují rozličné přístupy v teorii masové komunikace, které médiím připisují různé společenské role různé významnosti. Shodují se ovšem v tom, že média jakožto instituce mají významný podíl na každodenním životě jedinců i na uspořádání dané společnosti (Jirák, Köpplová, 2009). Díky v zásadě celospolečenskému dosahu vysílaných sdělení, díky akcentování témat a kauz mohou šířit povědomí, rozvíjet tím debatu a tak i potenciálně přispět ke společenské změně. Na druhé straně ale média mohou společenské rozdíly pomáhat vytvářet, udržovat je v tomto stavu, a dokonce aktivně své významné postavení ve společnosti využívat pro dosažení vlastních cílů, ať už z vůle jednotlivých zaměstnanců, vlastníků médií, nebo vlivem propagandy (Jirák, Köpplová, 2009).

Mezi hlavní druhy účinku moci médií McQuail (2016) jmenuje např. nastolování témat (gatekeeping⁵, agenda-setting⁶), ovlivňování postojů, názorů, chování, veřejného obrazu a interpretace událostí. Média „výběrově reprodukuji určité významy“ (McQuail, 2009: 114) ve společnosti, čímž napomáhají ke konstrukci reality. Podle Halla mají žurnalisté a vydavatelé zaběhlé rutinní postupy, „které obsahují představu, jak se konkrétní mediální obsahy mají sestavovat“, čímž dávají vznik mediálním produktům, ve kterých je „vždy zakódována dominantní ideologie“ (Hall, 1980, in Jirák, Köpplová, 2009: 226).

Podle teorie sociální konstrukce reality mediální výstupy nevypovídají pouze o událostech, ale tyto výpovědi aktivně konstruují určitý obraz, reprezentaci události. Masmédia tím podle Thompsona „výrazně zvyšují míru ideologie v moderní společnosti“ (Thompson, 1990, in Giddens 2013: 685) a stávají se tak nositeli „symbolické moci“ (Thompson, 2004, in Jirák, Köpplová, 2009: 153).

Čtenář je ovšem interpretačně aktivní, a může ideologický aspekt rozpoznat. V závislosti na tom se čtenář může, dle Halla, k mediálnímu produktu postavit třemi různými způsoby: buď je čtenář v souladu s dominantní pozicí vysílače, nebo se vůči dominantní interpretaci vymezuje, anebo vychází z obou těchto postojů (Hall, 2006, in Jirák, Köpplová, 2009: 229).

O médiích se také mluví jako o „čtvrtém stavu“, čímž mu je přisuzována mocenská role vedle moci zákonodárné, výkonné a soudní (McQuail, 2016). Teorie čtvrtého stavu předpokládá nezávislost médií na vládě, kterou skrze své produkty (texty) má za úkol přivést k odpovědnosti (McQuail, 2016). I proto média mají média přívlastek „hlídací pes demokracie“, dohlížející na ty, kteří jsou u moci. Pojem hlídací pes neboli „watch-dog“ vychází z teorie sociální odpovědnosti (Reifová, 2004). Podle slovníku mediální komunikace Ireny Reifové (2004) vychází role médií jakožto hlídacího psa z „představy, že

5 Novináři vybírají témata a události, která následně zpracují a publikují v daném mediálním prostoru (Reifová, 2004)

6 Jedná se o prosazování některých témat do veřejném prostoru, nebo popř. vyřazení některých témat (Reifová, 2004)

média mají vůči společnosti nějaký závazek, který přesahuje prosazení médií na trhu v roli ekonomických subjektů“. Tímto závazkem je veřejný zájem a odpovědnost novinářů vůči veřejnosti, přičemž nutnou podmínkou pro naplnění této role je svoboda tisku a nezávislost médií (Reifová, 2004). Reiferová ovšem dodává, že „*v praxi média tuto roli spíše neplní, že často tato role slouží jen k tomu, aby si vydavatelé a provozovatelé médií zajišťovali a upevňovali ekonomickou a politickou moc*“⁷. To může být také jeden z důvodů, proč důvěra v novináře v poslední době klesá. Podle Jaromíra Volka z Katedry mediálních studií a žurnalistiky na Masarykově univerzitě „*veřejnost stále silněji vnímá novináře jako někoho, kdo slouží establishmentu*“⁸.

2. 2. 2. Veřejný zájem

Média můžeme za ideálních podmínek jejich fungování „*považovat za jednu z nejdůležitějších zprostředkujících institucí občanské společnosti*“ (McQuail, 2009: 193) a to díky tomu, že umožňují vznik prostoru pro debatu a šíření informací, čímž přispívají k obecné informovanosti a zájmu občanů o spoluúčast na veřejném životě. Představy a očekávání spojené s fungováním médií ve společnosti můžeme shrnout pod pojmem „veřejný zájem“.

McQuail (2009) mezi požadavky veřejného zájmu jmenuje např. svobodu projevu, rozmanitost na poli vlastnictví médií, dosah, kvalitu a rozmanitost zveřejňovaných informací, respekt vůči základním lidským právům, podporu veřejného pořádku a demokratického systému, či takové jednání, které minimalizuje újmu jedinci a společnosti.

Podle McQuaila (2009) vychází koncept veřejného zájmu ze společensky sdílených hodnot a odpovídá danému společenskému uspořádání. Dodává ovšem také, že definice „obecného“ či „veřejného zájmu“ je značně problematická. Veřejný zájem v sobě zahrnuje mnohé, a to i protikladné představy toho, jaké kvality by měly být ve společnosti upřednostňovány.

Dle Blumlera je veřejný zájem nadřazen zájmu individuálnímu a jeho součástí by mělo být i dlouhodobé hledisko, soustředěné na budoucnost celé společnosti (Blumer, 1998, in McQuail, 2009). Zdůrazňuje také, že veřejný zájem se v případě médií přímo týká konceptu moci - „*média musí užívat svou moc legitimním způsobem, což není příliš vzdáleno představě odpovědnosti*“ (Blumer, 1998, in McQuail, 2009: 177).

Další problém spočívá také v tom, že zájem médií nemusí vždy sledovat (a nesleduje) veřejný zájem, ale své vlastní cíle, ať už politické, kulturní či ekonomické. Například v důsledku orientace na ziskovost může být veřejný zájem z pozice mediální produkce

7 Slovníkové heslo „watch-dog role“ (Reifová, 2004)

8 Průzkum: Čeští novináři čelí krizi důvěry | Věda & výzkum | věda.muni.cz. Magazín M: Zprávy z MUNI | em.muni.cz [online]. Dostupné z: <https://www.em.muni.cz/veda-a-vyzkum/8905-cesti-novinari-celi-krizi-duvery>

definován jako „*to, co zajímá veřejnost*“ (McQuail, 2009: 177), čímž dané médium de facto přenáší zodpovědnost za hodnotné a etické zprávy na společnost (McQuail, 2009).

2. 2. 3. Koncept objektivitu

Mezi stěžejní kvalitativní požadavky na mediální obsah patří objektivita, ve smyslu „*neutrálního, informativního referování o událostech*“ (McQuail, 2009: 367). Snaha o objektivitu je základním stavebním kamenem důvěryhodnosti daného mediálního zdroje. Dnes se ale novináři i mediální teoretici přiklání k představě, že (v duchu sociálního konstruktivismu) neexistuje objektivní informování a samotné nakládání žurnalistů s fakty už jsou samy o sobě interpretací (McQuail, 2009).

Mediální produkty vždy vychází z určitého přesvědčení a systému hodnot, který může vycházet z celospolečenského nastavení či dalších specifických faktorů, jako je charakter média, vliv vlastníků médií, ekonomické tlaky, apod. V tomto ohledu mluvíme o skryté ideologii, kterou kritické analýzy považují za systematicky (byť i nevědomě) aplikovanou (McQuail, 2016). Za ideologii můžeme ostatně považovat i profesní ideály a normativní hodnoty kvalitní žurnalistické práce (McQuail 2016).

Oddálení se ideálu objektivitu vede k předpojatosti, kterou můžeme chápat např. jako názorové či emoční zabarvení obsahu sdělení (např. negativní prezentace některých menšin a stigmatizovaných sociálních skupin), politickou vyhraněnost, zkrácení či neúplnost publikovaných informací, nebo i krajní možnosti jako je propaganda a publikování lživých informací (McQuail, 2009).

2. 2. 4. Koncept svobody vs. koncept odpovědnosti

Koncept objektivitu je spojen také s principem svobody a odpovědnosti médií. Princip svobody publikování je v demokratických společnostech garantován zákonem. Smyslem jejího zakotvení v právním systému je zamezení nežádoucímu vlivu, například snaze o řízení, kontrolu či cenzuru publikovaných informací a názorových stanovisek, a to zejména ze strany státu (Jirák, Köpplová, 2009).

Jak jsem ovšem dříve již nastínila, média jsou silným mocenským nástrojem a se svobodou publikace musí také jít v ruku v ruce také odpovědné chování, vztahující se zejména ke kvalitativním nárokům žurnalistické práce (čítající např. princip objektivitu, pravdomlupnost, nezávislost, dodržování etických kodexů, atp.) a předvídání potenciálně škodlivých účinků mediálních produktů na společnost s ohledem na možné právní i morální důsledky (McQuail, 2016). Koncept společenské odpovědnosti vychází z předpokladu existence veřejného zájmu. V našem prostředí tuto teorii nejvíce naplňují veřejnoprávní média. Společenská odpovědnost může být vymáhána např. prostřednictvím zákonů, samoregulací tisku, dodržováním etických kodexů, ustanovováním mediálních rad a dalších.

Principy svobody a odpovědnosti vzájemně spolupůsobí, ale je mezi nimi také určité napětí (McQuail, 2016). Jirák a Köpplová (2009) dokonce staví nikoli cenzuru, ale odpovědnost médií do protikladu ke svobodě slova.

Koncept odpovědnosti ovšem zahrnuje větší škálu vztahů, než odpovědnost vůči veřejnosti, vycházející z konceptu veřejného zájmu. Odpovědnost může směřovat také vůči dané mediální organizaci (např. vzhledem k pracovním kolegům, vlastníkům daného média, klientům a sponzorům), či navenek vůči konkrétním subjektům daného mediálního výstupu, svým zdrojům, vůči jiným společenským institucím anebo také vůči různým nátlakovým skupinám (McQuail, 2009).

3. Metodologická část

3. 1. Výzkumné otázky

Výzkumným cílem této práce je popsat diskurzivní reprezentace novinářů, které se objevují v mediálních výstupech. Stanovují si proto následující výzkumnou otázku:

- *Jaké jsou diskurzivní reprezentace novinářů v mediálních výstupech vypovídající o kauze Andreje Babiše mladšího?*

Kromě hlavní výzkumné otázky si kladu i doplňující otázky, které by mi mohly pomoci hlouběji nahlédnout pod danou problematiku:

- Jaké diskurzy vstupují do debaty o společenské roli novinářů? Jaké ideologie se skrývají za diskurzy?

3. 2. Výzkumná strategie

Zvolenou výzkumnou strategií je kvalitativní strategie, jejímž účelem je porozumění stanovenému problému do hloubky. Zatímco kvantitativní výzkum testuje předem stanovené hypotézy a zaměřuje se na zjišťování malého rozsahu informací o velkém počtu jedinců, kvalitativní výzkum se pokouší zjistit co nejvíce informací o relativně malém vzorku, aby výzkumník získal ideálně co nejucelenější vhled do stanovené problematiky (Disman, 2000).

Cílem kvalitativního výzkumu je „porozumění lidem v sociálních situacích“ (Disman, 2000: 289) a „zachytit smysluplně komplexitu zkoumaných jevů a případů sociálního světa“ (Hendl, 2005: 223).

Postup výzkumníka v kvalitativním výzkumu je *induktivní*, začíná pozorováním a sběrem dat, ve kterých současně hledá pravidelnosti a vzájemné vztahy mezi pozorovanými jevy (Disman, 2000). Výzkumník tedy během sběru dat paralelně tyto data analyzuje a interpretuje, čímž postupně získává obraz zkoumaného problému (Hendl, 2005: 52). Vztah mezi výzkumníkem, předmětem výzkumu a výzkumnou situací je *interaktivní*, obraz se pozvolna formuje v průběhu celého výzkumného procesu, získaná data je proto potřeba podrobovat opakované reflexi (Novotná 2009/2010).

Vzhledem k tomu, že se výzkumník snaží o získání co největšího množství relevantních informací o stanoveném problému, takový výzkum může být vysoce validní. Na druhé straně je výzkum těžce replikovatelný a možnost generalizace jeho výsledků na celou populaci je velmi omezený (Hendl, 2005: 52).

3. 3. Výzkumná metoda

Správně zvolená metodika výzkumu pro daný výzkumný problém by mi měla odhalit diskurzy a reprezentace novinářů v konkrétních sociálních situacích - textech. Pro tento účel nebude stačit pouhá analýza jednotlivých izolovaných textů. Abych mohla zkoumat konstituované významy, potřebuji se dostat na „vyšší úroveň, na úroveň kultury či společnosti a zkoumat soubor textů, tedy psaných, mluvených i vizuálních výpovědí, které ve společnosti na dané téma kolují“ (Trampota, Vojtěchovská, 2010: 169-170). Mediální produkty je tedy potřeba posuzovat „v kontextu podmínek jejich produkce i recepce a také ve vztahu k celému diskurzu“ (Svobodová, Hamrusová, Hinková, 2018: 5).

Pro kvalitativní analýzu textů a jejich významových struktur ve vztahu k sociálnímu kontextu se nabízí diskurzivní analýza. Ta vychází z teorie sociálního konstruktivismu, která chápe sociální realitu nikoli jako objektivní danost, ale jako do značné míry konstruovaný proces (Vašát, 2008).

Diskurzivní analýza v sobě nese mnoho směrů a zaměření, pro úplné zjednodušení se inspirovaným rozdělením diskurzivní analýzy podle Schneiderové, totiž rozdělením na tzv. „etnometodologický“ či jinak „interakcionistický“ směr, a „kritický“, neboli „sociopolitický“ směr (Schneiderová, 2015: 17).

Již jsem dříve mluvila o médiích jakožto o nositelích mocenského potenciálu, moc je tedy ústředním tématem této práce. Proto právě kritické směry, které se zaměřují na „propojení jazyka, diskurzu a moci“ (Zábrodská, 2009, In Schneiderová, 2015: 18), mohou přispět k „pochopení ideologického charakteru zpráv v konfliktních situacích“ (Giddens, 2013: 685). Použití metody kritické diskurzivní analýzy nám může konkrétně pomoci „pochopit, jakou roli zde jednotliví aktéři hrají, jaké strategie při medializaci obsahů používají a zejména za jakým účelem tak činí“ (Svobodová, Hamrusová, Hinková, 2018: 5).

„Kritičnost“ v tomto ohledu nemůžeme chápat jako přijetí negativního postoje vůči zkoumanému problému. Kritičnost je zde ve smyslu „reflexivity“, upozornění na ideologické aspekty konstruované reality se snahou o společenskou změnu (Schneiderová, 2015). To, co se kritická diskurzivní analýza (dále jen KDA) snaží odkrývat, je mocenské uspořádání (ze svého principu nerovné) a způsoby legitimizace mocenské struktury prostřednictvím diskurzů (Vávra, 2008). Tyto poznatky mohou lidem pomoci se „emancipovat od forem nadvlády“ (Prokopová, Orságová, Martinková, 2014: 22).

Jazyk hraje stěžejní roli v KDA. Způsob, jakým je jazyk využíván, vede k dominanci těch, kteří mají přístup ke zdrojům moci, např. k ekonomickým výhodám, politické moci, nebo právě k médiím. Skrze diskurz tak dochází k mocenskému působení na „obsah vědění, subjekty a jejich identity a rovněž vztahy mezi subjekty“ (Schneiderová, 2015: 39). Texty

jsou výsledkem napětí mezi strukturou a jednáním - je mezi nimi dialektický vztah. S mocí je vázán pojem ideologie, který Fairclough popisuje jako „*aspekty světa, přispívající k vytváření a udržování vztahů moci, nadvlády a vykořisťování*“ (Fairclough, 2003: 218). Zkoumáním jazyka užívaného v promluvách společně s reflexí sociálních struktur můžeme odhalit diskurzy a ideologie na pozadí diskurzivních vzorců.

Hlavním představitelem KDA je Norman Fairclough, z jehož přístupu vycházím.

3. 4. Výběr vzorku

Diskurzivní analýza patří mezi tzv. nevtíravé techniky sběru dat, v případě mého výzkumu se jedná o analýzu mediálních výstupů. Vzorek je vybírán účelově ve vztahu k výzkumnému problému a to podle výzkumníkem předem stanovených kritérií (Novotná 2009/2010).

Reportáž „*Zvláštní vyšetřování: Průlomové svědectví v kauze Čapí hnízdo. Slonková a Kubík vypátrali zmizelého Babišova syna*“ byla vydána na SeznamZpravy.cz dne 12. listopadu 2018. Od prvního okamžiku s sebou toto téma ve veřejném prostoru neslo libost i nevoli ze stran různých členů společnosti. Rozhovory, debaty a analýzy probíhající v mediálním prostředí ukázaly, že na významu této investigativní práce, ať už v pozitivním či negativním smyslu, se neshodnou lidé napříč politickým i mediálním spektrem. Zajímavé je, že ani mezi samotnými novináři nepanuje konsensus. V tomto místě bych ráda uvedla, že i když se jedná o reportáž investigativní, debata, která byla po publikaci rozpoutána, se týkala nejen investigativní práce jako takové, ale vztahovala se významně i k obecným principům novinářiny. Proto i v názvu této práce a v rámci výzkumných otázek se vztahují k novinářskému povolání jako jedné kategorii, přičemž reportáž SeznamZpravy.cz vnímám jako příležitost, která v mediálním prostoru otevřela debatu nad normativy žurnalistické práce a veřejném zájmu publikace citlivých informací s možným politickým dopadem.

Co se týče specifikace výběru vzorku, směrodatné jsou pro záměr mého výzkumu takové výpovědi, které se zabývají významem zmíněné reportáže s přesahem do tématu novinářské práce obecně. Bude se jednat pouze o výstupy během měsíce listopadu 2018 (respektive od data vydání reportáže 12. listopadu 2018), kdy problematika principů novinářské práce v mediálním prostředí eskalovala. Vzhledem k tomu, že v mém záběru je téma reprezentace novinářů v debatě o jejich společenské roli, se nabízí využití spíše publicistických a analytických novinářských žánrů, než žánru zpravodajského. Zajímá mne totiž reflexe jejich práce, jak je jednotlivými aktéry demonstrována, popřípadě hodnocena.

Vzhledem k výše uvedenému jsem se rozhodla zaměřit na společenské týdeníky, které jsou svým zaměřením obecně více hodnotící a analytické, než zpravodajské deníky. Tím nejpodstatnějším kritériem je symbolická moc daného média, kterou lze předpokládat podle míry čtenosti a míry pokrytí distribuce. Pro tyto účely využiji výzkum čtenosti Media

projekt z roku 2018⁹ (tj. v roce publikace reportáže na SeznamZpravy.cz), který je realizován společnostmi STEMMARK a MEDIAN, zadavateli jsou Unie vydavatelů a Asociace mediálních agentur (ASMEA). Výzkum je realizován na vzorku 25 456 náhodně vybraných respondentů ve věku 12 až 79 let. Výzkum zobrazuje čtenost na vydání a průměrný náklad v kusech (PN).

I Zpravodajské týdeníky		
- celostátní		
	Čtenost	PN
Reflex	272 000	58 966
Týdeník Květy	184 000	32 802
Téma	171 000	58 031
Respekt	167 000	36 794
Týden	119 000	54 669

Dalším krokem při výběru mediálních výstupů odpovídajících cílům této práce bylo využití databáze mediálních textů Anopress. K nalezení relevantních článků jsem použila vyhledávání výrazů „Babiš“ a zároveň „reportáž“ či „reportéři“ v daném časovém období od publikace reportáže 12. listopadu až do 30. listopadu 2018. Nejvíce textů jsem našla v prvním týdnu od publikace reportáže, ovšem ve spojitosti s následnou debatou o vyhlášení nedůvěry vládě České republiky právě kvůli novým zjištěním v kauze Čapí hnízdo plnila kauza Andreje Babiše mladšího média i nadále. Větší časový rozsah jsem pokládala již za nepotřebný, neboť vybrané výstupy by se ještě více zabíraly politickými a společenskými dozvuky reportáže, než samotnou reprezentací novinářů.

V týdeníku Téma databáze nenašla žádnou shodu hledaných výrazů, týdeník Květy měl shodu pouze v jednom článku, ten se ovšem reportáže dotýkal pouze okrajově, jeho hlavním tématem byly demonstrace spojené se 17. listopadem. Tyto dva týdeníky tak nenabídlý dostatečný počet relevantních výpovědí, které by mohly být použity do mé analýzy.

Na druhé straně dodnes nejčtenější Reflex a dále Respekt a Týden mají dostatečný počet relevantních výpovědí. Do výpovědí zahrnuji jak výstupy v tištěné verzi, tak články internetové. Po prvním čtení vygenerovaných článků byly vyjmuty ty články, které s reportáží SeznamZpravy.cz nesouvisejí (respektive vyhledaná „reportáž“ se v textu vázala k práci zcela nesouvisející s tématem této analýzy).

⁹ Dostupné na: http://www.unievydavatelu.cz/cs/unie_vydavatelu/medialni_data/vyzkum_ctenosti

Vyjmuty byly také články, za jejichž autora bylo označeno pouze „ČTK“, jednalo se tedy o zpravodajský servis bez přidané hodnoty redakce daného média. Zatímco v případě Respektu nebyl takto vyřazen žádný článek, u Reflexu se jednalo o osm výstupů, naproti tomu vyřazených mediálních výstupů s přepisem z ČTK bylo v časopisu Týden celkem 48.

Konečný výběr článků zahrnuje:

- Časopis Reflex: 11 článků (2 články v tištěném vydání, 9 článků internetových)
- Časopis Respekt: 17 článků (8 článků v tištěném vydání, 9 článků internetových)
- Časopis Týden: 19 článků (6 článků v tištěném vydání, 13 článků internetových)

V následujících podkapitolách přiblížím charakter jednotlivých zdrojů.

3. 4. 1. Časopis Reflex

První číslo společenského časopisu Reflex vyšlo 3. dubna 1990 pod tehdejším vedením šéfredaktora Petra Hájka, pozdějšího poradce prezidenta Václava Klause¹⁰. Autorem názvu tohoto týdeníku je právě Petr Hájek, a jak deklaruje Reflex na svých webových stránkách, slovo „reflex“ vystihuje záměr týdeníku dodnes - totiž že „*chtěl být odrazem i hybatelem společenského dění*“ a že byl „*oslavou svobody*“ a „*svobodomyšlným týdeníkem*“ v době krátce po revoluci¹¹. V tomto kontextu je *reflex* vnímán jako „*obranný mechanismus*“ proti předstírání, korupci, klientelismu a zejména omezování svobody, která vnímá jako největší hrozbu a návrat do minulého režimu¹².

Od roku 2016 do současnosti je šéfredaktorem Marek Stoniš, v Reflexu působí od roku 2008¹³. Časopis Reflex vychází každý týden ve čtvrtek.

Časopis dnes spadá pod vydavatelství Czech News Center, dříve Ringier (švýcarské vydavatelství Ringier zakoupilo časopis Reflex v roce 1993) a Ringier Axel Springer CZ (vzniklý v roce 2010 spojením společnosti Ringier a německého vydavatelství Axel Springer SE v rámci střední a východní Evropy)¹⁴. Ringier Axel Springer CZ svou dceřinou společnost v roce 2013 prodal podnikatelům Danielu Křetínskému a Patriku Tkáčovi¹⁵, v červnu následujícího roku se vydavatelství Czech News Center prohlásilo za nástupce vydavatelství Ringier Axel Springer CZ¹⁶.

10 Historicky první číslo Reflexu? Sběratelský kousek. Přečtěte si ho na webu! | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/45762/historicky-prvni-cislo-reflexu-sberatelsky-kousek-precete-si-ho-na-webu.html>

11 O Reflexu | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/o-reflexu>

12 tamtéž

13 Marek Stoniš | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/writerprofile/46/marek-stonis>

14 Historie | CNC / CZECH NEWS CENTER a.s.. CNC / CZECH NEWS CENTER a.s. [online]. Copyright © 2001 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.cncenter.cz/clanek/1327/historie>

15 Infografika: Milníky českých médií 1989-2019 | MediaGuru [online]. Copyright © 2020 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2019/11/infografika-milniky-ceskych-medii-1989-2019/>

V současné době spadá pod Czech News Center nejprodávanější a nejčtenější deník Blesk a jeho rozšíření (Blesk magazín, Blesk pro ženy, Nedělní Blesk, atd.), Aha!, Sport, čtrnáctideník ABC, zpravodajský portál info.cz, a další. Czech News Center je společně s mediální skupinou Mafra nejsilnějšími co do prodeje a čtenosti tisku na českém trhu¹⁷.

3. 4. 2. Časopis Respekt

První číslo časopisu vzniklo spojením samizdatových časopisů Revolver Revue a Sport v kruhu disidentů, první číslo vyšlo 21. listopadu 1989 pod názvem Informační servis jakožto „první zdroj nezávislých informací v době listopadové revoluce“¹⁸. V březnu 1990 se změnil v týdeník Respekt a do roku 2007 vycházel na novinovém formátu. Časopis Respekt na svých stránkách deklaruje, že si „zachovává vysoký novinářský standard“ a klade důraz na „nezávislou a kvalitní novinářskou práci“¹⁹. Významný důraz je dodnes kladen na investigativní práci a problematiku lidských práv, což dle slov zástupce šéfredaktora Petra Třešňáka přirozeně vychází z historického kontextu vzniku časopisu (Pavlunová, 2013). Respekt spolupracuje s britským týdeníkem The Economist, který se zaměřuje na politiku, ekonomiku, vědu a mezinárodní vztahy. V rámci této spolupráce Respekt pravidelně přejímá vybrané články a eseje.

Od roku 2009 do současnosti je šéfredaktorem Erik Tabery, v Respektu působí od roku 1997. Časopis Respekt vychází každý týden v pondělí.

Vydavatelem Respektu je mediální dům Economia, který vydává také Hospodářské noviny, týdeník Ekonom, provozuje zpravodajské servery ihned.cz a aktuálně.cz, spolupracuje také s DVTV. Economia dle svých slov chce „být synonymem svobodné, profesionální žurnalistiky“ a proto také v roce 2019 zřídila nezávislý orgán Radu pro redakční nezávislost, jejímž záměrem je dle oficiálního stanoviska zlepšování novinářské kultury, hájení svobody médií, zaručení nezávislosti práce novinářů (bez zásahu investorů Economie)²⁰. Většinový podíl Economie vlastní od roku 2008 podnikatel Zdeněk Bakala, který jej odkoupil od německého vydavatelství Handelsblatt²¹.

16 Czech News Center nahradilo Ringier — Médiář. Médiář — Média, marketing, maloobchod [online]. Copyright © News Media 2011 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/czech-news-center-nahradilo-ringier/>

17 Nejsilnějšími podle prodeje tisku jsou CNC, Mafra a VLM | MediaGuru. Homepage | MediaGuru [online]. Copyright © 2020 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2020/02/nejsilnejsimi-podle-prodeju-tisku-jsou-cnc-mafra-a-vlm/>

18 Infografika: Milníky českých médií 1989-2019 | MediaGuru [online]. Copyright © 2020 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2019/11/infografika-milniky-ceskych-medii-1989-2019/>

19 O Respektu • RESPEKT. RESPEKT [online]. Copyright © [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/o-respektu>

20 Economia. Economia [online]. Copyright © 2020 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.economia.cz/o-nas/>

21 Bakala potvrdil koupi většinového podílu v Economii — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/media/1443339-bakala-potvrdil-koupi-vetsinoveho-podilu-v-economii>

Týdeník Respekt vlastnil Zdeněk Bakala ještě dříve, nejprve vstoupil jako investor do Respekt Publishing koupením části podílu původního majitele Karla Schwarzenberga, zbývající podíl odkoupil v roce 2012. V roce 2014 společnost Respekt Publishing zanikla fúzí s vydavatelstvím Economia. V září roku 2013 Tabery v editorialech veřejně prohlásil, že o aktivitách Zdeňka Bakaly psát v Respektu nebudou. Jako důvod Tabery uvádí, že „Respekt není deník, který musí psát o všem, co se děje kolem, jsme názorový týdeník. Zřejmě jen málokdo by oponoval tomu, že chválit svého majitele by působilo nepatřičně. Pokud ale nemáme někoho chválit, nemůžeme ho ani kritizovat“ a dodává také, že Bakala vlastní Respekt od roku 2006 a do obsahu ta tu dobu nikdy nezasahoval, ani nikdy jako redakce nepsala v jeho prospěch²².

V roce 2015 ovšem Tabery v eseji *Média v éře Andreje Babiše* publikované v Respektu toto své rozhodnutí označil zpětně za chybné: „hromadný vstup českých podnikatelů do médií může vzbuzovat dojem, že hlavním cílem nových poměrů v médiích je ticho. Proto jsem rozhodnutí o majiteli nepsat změnil.“²³ Tabery zde odkazuje ke vstupu skupiny Agrofert Andreje Babiše do médií, významně diskutovaný byl zejména nákup skupiny Mafra (vydávající deníky MF Dnes, Lidové noviny, Metro), který vedl postupně vedl k odchodům některých novinářů i střídáním šéfredaktorů kvůli potenciálnímu ovlivňování obsahu médií ze strany nového majitele²⁴.

3. 4. 3. Časopis Týden

První číslo časopisu Týden vyšlo v roce 1994 a to s podtitulem „časopis pro moderní rodinu“ (Knápková, 2013). Od roku 1997 Týden vycházel postupně pod společnostmi Axel Springer, Ringier, Mediacop podnikatele Sebastiena Pawlowského, který jej prodal roku 2011 současnému vlastníkovi - vydavatelství Empresa Media (Knápková, 2013). Empresa Media byla založena v roce 2000 Jaromírem Soukupem, současným majitelem, podnikatelem a mediálním magnátem a moderátorem na televizi Barrandov, která také spadá od roku 2012 pod Empresa Media. Do skupiny Empresa Media patřil také týdeník Instinkt (prodáný zároveň s časopisem Týden Jaromíru Soukupovi), ten ovšem ukončil svou činnost v říjnu roku 2019²⁵.

22 Tabery: rozhodnutí nepsat o Bakalovi bylo chybné — Médiář. Médiář — Média, marketing, maloobchod [online]. Copyright © News Media 2011 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/tabery-rozhodnuti-nepsat-o-bakalovi-bylo-chybne/>

23 tamtéž

24 Švec: Jak se proměnila média po vstupu Andreje Babiše do MF Dnes — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/media/2124621-svec-jak-se-promenila-media-po-vstupu-andreje-babise-do-mf-dnes>

25 Měsíčník Instinkt naposledy vyjde 3. října | MediaGuru. Homepage | MediaGuru [online]. Copyright © 2020 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2019/09/mesicnik-instinkt-naposledy-vyjde-3-rijna/>

Do nedávna bylo vlastnictví firmy rozloženo mezi Jaromíra Soukupa (51 %), 49% podíl patřil čínskému investorovi China International Group Corporation²⁶. Kromě vydavatelství vlastní Jaromír Soukup také Médea Group, největší mediální agenturu na českém trhu. V polovině dubna 2020 ovšem došlo ke změně poměrů, Jaromír Soukup prohlásil, že je stoprocentním vlastníkem Empresa Media, na druhé straně čínský investor navýšil svůj původní podíl v mediální agentuře Médea, kde má nyní majoritu²⁷.

Politické ambice Jaromír Soukup měl, v roce 2019 dokonce založil politické hnutí List Jaromíra Soukupa. I to vyvolalo vlnu odchodů mezi novináři z mediální skupiny Empresa Media²⁸.

Časopis Týden vychází každé pondělí, šéfredaktorem je Daniel Köppl, který je také výkonným ředitelem Empresa Media, a.s. Dostupnost informací o redakci je nejméně transparentní z výše uvedených titulů. Na stránkách tyden.cz jsou v údajích o redakci dostupná pouze jména Jaromíra Soukupa jakožto generálního ředitele Empresa Media, a.s., již uvedeného šéfredaktora Daniela Köppla a několik osob, které nereprezentují redaktorské pozice.

3. 5. Analytický postup

Nezbytnou součástí KDA je rozbor sociokulturního kontextu. Proto, než představím samotnou analýzu mediálních výstupů, musím nejprve podrobit reflexi kontext vzniku kauzy Andreje Babiše mladšího.

Dalším krokem k analýze je identifikace a charakteristika materiálu, který by potenciálně mohl přinést potřebná data pro projekt vzhledem ke stanovenému výzkumnému cíli (Wodak, Krzyzanowski, 2008). Tento krok jsem již učinila v předchozí kapitole - vybraným vzorkem jsou společenské časopisy, u kterých předpokládám větší zaměření na analytické a publicistické výstupy. Jednotlivé fáze výzkumu probíhají u kvalitativních metod paralelně a pružně, proto i sběr dat a analýza probíhá simultánně. Sběr dat by měl probíhat do té doby, dokud nedojde k nasycení - což znamená, že se již neobjevují další nové reprezentace (Wodak, Krzyzanowski, 2008).

Abych během analýzy mohla co nejefektivněji objevovat pravidelnosti mezi jednotlivými sociálními událostmi (tj. ve vybraných textech), využiji přístup založený na segmentaci (Heřmanský, 2009/2010). Rozčlenění textu na jednotky mi pomůže identifikovat důležité

26 Čínská Citic a Soukup mají kontrolovat Médeu a Empresa | MediaGuru. Homepage | MediaGuru [online]. Copyright © 2020 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2019/08/cinska-citic-a-soukup-maji-kontrolovat-medeu-a-empresu/>

27 Jaromír Soukup: Nyní jsem stoprocentním majitelem TV Barrandov - Lupa.cz. Lupa.cz - server o českém Internetu [online]. Copyright © 1998 [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/aktuality/jaromir-soukup-nyni-jsem-stoprocentnim-majitelem-tv-barrandov/>

28 Z Týdne odcházejí novináři kvůli Soukupovu hnutí — Médiář. Médiář — Média, marketing, maloobchod [online]. Copyright © News Media 2011 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediary.cz/z-tydne-odchazeji-novinari-kvuli-soukupovu-hnuti/>

společné znaky a struktury napříč texty (Glaser - Strauss, 1978, in Heřmanský, 2009/2010). Tento postup mi pomůže v počátcích analýzy oddělit ty mediální výstupy, které se o práci novinářů zmiňují, ale nereflektují ji (tedy vzhledem k výzkumné otázce neobsahují reprezentace novinářů). Zároveň mi pomůže v odpovídajících mediálních výstupech objevovat diskurzivní reprezentace.

Při analýze se držím Faircloughova trojdimenzionálního modelu, prezentovaném v kapitole 2.1.2. Trojdimenzionální model diskurzu. Svou pozornost zaměřím na jazykové prostředky, které se s novináři a reportáží v těchto výstupech pojí. Skrze analýzu slov a gramatiky identifikuji a interpretuji typy diskurzů, které se ve výpovědích vyskytují. Prostřednictvím diskurzivních reprezentací se můžeme dobrat k ideologiím, které stojí za těmito reprezentacemi. Jedná se o tři stupně analýzy - deskripci, interpretaci a explanaci, které probíhají odděleně, výsledky ovšem budu prezentovat současně a v jejich celistvosti.

4. Empirická část

4. 1. Sociokulturní kontext kauzy

Než se dostanu k analýze konkrétních výpovědí, je nutné nejprve se zaměřit na sociokulturní kontext, který je výchozím bodem pro mou další práci.

Vzhledem k tomu, že se stále jedná o živou kauzu, neproběhly zatím v odborné literatuře analýzy kauzy Andreje Babiše mladšího. Pro uvedení kontextu této kauzy je potřeba nejprve nastínit kauzu Čapího hnízda ve spojitosti s Andrejem Babišem starším, neboť to jsou bezprostřední okolnosti, které novináře vedli k investigativnímu pátrání po synovi Andreje Babiše. V této části se opírám o diplomovou práci Mgr. Karolíny Mochanové Politika, média a moc²⁹ obhájené roku 2019, kterou doplňuji z dalších uvedených zdrojů.

U druhé podkapitoly se věnuji konkrétní reportáži vydané na SeznamZpravy.cz, která rozpoutala tzv. kauzu Andreje Babiše mladšího. Zaměřím se nejprve na samotný obsah reportáže, pro kontext v rámci kritické diskurzivní analýzy ovšem budou důležité další aspekty - osoby tvůrců reportáže, žánr reportáže, charakteristika daného média a časový kontext vzniku reportáže.

4. 1. 1. Počátek - Andrej Babiš a „Kauza Čapí hnízdo“

Andrej Babiš je podnikatel a politicky činná osoba. Roku 2011 založil a stal se předsedou hnutí ANO 2011 (původně občanská iniciativa Akce nespokojených občanů). Do poslanecké sněmovny se hnutí dostalo po volbách v roce 2013, kdy následně společně s ČSSD a KDU-ČSL vytvořilo koalici. Andrej Babiš vykonával funkci ministra financí v letech 2014 až 2017. Z vlády tehdy odstoupil na popud premiéra Bohuslava Sobotky, který v reakci na kauzy spojené s Andrejem Babišem žádal o jeho odvolání (Mochanová, 2019). Po následujících volbách na konci roku 2017 získalo ANO 2011 jakožto vítěz voleb výrazný náskok, přesto ne až takový, aby bylo hnutí schopné vládnout bez účasti jiných subjektů v koalici (Mochanová, 2019). Kvůli problematickému sestavování vlády došlo ke kompromisu a vyslovení konečné důvěry až v červenci roku 2018 - a to v současnosti vládnoucí koalici ANO 2011 a ČSSD s tolerancí KSČM a v čele s premiérem Andrejem Babišem (Mochanová, 2019).

Andrej Babiš před vstupem do politiky byl významným podnikatelem. Mezi nejvýznamnější společnosti na trhu patří holding Agrofert, pod který spadá zhruba 250 firem, mimo jiné také mediální dům Mafra, který vydává jedny z nejčtenějších českých celostátních deníků MF Dnes a Lidové noviny (Mochanová, 2019). V současnosti jsou tyto firmy ve svěřeneckém fondu, kam byly převedeny v reakci na vydání novely zákona o střetu zájmů přezdívaného

²⁹ Dostupné z <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/196308/>

„lex Babiš“, který mimo jiné zakazuje členům vlády vlastnictví masmédií a přijímání státních podpor a zakázek prostřednictvím jejich firem³⁰. Ovšem podezření, že Andrej Babiš nadále je ve střetu zájmů, nadále trvají (Mochanová, 2019).

Vyšetřování okolností udělení dotací Farmě Čapí hnízdo probíhá od roku 2015, do vyšetřování se zapojil také OLAF (Evropský úřad proti podvodům). Vyšetřování OLAF skončilo v prosinci 2017 s verdiktem, že v žádosti o udělení dotace byly nepravdivé údaje a Farma Čapí hnízdo neměla dotaci obdržet, Firma Imoba ze svěřeneckého fondu dotaci vrátila, ovšem odmítá, že by porušila podmínky dotace³¹.

Andrej Babiš zpočátku odmítal, že by měl s Čapím hnízdem spojitost, v březnu 2016 ovšem přiznává, že farmu vlastnily jeho děti, partnerka Monika (jeho nynější manželka) a bratr jeho partnerky. Na základě toho byl Andrej Babiš sněmovnou vydán ke stíhání, resp. pozbyl poslanecké imunity³².

Stíháno kvůli dotačnímu podvodu bylo celkem 11 lidí, mezi nimi i děti Andreje Babiše³³. Státní zástupce Jaroslav Šaroch stíhání Andreje Babiše zastavil v září roku 2019, ovšem nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman jej na konci roku znovu obnovil³⁴. Zatímco dcera Andreje Babiše se vyšetřování účastnila svou výpovědí, syn Andrej Babiš mladší policií vyslechnut nebyl a jeho místo pobytu bylo policii údajně neznámé. Pátrali po něm i novináři Slonková s Kubíkem, kterým se podařilo přinést jeho svědectví nejen ohledně Čapího hnízda, ale zejména okolnosti jeho zmizení - podle svých slov byl nedobrovolně odvezen na Krym zaměstnancem svého otce.

Odhalení v reportáži „Prázdniny na Krymu“, zveřejněné na serveru SeznamZpravy.cz 12. listopadu 2018, bylo v médiích velmi diskutované jak mezi politiky, tak i novináři - a to nejen kvůli samotnému sdělení, ale i kvůli formě reportáže, potenciálnímu ohrožení svědka a etičnosti.

30 Po třech letech bude jasno v otázce lex Babiš. Ústavní soud se za týden vyjádří k pozměňovacím návrhům | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy [online]. Copyright © 1997 [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/lex-babis-ustavni-soud-andrej-babis-vlada_2002111539_aur

31 Průvodce kauzou Čapí hnízdo: Pět kroků k pochopení příběhu - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/pruvodce-kauzou-capi-hnizdo-pet-kroku-k-pochopeni-pribehu-60272?seq-no=50&dop-ab-variant=&source=article-detail>

32 Sněmovna o vydání Andreje Babiše musela hlasovat dvakrát - nejprve v roce 2017 a následně znovu v roce 2018, kdy po sněmovních volbách Andrej Babiš znovuzvolením získal zpět poslaneckou imunitu. Stíhán byl také Jaroslav Faltýnek, místopředseda hnutí ANO 2011, jehož stíhání bylo nakonec zrušeno v květnu 2018 (Mochanová, 2019).

33 Obvinění u Čapího hnízda si převzalo 11 lidí. 'Stíhána je i moje paní', potvrdil Babiš | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy [online]. Copyright © 1997 [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/obvineni-u-capiho-hnizda-si-prevzalo-11-lidi-stihani-babise-a-faltynka-se_1710231441_dbr

34 Stíhání Andreje Babiše v kauze Čapí hnízdo bude pokračovat — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/specialy/capi-hnizdo/2995157-line-stihani-andreje-babise-v-kauze-capi-hnizdo-bude-pokracovat>

4. 1. 2. Reportáž „Prázdniny na Krymu“ na SeznamZpravy.cz

Andrej Babiš mladší, syn podnikatele a současného premiéra České Republiky Andreje Babiše, figuruje v kauze Čapí hnízdo ve spojitosti s podezřením z dotačního podvodu, přesto ovšem nebyl policií vyslechnut. Vzhledem k tomu, že jeho místo pobytu bylo neznámé, rozhodli se jej novináři Sabina Slonková a Jiří Kubík vypátrat - v rámci pořadu na SeznamZpravy.cz Zvláštní vyšetřování s titulem „Prázdniny na Krymu“. Reportáž je uváděna jako „Průlomové svědectví v kauze Čapí hnízdo. Slonková a Kubík vypátrali zmizelého Babišova syna“³⁵.

Hned v úvodu novináři stručně přibližují aféru Čapího hnízda a Andreje Babiše mladšího označují za „klíčovou postavu“ v této kauze. Zároveň uvádějí, že syn premiéra Babiše zmizel, a policie po něm pátrá již druhým rokem (tedy od počátku kauzy 2015). Údajně není schopen účastnit se vyšetřování, jak podle zdravotní zprávy uvádí jeho ošetřující lékařka Dita Protopopová.

Téměř rok trvalo, než jej našli novináři Slonková a Kubík - vydali se na Slovensko, kde měla pobývat Beatrice Babišová, první manželka premiéra Babiše. Andreje Babiše mladšího hledali také v Praze, kde má úředně hlášený pobyt. Podle neuvedených zdrojů zjistili, že by Andrej Babiš mladší mohl v současnosti pobývat ve Švýcarsku. Zjistili také, že v roce 2017 Andrej Babiš mladší pobýval na území Krymu, odkud kontaktoval policii, že je zde držen proti své vůli.

Do reportáže je začleněn záznam projevu premiéra z mimořádné schůze sněmovny ke kauze Čapí hnízdo, kde přiznal, že Farmu Čapí hnízdo vlastní jeho dvě děti (včetně Andreje Babiše mladšího), jeho partnerka a bratr jeho partnerky (dnes manželky Moniky Babišové). Do té doby Andrej Babiš tajil, že by znal totožnost osob spojených s Farmou Čapí hnízdo. Tento záznam reportéři uvádějí s konstatováním, že „*Andrej Babiš mladší býval pilotem. Než se jeho otec rozhodl, že 35letého syna veřejně v Parlamentu spojí s aférou Čapí hnízdo, byl neznámý člověk*“.

V nejmenovaném městě ve Švýcarsku (později identifikováno jako Ženeva) před činžovním domem, kde novináři předpokládají pobyt Andreje Babiše mladšího, promýšlí Slonková s Kubíkem postup, jak se s Andrejem Babišem spojit. Pod záminkou předání dopisu se vydá jeden z členů štábu k domu, dovnitř jej pustí jedna z obyvatelek. Tímto způsobem zjistí kód pro vstup do domu a také odvodí, který z bytů by mohl potenciálně obývat právě Andrej Babiš mladší. Místo oslovení prostřednictvím připraveného dopisu se vydají syna premiéra kontaktovat napřímo, a to se skrytou kamerou umístěnou v brýlích.

35 Reportáž dostupná online: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/prulomove-svedectvi-v-kauze-capi-hnizdo-slonkova-a-kubik-vypatrali-zmizeleho-babisova-syna-60198>

První, s kým přijdou do interakce, je Beatrice Babišová, matka Andreje Babiše mladšího a bývalá manželka Andreje Babiše. Ta s odkazem na blíže nespecifikovaný zdravotní stav svého syna chce novináře odradit od rozhovoru „*Určitě nebude vypovídat a nebude chtít vypovídat (...) v jeho stavu není dobré se k tomu vracet*“. Potvrzuje ovšem pobyt svého syna na Krymu.

Do konverzace následně vstupuje Andrej Babiš mladší. Od reportérů se dozvídá, že v médiích proběhla informace o e-mailu, který z Krymu posílal policii, ale i to, že jeho bývalá ošetřující lékařka vystavila zprávu ohledně jeho zdravotního stavu, který údajně vylučuje jeho účast ve vyšetřování kauzy Čapí hnízdo. Přestože ani Andrej Babiš mladší, ani Beatrice Babišová neprojevíli zájem o rozhovor, v rámci komunikace mezi dveřmi Andrej Babiš mladší podává svědectví o událostech ohledně své nemoci a cestě na Krym.

Potvrzuje, že byl odvezen na Krym a držen proti své vůli. Viníkem je podle něj Petr Protopopov, který jej měl na starosti jako „pečovatel“ a který pracuje pro firmu z koncertu Agrofert jako řidič. Jedná se o manžela Dity Protopopové, psychiatricky a pracovnice Národního ústavu duševního zdraví. V její péči se měl Andrej Babiš mladší ocitnout po incidentu s policií v roce 2015. Podle slov Andreje Babiše mladšího oba zradili jeho důvěru a Petr Protopopov zneužil toho, že jeho otec „chtěl aby zmizel“ kvůli stíhání v kauze Čapí hnízdo. „*To nebyl táty nápad mě vzít do Krymu, to byl nápad jeho,*“ tvrdí v nahrávce. Dostal na výběr - buď zůstane v Národním ústavu duševního zdraví, nebo pojedje „na prázdniny“. Protopopov jej poté odvezl do Moskvy a odtud s ruským vízem na Krym. Kriminalistický ústav syn premiéra kontaktoval poté, co mu Protopopov údajně vyhrožoval, že on a Andrej Babiš „udělají všechno proto aby byl zavřený“. Policie poté zprávu předala do vyšší instance, od té doby ho policie již nekontaktovala. Andrej Babiš mladší několikrát uvedl, že má z Protopopova strach. Na otázku, jak může být stíhaný v kauze Čapí hnízdo, když s farmou nemá nic společného, odpověděl, že „technicky“ něco společného má. V pozdější emailové komunikaci rozvedl, že „něco s Čapím hnízdem podepisoval, ale nevěděl vůbec, co podepisuje“. Trestního stíhání se dle svých slov skutečně nechce účastnit, ovšem zdravotně je prý schopen komunikovat v českém jazyce.

Novináři si po odchodu srovnávají ve vzájemném dialogu dojmy a zjištěné informace. S Andrejem Babišem zůstávají nadále v kontaktu prostřednictvím e-mailu. V následujících částech reportáže se věnují dalším dvěma aktérům kauzy - Dítě a Petrovi Protopopovým.

Ditu Protopopovou představují jako psychiatricky, pracovnici Národního ústavu duševního zdraví v Klecanech a také spolupracovnici hnutí ANO - kandidovala do Poslanecké sněmovny a v komunálních volbách do zastupitelstva na Praze 8³⁶. Byla také poradkyní na Ministerstvu financí v době, kdy byl ministrem Andrej Babiš, nyní je poradkyní na

36 Den po publikaci reportáže Dita Protopopová odstoupila ze zastupitelstva.

Ministerstvu zdravotnictví. Ditu Protopopovou novináři nezastihli ani doma, ani v Klecanech. Po telefonu odmítla komunikovat.

Petra Protopopova se snažili zastihnout na telefonu, na otázku proč vezl Andreje Babiše mladšího na Krym odmítl odpovědět. Vyhledali ho proto osobně. Nejprve svou identitu před novináři kryl, následně se představil, ale na otázky odmítl odpovídat nebo dále zapíral. Na otázku proč o kauze nechce s nimi mluvit odpověděl, „protože vám vůbec nic není“ a „protože jste hyeny“.

Na závěr reportáže novináři reflektují svou práci a komunikaci s Andrejem Babišem mladším prostřednictvím e-mailu, kde znovu potvrdil, že byl unesen, „psychicky týrán“ a že se mu nedostávalo dobré zdravotní péče. Z Krymu se vrátil na Slovensko a odtud údajně unikl autobusem do Švýcarska.

Slonková s Kubíkem shrnují, že Andrej Babiš mladší pobýval na Krymu proti své vůli, a do zveřejnění reportáže s ním policie nemluvila a ani si neověřila, zda je schopen výslechu. Jediný, kdo jej vyšetřil, byla doktorka pracující pro jeho stíhaného otce. Následně o něj pečoval člověk bez lékařského vzdělání, o kterém Andrej Babiš říká, že se jej bojí.

Novináři zakončují svou investigativní reportáž slovy: „*Tady se někdo zjevně snaží, aby tenhle člověk v případě Čapí hnízdo nesvědčil. A tohle všechno se děje synovi premiéra České republiky*“.

4. 1. 3. Portál SeznamZpravy.cz

Společnost Seznam.cz je jednou z neúspěšnějších internetových společností na českém trhu. Produkt se kterým vstupovala společnost založená Ivo Lukačovičem v roce 1996 na trh byl katalog internetových stránek. Kromě vyhledávače a katalogu společnost postupně spouštěla další služby, jako např. emailovou službu, počasí, TV program, sociální síť Lidé a Spolužáci, Mapy.cz, Seznam Firmy, Seznam reality a mnohé další. Seznam.cz pravidelně obhájuje přední příčky v návštěvnosti českých internetových domén³⁷.

Novinkou společnosti Seznam.cz byla nová zpravodajská služba Seznam Zprávy, spuštěná 4. října 2016, a Seznam Televize, jejíž první vysílání proběhlo 12. ledna 2018³⁸. Do té doby byla společnost svou specializací zejména technologická, byť v rámci svých služeb nabízela prostor serverům Novinky.cz, Sport.cz a Super.cz (spadající pod vydavatelství Borgis, které vydává také celostátní deník Právo, část podílu společnosti Borgis vlastní také Seznam.cz) a Stream.cz (platforma vyrábějící videoobsah, později byla společností Seznam.cz odkoupena a po založení Televize Seznam zrušena a veškerá video produkce tedy přesunuta).

37 Jedničkou českého internetu zůstal loni Seznam.cz | MediaGuru. Homepage | MediaGuru [online]. Copyright © 2020 [cit. 08.01.2020]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2019/01/jednickou-ceskeho-internetu-zustal-loni-seznam-cz/>

38 Infografika: Milníky českých médií 1989-2019 | MediaGuru [online]. Copyright © 2020 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2019/11/infografika-milniky-ceskych-medii-1989-2019/>

Zpravodajská a publicistická tvorba byla tedy výsledkem spolupráce z externích redakcí, od roku 2016 se spuštěním nového zpravodajského portálu Seznam Zprávy investovala společnost do vybudování nového zpravodajského studia (Šťastná, 2019). Do nově vzniklé redakce přešla řada významných českých novinářů z konkurenčních mediálních domů. Z vydavatelství Economia Jindřich Šídlo, Jiří Kubík, Václav Dolejší a Filip Horký (z portálu DVTV spolupracující s vydavatelstvím Economia), z vydavatelství Mafra Adam Junek, Zdeněk John, Sabina Slonková a další³⁹. Novou redakci vybudoval tehdejší šéfredaktor Jakub Unger, zakladatel Aktuálně.cz a současný ředitel divize Zpravodajství a rádií. Současným šéfredaktorem je Jiří Kubík.

Původně internetová společnost se známou značkou s velkým dosahem mezi uživateli internetu expandovala do oblasti masových médií, čímž se vymyká oproti tradičním médiím - tisku, televizi, rádiu - které naopak postupně rozšiřovaly svou působnost do online světa, aby se přiblížily většímu množství čtenářů, posluchačů či diváků (Šťastná, 2019). Jedním z nejdiskutovanějších pořadů SeznamZpravy.cz je *Zvláštní vyšetřování* Sabiny Slonkové a Jiřího Kubíka ve spolupráci s Vítem Klusákem a Filipem Remundou.

4. 1. 4. Specifika pořadu *Zvláštní vyšetřování*

Pořad byl spuštěn na portálu SeznamZpravy.cz 18. října 2016. Duo Sabina Slonková a Jiří Kubík jsou zde označováni jako „hlavní postavy investigativní série“⁴⁰.

V rámci svých reportáží Slonková s Kubíkem navazují na svou investigativní spolupráci. Mezi kauzami, které řešili, jmenujme například kauzu pašování zbraní, okolnosti Klausovy amnestie, co předcházelo úmrtí Stanislava Grosse, kauzu propuštěného vraha Kajínka, velký prostor věnují také současnému premiérovi Andreji Babišovi.

Reportáže ovšem nejsou tradičního charakteru investigativní reportáže. Pořad *Zvláštní vyšetřování* je prezentován jako „dokumentární detektivka“. Tomu odpovídá i způsob prezentace aktérů - novinář zde není klasickým vypravěčem, který provází diváky okolnostmi probírané kauzy, ale je přímým účastníkem. Oba novináři Slonková a Kubík jsou zobrazováni spolu v dialogu, ve kterém si vzájemně prezentují zjištěné informace, dojmy a úsudky, popřípadě spolu plánují další kroky v investigaci. Kromě toho jsou zachycováni během přesunů z místa na místo, což evokuje akčnost a dobrodružnost vyšetřování. Dynamiku umocňuje také napínavý hudební doprovod.

39 Seznam Zprávy zahájily, přispějí i Forbes či Reportér | MediaGuru. Homepage | MediaGuru [online]. Copyright © 2020 [cit. 19.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2016/10/seznam-zpravy-zahajily-prispeji-i-forbes-ci-reporter/>

40 Upoutávka: Duo Slonková a Kubík se vrací, dokumentární pátrání startuje - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 19.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/duo-slonkova-a-kubik-se-vraci-dokumentarni-patrani-startuje-3260?seq-no=87&dop-ab-variant=&source=clanky-home>

Autorsky se na sérii Zvláštního vyšetřování podílejí významní dokumentaristé Vít Klusák a Filip Remunda, což se může stylisticky a žánrově odrážet právě na charakteru těchto reportáží - totiž v jejich důrazu zachycení investigativní práce jako něčeho, co se většinou odehrává „na pozadí“ produkce investigativních reportáží. Remunda popisuje formu reportáže jako „situační dokument“ a nerozporuje režijní snahu o zachycení zákulisí novinářské práce - naopak v tom vidí přidanou hodnotu reportážní série Zvláštní vyšetřování⁴¹.

Dochází zde k žánrovému prolnutí - kromě reportážního publicistického stylu se zde objevují prvky reality. Žánr reality či TV reality prezentuje reálné situace formou zaznamenávání „spontánní scény“ anebo formou prezentování záznamů, pořízených například také skrytou kamerou (Reifová, 2004). Ať už se jedná o spontánní situace nebo situace simulované (např. předpřipravené nebo přímo konstruované scénářem), pro scénu je důležité, aby vyvolávaly dojem dramatickosti (Reifová, 2004).

Adam Černý, předseda Syndikátu novinářů, v hodnocení reportáže na České televizi v pořadu 90' ČT24 uvedl, že je podle něj eticky v pořádku, byť osobně není příznivcem této „aktivistické“ formy žurnalistiky, dle jeho slov má „příběh mluvit sám za sebe“⁴². Tvůrci naopak způsob, jakým je zobrazováno zákulisí pátrání, ověřování informací a celkový způsob vznikání investigativní reportáže, označují za přidanou hodnotu pořadu⁴³.

4. 1. 5. Tvůrci reportáže

Sabina Slonková působí jako novinářka v médiích od roku 1991, dlouhodobě se věnuje zejména investigativní žurnalistice. Za svou práci v minulosti obdržela cenu Ferdinanda Peroutky, novinářskou cenu Karla Havlíčka Borovského a také Cenu za přínos demokracii⁴⁴.

Dlouhodobě působila v redakcích MF Dnes⁴⁵, Hospodářské noviny, v roce 2005 byla jedním ze zakládajících členů zpravodajského portálu Aktuálně.cz a webu o zákulisí politiky Insider. Na konci roku 2013 na Aktuálně.cz končí a vrací se do MF Dnes (společně s několika svými kolegy z Aktuálně.cz), kde má nastoupit na pozici šéfredaktora místo Roberta Čáského. V té době již MF Dnes patřila podnikateli a politikovi Andreji Babišovi a redakci kvůli tomu mnozí novináři opouštěli. Slonková svůj nástup obhajovala např. v

41 Newsroom ČT24 — Česká televize. Česká televize [online]. Copyright © [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11030967025-newsroom-ct24/218411058170036/>

42 Vznik reportáže o Babišovi mladším byl v pořádku, převážil veřejný zájem, věří předseda Syndikátu novinářů — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2654219-vznik-reportaze-o-babisovi-mladsim-byl-v-poradku-prevazil-verejny-zajem-veri-predseda>

43 Newsroom ČT24 — Česká televize. Česká televize [online]. Copyright © [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11030967025-newsroom-ct24/218411058170036/>

44 Sabina Slonková - Aktuálně.cz. Aktuálně - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/autori/sabina-slonkova/1~i:author:5/>

45 Z MF Dnes odešla v roce 2003, jako klíčový důvod Slonková uvádí, že nesouhlasila s tendencí tehdejšího šéfredaktora Pavla Šafra nadřazovat zájem obchodních partnerů před zájmem čtenářů. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/slonkova-safr-byl-idealni-sefredaktor-pro-babise/>

rozhovoru pro Radiožurnál tím, že „*byl by blázen (Andrej Babiš, pozn. TZ), kdyby investoval peníze do nákupu společnosti Mafra a současně se snažil svou investici znehodnotit tím, že bude ovlivňovat obsah*“⁴⁶. Ve stejném rozhovoru dodává, že případný střed zájmů, pokud by k němu došlo, bude řešit a nedopustí, aby docházelo k manipulaci obsahu. Po půl roce dala výpověď, místo šéfredaktora po ní převzal Jaroslav Plesl, tehdejší šéfredaktor časopisu Týden⁴⁷. V rozhovorech pro Mediažurnál Syndikátu novinářů a pro Aktuálně.cz⁴⁸ uvedla, že důvodem jejího odchodu je, že nedokázala do budoucna zajistit nezávislost MF Dnes: „*Ve chvíli, kdy nastala situace, že už jsem nebyla schopna tuto odpovědnost za obsah garantovat, bylo potřeba odejít*“⁴⁹.

V roce 2015 založila český investigativní web Neovlivní.cz, provozované vydavatelstvím Dead Line Media, vlastněné Jakubem Ungerem⁵⁰. Od roku 2017 spolu s Jiřím Kubíkem spolupracuje také na portálu SeznamZpravy.cz. Kvůli ochraně a krytí svého zdroje byla Sabina Slonková v minulosti pokutována - odmítla sdělit, odkud získala zdroj záznamu schůzky lobbisty Miroslava Šloufa s kancléřem prezidenta Jiřím Weiglem v roce 2008. Syndikát novinářů toto rozhodnutí soudu označil za nepřijatelné a v rozporu s tiskovým zákonem a Listinou základních práv a svobod⁵¹. Medializovaná byla také kauza o přípravě vraždy Sabiny Slonkové, kterou si objednal bývalý generální sekretář ministerstva zahraničí Karel Srba, o jehož aktivitách Slonková informovala ve svých člancích⁵².

Jiří Kubík svou kariéru začínal v Lidových novinách a poté v MF Dnes, kde působil na pozici ředitele redakce od roku 2013. MF Dnes opustil na konci roku 2014 a nastoupil do společnosti Economia jako šéfredaktor sdíleného obsahu⁵³. Od roku 2016 působil Kubík na portálu SeznamZpravy.cz. Nejprve působil na pozici zástupce šéfredaktora, poté nahradil

46 Sabina Slonková: Andrej Babiš by byl blázen, kdyby ovlivňoval obsah MF DNES | Radiožurnál. Český rozhlas Radiožurnál [online]. Copyright © 1997 [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/sabina-slonkova-andrej-babis-by-blazen-kdyby-ovlivnoval-obsah-mf-dnes-6306077>

47 Slonkovou v čele MF Dnes střídá Plesl — Médiář. Médiář — Média, marketing, maloobchod [online]. Copyright © News Media 2011 [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/slonkovou-v-cele-mf-dnes-strida-plesl/>

48 Sabina Slonková: Nechtěla jsem být hrobníkem MF Dnes - Aktuálně.cz. Názory - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://nazory.aktualne.cz/rozhovory/sabina-slonkova-nechtela-jsem-byt-hrobnikem-mf-dnes/r~d688dd94b5c911e4ba57002590604f2e/>

49 "Šafr by byl ideální šéfredaktor pro Babiše" — Médiář. Médiář — Média, marketing, maloobchod [online]. Copyright © News Media 2011 [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/slonkova-safr-by-by-idealni-sefredaktor-pro-babise/>

50 Slonková spustila nový web Neovlivní.cz | MediaGuru. Homepage | MediaGuru [online]. Copyright © 2020 [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2015/03/slonkova-spustila-novy-web-neovlivni-cz/>

51 Novinářka Aktuálně.cz Sabina Slonková musí zaplatit pokutu za krytí zdroje — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/media/1422005-novinarka-aktualnecz-sabina-slonkova-musi-zaplatit-pokutu-za-kryti-zdroje>

52 Kauza přípravy vraždy Sabiny Slonkové — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1447391-kauzu-pripravy-vrazdy-sabiny-slonkove>

53 Jiří Kubík míří do Economie, povede sdílený obsah | MediaGuru. Homepage | MediaGuru [online]. Copyright © 2020 [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2014/12/jiri-kubik-miri-do-economie-povede-sdileny-obsah/>

stávajícího Jakuba Ungera na pozici vedení redakce⁵⁴. Kromě pořadu *Zvláštní vyšetřování* je také moderátorem pořadu *Výzva*. Za svou práci získal cenu Ferdinanda Peroutky a také Novinářskou křepelku. Se Sabinou Slonkovou spolupracoval Jiří Kubík již dříve právě v MF Dnes, výsledkem byla mimo jiné kniha *Tíha olova*⁵⁵.

4. 1. 6. Dozvuky reportáže

Andrej Babiš nebyl v době vydání reportáže v České republice, ale na pracovní cestě v Palermu. V rámci tiskové konference odmítl, že by jeho syn byl unesen⁵⁶. Uvedl také, že jeho dcera trpí bipolární chorobou a syn je psychicky nemocný, bere léky a musí být pod dohledem. Práci novinářů označil za vrchol hyenismu, jejich „tajné“ natáčení za „odporné a hnusné“ a kladené otázky za sugestivní. Tvrdil také, že novináři se podílejí na protibabišovské kampani společně s opozičními stranami a účastní se honu na jeho rodinu. Rozporoval i načasování reportáže - publikace v době, kdy je na konferenci na Sicílii a navíc také před plánovanými protesty a oslavami spojenými se 17. listopadem.

Po zveřejnění reportáže byl Andrej Babiš mladší nadále v kontaktu s novináři Slonkovou a Kubíkem. Dle publikované korespondence se Andrej Babiš mladší vyjádřil, že má zájem vypovídat a žádá o zprostředkování kontaktu na Policii ČR. Ohradil se také proti tvrzení svého otce, že musí být kvůli svému zdravotnímu stavu pod „*neustálým dohledem*“. Údajně bere léky, ale jeho stav je dobrý a ve Švýcarsku je „*volný*“⁵⁷.

Andrej Babiš mladší se v další komunikaci s reportéry vyjádřil, že je na něj vyvíjen tlak ze strany jeho matky a otce⁵⁸. Reportéři se za ním do Ženevy vydali znovu, již ho ale nezastihli a na zprávy přestal reagovat⁵⁹. Petr Protopopov v reportáži odmítal odpovídat na otázky reportérů, až v rozhovoru pro deník Právo uvedl, že na Krymu pobýval s Andrejem Babišem mladším, který zde byl dobrovolně a Protopopov mu zajišťoval potřebnou péči formou

54 Jiří Kubík je šéfredaktorem Seznam Zpráv | MediaGuru. Homepage | MediaGuru [online]. Copyright © 2020 [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2019/10/jiri-kubik-je-sefredaktorem-seznam-zprav/>

55 Jiří Kubík - Seznam Zprávy. [online]. Copyright © 1996 [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/autor/jiri-kubik-10>

56 Důvod k rezignaci Babiš nevidí. Synova kauza je podle něj součástí scénáře, jak ho dostat z politiky – ČT24 – Česká televize. ČT24 – Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR – Česká televize [online]. Copyright © [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2650199-babis-meho-syna-nikdo-neunesl-je-psychicky-nemocny>

57 Z e-mailu Babišova syna přišla zpráva: Pomozte mi, chci vypovídat - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/z-mailu-babisova-syna-prave-prisla-zprava-pomozte-mi-chci-vypovidat-60475?seq-no=31&dop-ab-variant=&source=article-detail>

58 Babiš vyrazil za synem. Mohl mařit vyšetřování? To se velmi těžko prokáže, myslí si experti - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/babis-vyrazil-za-synem-mohl-marit-vysetrovani-to-se-velmi-tezko-prokaze-mysli-si-experti-60814?seq-no=18&dop-ab-variant=&source=article-detail>

59 „Matka na mě začíná tlačit, otec už určitě tlačí na ni.“ Reportéři Seznamu vyjeli znovu za Andrejem Babišem ml. - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/matka-na-me-zacina-tlacit-otec-uz-urcite-tlaci-na-ni-reporteri-seznamu-vyjeli-znovu-za-andrejem-babisem-ml-60691?seq-no=25&dop-ab-variant=&source=article-detail>

asistence⁶⁰. Uvedl také, že ho zde seznámil se slečnou, se kterou Andrej Babiš mladší navázal vztah. 17. listopadu Andrej Babiš odjel za svým synem do Švýcarska. Po návratu prohlásil, že jeho syn si nadále myslí, že byl unesen, přestože si tam údajně našel přítelkyni⁶¹. Den po návštěvě premiéra také promluvila jeho bývalá žena, ve svém videoprohlášení uvedla, že odsuzuje postup novinářů Slonkové a Kubíka, kteří pokračovali v natáčení se skrytou kamerou a kladli „sugestivní otázky“ jejímu synovi, přestože byli upozorněni na jeho nemoc. Reportáž označila za „skandální útok“ a „nehoráznou kampaň“⁶².

Po odvysílání reportáže bylo vyšetřování ohledně únosu syna premiéra znovu otevřeno⁶³. Nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman v rozhovoru s Jiřím Kubíkem v listopadu 2018 připustil, že některé informace v reportáži mohou být nové pro orgány činné v trestním řízení, byť se k reportáži ani kauze Čapí hnízdo odmítal vzhledem k probíhajícímu vyšetřování vyjádřit⁶⁴. Novináři kvůli svým zjištěním vypovídali na policii.

Kauza také vyvolala ve sněmovně hlasování o nedůvěře, které iniciovala opozice v reakci na publikovanou reportáž. K rezignaci vybídl Andreje Babiše i Senát. Naopak podporu mu vyjádřil prezident Miloš Zeman. Andrej Babiš odmítl, že by uvažoval o odstoupení z funkce a dodal že „nikdy neodstoupí“⁶⁵. Vláda hlasování o nedůvěře přežila. Za nedůkladný postup policistů v šetření e-mailu ohledně únosu Andreje Babiše mladšího dostali dva policisté kázeňský trest⁶⁶. Stíhání Andreje Babiše mladšího v kauze Čapí hnízdo bylo oficiálně

60 Protopopov: Babiše jr. jsem neunesl, staral jsem se o něj jako o bratra - Novinky.cz. Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu [online]. Copyright © 2003 [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/protopopov-babise-jr-jsem-neunesl-staral-jsem-se-o-nej-jako-o-bratra-40255637>

61 Babiš vysvětloval okolnosti kauzy svého syna. „Cestu do Ruska doporučila lékařka Protopopová,“ řekl | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy [online]. Copyright © 1997 [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/zive-tv-nova-andrej-babis-mladsi-beatrice-babisova-zeneva-1811182119-jgr>

62 Vyjádření matky Andreje Babiše ml. Beaty Babišové z TV Nova - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/vyjadreni-matky-andreje-babise-ml-beaty-babisove-z-tv-nova-60748?seq-no=24&dop-ab-variant=&source=article-detail>

63 Policie začala znovu vyšetřovat zmizení syna Andreje Babiše na Krym - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/policie-znovu-rozjela-vysetrovani-zmizeni-syna-andreje-babise-na-krym-60380?seq-no=37&dop-ab-variant=&source=article-detail>

64 Jak policie vyšetřovala podezření z únosu premiérova syna - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/jak-policie-vysetrovala-podezreni-z-unosu-premierova-syna-60262?seq-no=53&dop-ab-variant&source=article-detail>

65 Babiš: Nikdy neodstoupím, nikdy. Nechť si to všichni zapamatují | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy [online]. Copyright © 1997 [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/capi-hnizdo-kausa-andrej-babis-premier-2018-vlada-1811160759-ako>

66 Dva policisté dostali kázeňský trest, nevyšetřili e-mail Babiše junióra o únosu - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/dva-policiste-dostali-kazensky-trest-nevysetrili-e-mail-babise-juniora-o-unosu-77561?seq-no=2&dop-ab-variant=&source=article-detail>

zastaveno letos v únoru⁶⁷. Podle informací Neovlivní.cz tak bylo učiněno navzdory tomu, že s Andrejem Babišem mladším policie do této doby nemluvila⁶⁸.

Na Zvláštní vyšetřování navázala nová reportáž Rádia Svobodná Evropa na konci listopadu a v prosinci 2018, kde ukrajinští reportéři zjišťovali okolnosti pobytu Andreje Babiše mladšího na Krymu a Ukrajině⁶⁹. Jeho pobyt na Krymu mohl být také bezpečnostní hrozbou. Reportéři pátrali po ženě jménem Jelizaveta, se kterou měl syn premiéra trávit čas během svého pobytu. Prostřednictvím sociálních sítí a matky Jelizavety zjistili, že tato žena skutečně byla přítelkyní Andreje Babiše mladšího a jejich setkání zprostředkoval Protopopov. Jelizaveta se měla také podle reportérů vydat za Andrejem Babišem mladším na návštěvu do Ženevy.

Co se týče žurnalistické práce, novináři, právníci a mediální odborníci řešili v mediálním prostoru přínosy i možné problematické body reportáže. Probírány byly nejen samotné zjištěné informace a jejich možný politický dopad, ale také etický postup novinářů (skrytá kamera, ochrana soukromí, zájem veřejnosti), prezentovaná forma reportáže, důvěryhodnost výpovědi pravděpodobně psychicky nemocného Andreje Babiše mladšího, načasování publikace reportáže i mediální útok na majitele Seznam.cz Iva Lukačoviče ze strany šéfredaktora MF Dnes Jaroslava Plesla⁷⁰.

67 Stíhání Babiše ml. v kauze Čapí hnízdo definitivně skončilo. Nejvyšší žalobce posvětil Šarochovu stopku | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy [online]. Copyright © 1997 [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/capi-hnizdo-kauza-andrej-babis-mladsi-aktualne-2020-pavel-zeman_2002270900_ako

68 Připomeňte si: Rozhovor s AB juniorem o otci, nemoci a kauze Čapí hnízdo – . Neovlivní – investigativní deník o vlivu a lidech [online]. Copyright © Dead Line Media s.r.o. 2016 [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://neovlivni.cz/vubec-prvni-rozhovor-s-andrejem-babisem-juniorem-o-otci-nemoci-a-kauze-capi-hnizdo/>

69 Jelizaveta, záhadná žena z Krymu. Ukrajinský novinář pátral po společnici Babiše mladšího - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/jelizaveta-zahadna-zena-z-krymu-ukrajinsky-novinar-patral-po-spolecnici-andreje-babise-mladsiho-61526?seq-no=8&dop-ab-variant=&source=article-detail>

70 Všechno se změnilo, až se začnou rýpat v rodině majitele Seznamu, napsal šéf MF Dnes - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/vsechno-se-zmeni-az-se-zacne-rejpat-v-rodine-lukacovice-vzka/r~f80e69a6e97e11e8b474ac1f6b220ee8/>

4. 2. Mediální obraz kauzy Andreje Babiše mladšího

Kauza Andreje Babiše mladšího je ve společenských časopisech Reflex, Respekt a Týden reprezentována jako závažná událost s možnými právními, politickými, případně i mezinárodními důsledky. Za novináře mluví jeho práce - to je to, co jej reprezentuje. Jako stěžejní pro analýzu diskurzivní reprezentace novinářů vnímám právě to, jakými výrazovými prostředky a v jakých konotacích je daná kauza popisována, komentována a hodnocena, kterým argumentům je věnována pozornost a která jsou naopak vynechávána nebo relativizována.

Na lexikální úrovni jsem věnovala pozornost zejména volbě a významu slov, jejich emočnímu zabarvení, metaforám, přirovnáním, použité ironii. Dále mne na gramatické úrovni zajímalo uspořádání větných členů a vět, struktura textu, jeho záměrnost a způsob narace. Pokoušela jsem se rozklíčovat také hlavní aktéry a role, které jsou jim přisouzeny v rámci kauzy. Pozornost jsem věnovala také intertextualitě, jak jiné promluvy a v jakém kontextu vstupují do vybraných mediálních výstupů. Mým cílem bylo identifikovat diskurzy, které do promluv vstupují, jaké argumenty se v promluvách objevují a které argumenty jsou upřednostňovány nebo naopak negovány.

Na úvod analýzy budu nejprve prezentovat celkový obraz kauzy, zaměřím se tedy na výrazy, které se s reportáží v jednotlivých výstupech nejčastěji pojí.

Reflex kauzu označuje jako „kauzu Čapí hnízdo a syna českého premiéra“, „kauzu Čapí hnízdo“, „kauzu syna premiéra“ popřípadě „kauzu Andreje Babiše mladšího“ i „kauzu premiéra Babiše“.

Význam a možné důsledky kauzy je zdůrazňován prostřednictvím využitých slovních výrazů - ve spojitosti s kauzou se objevují zejména bulvarizující termíny, jako je „skandální“, „šokující“, „bizarní“, které mají za úkol přitáhnout pozornost čtenáře. Kauza je označována za „aféru“, „rozbušku“, „roznětku“, „skandál“, který se „rozhořel v médiích“ a „otřásá Českem“, nová zjištění jsou podle Reflexu „neuvěřitelná“ a „kontroverzní“. Reflex v porovnání s Respektem a Týdnem nešetří vícenásobnými barvitými přirovnáními:

„Uplynulý týden byl z hlediska politiky jakýkoliv než nudný. Překvapivý, turbulentní, dramatický, likvidační...“ (Petr Pešek, 19.11.2018, reflex.cz)

Týdeník Respekt v popisu kauzy volí slova střízlivěji. Kauza je v Respektu nazývána výhradně „kauzou Čapí hnízdo“. Nová zjištění zveřejněné reportáže jsou považovány za další díl skládačky, nikoli za samostatnou kauzu.

Výběr slov v Respektu odkazuje k procesu vyšetřování, opakují se slova jako „zjištění“, reportéři „objevili“, věnuje se také ve velké míře důsledkům publikovaných informací, jako

např. reportáž „přinesla“, „odstartovala“, „rozpoutala“, „vyvolala reakce“, „bouřlivá debata“, apod. Ani zde se ovšem autoři nevyhnuli přirovnávání typu „ostře sledovaný případ“, reportéři „natočili výbušnou výpověď“, „průvodce neuvěřitelným thrillerem“ a ojedinele slovu „šokující“, jako je tomu v následujícím úryvku:

*„Reportéři serveru Seznam zprávy Sabina Slonková a Jiří Kubík přinesli **šokující** reportáž o kauze Čapí hnízdo. A jinak **zprofanované slovo 'šokující'** je tady použito zcela **oprávněně**. Novináři totiž vypátrali syna Andreje Babiše, který je už několik měsíců ukryván, aby nemusel vypovídat před policií právě v kauze Čapí hnízdo.“* (Erik Tabery, 12.11.2018, respekt.cz)

Použití slova „šokující“ je hned vzápětí ospravedlňováno výjimečností dané situace. Erik Tabery ve svém komentáři dává najevo, že si je vědom bulvární konotace daného slova, kterým je potřeba šetřit pro skutečně zásadní případy, jako jsou třeba právě výsledky dané investigativní práce Slonkové a Kubíka.

Časopis Týden kauzu také označuje souhrnně jako „kauzu Čapí hnízdo“, častěji však jako „kauzu údajného únosu“, „kauzu výroků syna premiéra“, „kauzu pobytu na Krymu“, či zjednodušeně jako „kauza Babiš“ nebo „aktuální kauza“. Mezi označeními vyniká také sousloví „Kauza Puč Palermo“, které použil jedinkrát pouze ředitel redakce Daniel Köppl ve svém editoriale z 19. listopadu 2018. Zajímavé je právě proto, že toto označení používá sám Andrej Babiš na tiskových konferencích právě ze zmíněného Palerma. Označení se stalo součástí jeho obrany proti publikovaným zjištěním reportérů SeznamZpravy.cz, podporovalo jeho tezi o naplánované kampani vůči jeho osobě.

*„Andrej Babiš čelil rok od svého obvinění v kauze Čapí hnízdo prvnímu hlasování o nedůvěře vládě. **Rozbuškou** se stala reportáž s jeho psychicky nemocným synem.“* (Filip Nachtmann, 26.11.2018 Týden: 12)

Týden reportáž představuje jako „rozbušku“, která „otřásla Českem“ a „odstartovala kauzu“ spojenou s premiérem Babišem. Taktéž připomíná, že reportáž byla „skrytě natočená“, prostřednictvím často citovaných výroků politiků (v tomto případě Tomia Okamury - SPD, či Radka Vondráčka - ANO) navíc zpochybňuje účel její publikace, označují ji za „diskutabilní“, „účelovou“, „uměle vyvolanou“, či „zmanipulovanou“.

4. 3. Diskurzivní reprezentace novinářů

Sabina Slonková a Jiří Kubík jsou v části mediálních výstupech přímo jmenováni, konkrétně je tomu tak ve 4 článcích z 11 v Reflexu, 2 článcích ze 17 v Respektu a 9 článcích z 19 v Týdnu. Ve zbytku, tedy převážné části vybraných mediálních výstupů, dochází k určité míře zobecnění, kdy jsou konkrétní autoři reportáže označováni prostřednictvím souhrnných termínů „novináři“, „redaktoři“ či „reportéři“, popřípadě se mediální výstupy soustřeďují pouze na předmět jejich práce, tedy spokojí se s označením „reportáž“.

Tato generalizace ukazuje, že výsledky novinářské práce vytváří reprezentaci nejen těchto konkrétních autorů, ale potažmo s nimi má dopad i na celou profesní komunitu novinářů. Čtenář díky kategorizaci může danou profesní skupinu vnímat jako homogenní, se stejnými etickými a profesními předpoklady. V rámci otázky diskurzivní reprezentace novinářů se tedy nabízí i otázka, jestli je přístup kolegů novinářů k dané reportáži skutečně jednotný, jak bychom se mohli na základě principu kategorizace domnívat.

4. 3. 1. Hledání viníka kauzy

V první řadě si přiblížíme aktéry kauzy tak, jak se objevují ve vybraných mediálních výstupech časopisů Reflex, Respekt a Týden. Samotná reportáž Sabiny Slonkové a Jiřího Kubíka zobrazovaly osoby Andreje Babiše mladšího, Beatrice Babišovou, Petra Protopopova a Ditu Protopopovou a samozřejmě samotných reportérů. Publikace reportáže měla přímý dopad na premiéra Andreje Babiše a potažmo s tím také ohrozila budoucnost vlády České republiky⁷¹.

Obvinění, vznesená v rámci reportáže (zejména z úst Andreje Babiše mladšího a reportérů) vůči Andreji Babišovi jej staví do role viníka kauzy. Mediální výstupy tuto pozici většinou utvrzují a posouvají ještě dále. Reflex přirovnává kauzu k „východním kriminálním skandálům typu ‚Mečiar‘“, Respekt praktiky přirovnává k ruské maffii a oba časopisy spolu s časopisem Týden se zmiňují také o „palermských metodách“ či o „puči Palermu“.

„(...) pokračoval Babiš senior, jenž v tu dobu byl na konferenci v Palermu (opravdu tam).“ (Miroslav Cvrček, 14.11.2018, reflex.cz)

Andrej Babiš pobýval v době publikace reportáže v Palermu, které je historicky i v kultovních filmových a literárních dílech spojováno s mafiánskými praktikami a organizovaným zločinem - právě konotací seniora, či otce-kmotra, poukazuje ironickou vazbou „opravdu tam“ novinář Reflexu ve výše zmíněné ukázce.

Podle Respektu i Reflexu je Andrej Babiš jednoznačným strůjcem celé kauzy. To on má „střet zájmů“, on vstoupil do politiky a stal se veřejnou osobou, zatajoval skutečné majitele Čapího hnízda, „uklidil“ svého syna a také to byl on, kdo během tiskové konference oznámil, jakou diagnózu mají jeho obě děti.

„Celé utajování a kličkování mělo evidentně jediný cíl: zbavit Andreje Babiše podezření, že se dopustil podvodu. O případ se zajímala a zajímá policie. To se pochopitelně premiérovi nelíbí, ale tím, že do všeho zatáhl své děti, udělal z Čapího hnízda kauzu, která pro něj už překračuje politický rozměr. V ohrožení jsou jeho nejbližší, a to jeho vinou. O to zúřvější odpor k jakémukoliv vyšetření se dá očekávat. (...) Fakt, že měl potřebu takhle 'uklidit' vlastního syna, vzbuzuje maximální podezření, že si je vědom neudržitelnosti zvoleného scénáře.“ (Erik Tabery, 12.11.2018, respekt.cz)

⁷¹ vláda ANO a ČSSD nakonec ustála hlasování o vyhlášení nedůvěry, kterou iniciovala opozice v reakci na vydání reportáže

Ve výše zmíněném úryvku vidíme explicitní obvinění Andreje Babiše z toho, že svým „zatajováním“ důležitých informací, jako je například vlastnictví Čapího hnízda, vytvořil prostor pro vznik mediální kauzy. Erik Tabery ve svém komentáři očekává agresivní protireakci ze strany premiéra vůči médiím, ke které skutečně dojde, jak si ukážeme později. Ještě předtím se pozastavím nad slovy „utajování“, „kličkování“, „zbavit podezření“ „uklidit“ a „scénáře“. Tato slova spolu souvisí, naznačují, že Andrej Babiš má předem daný plán, jak postupovat, aby ztížil vyšetřování své osoby. Pokud se premiér chce slovy Erika Taberyho „zbavit podezření, že se dopustil podvodu“, musíme nutně jako čtenáři tohoto textu předpokládat, že se Andrej Babiš v první řadě nějakého podvodu dopustil - tuto analogii Tabery podpořil také tvrzením, že se premiérovi „pochopitelně nelíbí“ zájem policie.

V ukázce níže kolektiv autorů Respektu již sice mluví pouze o „možném podvodu“, ale efekt zatemňování a „zmizení“ se objevuje znovu v souvislosti se zamlčováním klíčových informací kauzy. Rozklíčovat kauzu může pouze investigace, ať už policejní, nebo novinářská.

*„Právě **zmizení** Babiše juniora před rokem přitom **zpomalilo rozplétání největší premiérové slabiny** – jeho možného podvodu s evropskými dotacemi při stavbě luxusního sídla Čapí hnízdo.“ (Ondřej Kundra, Jaroslav Spurný, Ivana Svobodová, 19.11.2018, Respekt: 14)*

Investigativní práci se budeme věnovat v následující kapitole. Ještě nesmíme opomenout slovo „slabina“, ve smyslu strefování se do slabin případu a kauzy, odhalování slabiny premiéra. Podobné konotace nacházíme i ve výstupech v časopisu Reflex:

*„Teď to zásadněji. Andrej Babiš byl v uplynulém týdnu zjevně **zasažen do slabin**. Jakkoliv šlo o **reportáž diskutabilní, možná i schválně načasovanou**, nicméně **mířící na jeho opravdu slabá místa**.“ (Petr Pešek, 19.11.2018, reflex.cz)*

Petr Pešek z Reflexu zde vyzdvihuje práci reportérů, a to hned dvakrát prostřednictvím slovních spojení „zasažen do slabin“ a „mířící na opravdu slabá místa“. Mezi těmito dvěma větami ovšem také naznačuje pochybnosti i potenciální etickou nedůslednost jejich investigativní práce. Tyto možné prohřešky ovšem nehrají velkou roli, ve smyslu daného výroku se zdá, že účel v tomto případě světlí prostředky - bez ohledu na to, jak moc jsou tyto prostředky „diskutabilní“.

Ve stejném článku vidíme, že hledání slabin v případě Čapího hnízda se může přenášet i na charakter osoby Andreje Babiše. Notoricky známe „nikdy neodstoupím“ může být svou urputností také projevem určitého „slabošství“ - v interpretaci Petra Peška z Reflexu:

*„Jeho zarputilé 'nikdy neodstoupím' navíc může znít spíše jako **projev slabosti než síly**.“ (Petr Pešek, 19.11.2018, reflex.cz)*

Určitou slabost osoby Andreje Babiše implicitně nalzáme i v dalších textech. Andrea Procházková z Respektu komentuje dění kolem hlasování o nedůvěře vlády a vystoupení premiéra komentuje jako vystoupení nejistého muže:

„Poprvé jsme tak zažili zjevně nejistého Andreje, který celý svůj sněmovní projev četl z papíru“. (Andrea Procházková, 26.11.2018, Respekt: 31)

Výroky naznačují, že publikace reportáže má moc oslabit člověka v očích veřejnosti, a to například právě tím, že jej označí za viníka kauzy, nebo opakovaně poukazují na domnělé nedokonalosti a vady i ve zdánlivě podružných situacích. Premiér jistě není jediný, kdo v Poslanecké sněmovně svůj projev čte, v jiných konotacích by se mohlo jednat i o známku připravenosti a systematickosti. Ostatně totožnou událost interpretuje časopis Týden jinak - dává důraz na obsah sdělení, které částečně cituje, a tedy naopak na útočnost a bojovnost, kterou přisuzujeme projevům síly spíše než slabosti:

„MUSÍTE MĚ PORAZIT! Babiš před poslanci zopakoval, že rozhodně nemá v plánu v čele vlády končit: 'Musíte mě odvolat, nebo nás zkuste porazit ve svobodných demokratických volbách. Jinak se mě prostě nezavíte' (Filip Nachtmann, 26.11.2018 Týden: 12)

Souhra interpretací u Reflexu a Respektu a naproti tomu rozdílnosti v porovnání s časopisem Týden nacházíme i jinde. Když se vrátíme zpět k popisu samotné kauzy a hledání viníka, nalzáme metaforické pasáže, ve kterých reportáž Andreje Babiše „potápí“, „ponořuje“ jej pod hladinu:

„Zmíněná cesta dvou novinářů do Švýcarska však měla zvláštní efekt: potopila premiéra do rodinného a zároveň i kriminálního dramatu.“ (Ondřej Kundra, Jaroslav Spurný, Ivana Svobodová, 19.11.2018, Respekt: 14)

„BABIŠ SE TOPÍ A MY S NÍM (...) Novináři vypátrali syna Andreje Babiše a nahrany rozhovor obrazně řečeno ponořil premiérovi hlavu pod hladinu.“ (Erik Tabery, 12.11.2018, respekt.cz)

Novináři SeznamZpravy.cz tak v první řadě trefili premiéra do „slabého místa“. Publikací rozhovoru s Babišem juniorem znovu otevřeli kauzu Čapí hnízdo, premiér je znejistěn a jeho politická funkce otřesena, hrozí dokonce, že se pod tíhou nových medializovaných zjištění potopí. Přeneseně můžeme „potopení“ brát jako další projev oslabení síly premiéra, jako určitou formu poníženosti. Jakmile je totiž jednou „ponořen pod hladinu“ a „topí se“, hrozí, že klesne na samotné dno. Respekt ovšem implicitně připomíná, že vlivem politického, bezpečnostního i mezinárodního dosahu kauzy a významnosti postavení Andreje Babiše může zapříčinit to, že k pomyslnému dnu klesne i celkový obraz České republiky (vyjádřeno spojením „Babiš se topí a my s ním“).

Časopis Reflex metaforu potopení vztahuje k osobě premiéra. V tomto pojetí není daná reportáž příčinou „tonutí“ Andreje Babiše, nýbrž on sám. On je aktivním činitelem, ba dokonce iniciátorem celé kauzy. On vytvořil kauzu, „namočil“ do ní sebe i své děti a zapříčinil tak současnou problematickou situaci.

„Babiš do celé kauzy své děti nejen namočil, ale sám je v ní začal doslova topit.“ (Miroslav Cvrček, 14.11.2018, reflex.cz)

Zatímco Reflex a Respekt Andreje Babiše do kauzy „ponořují“ a hledají jeho slabiny, časopis Týden představuje Andreje Babiše jako toho, kdo v plné síle vrací úder. Jde do „protiútoků“, „bojuje“ a předpokládá, že „vítězí“. O boji a vítězství mluví osobně Andrej Babiš i v Duelu s Jaromírem Soukupem (a webové stránky časopisu Týden pořady TV Barrandov s pravidelností reflektují), charakter útočení se ovšem objevuje i v komentářích, například u Filipa Nachtmanna:

„Když navíc policisté potvrdili, že Babiše juniora prověřovali již před reportáží, začal se posílený premiér nadechovat k protiútku.“ (Filip Nachtmann, 19.11.2018, Týden: 12)

„Premiér mezitím uvažuje, že se se svým synem setká, a o rezignaci nechce ani slyšet. 'Já vám jenom chci říct, že nikdy neodstoupím. Nikdy. Nech si to všichni zapamatují. Nikdy,' říká bojovně. (Filip Nachtmann, 19.11.2018, Týden: 12)

V následujícím úryvku z časopisu Reflex autor článku parafrázoval hodnocení kauzy Lukášem Wagenknechtem, senátorem a bývalým náměstkem na ministerstvu financí. Stalo se tak hned v úvodu článku, kde můžeme vidět nepodložený (použití slova „údajně“) názor, že Andrej Babiš lhal a je možné, že lže i nyní. Následně je věnován prostor výpovědi syna premiéra, a nakonec se dostává na řadu obhajoba Andreje Babiše, razantně odmítající vinu.

„Wagenknecht vysvětlením Andreje nevěří. V minulosti už totiž údajně opakovaně lhal. Připouští přitom, že syn Andreje může být skutečně psychicky nemocný a že může jít i o vydírání. (...) Babiš se proti reportáži ostře ohradil. Tvrdí, že jeho syn je psychicky nemocný a že z Česka odjel dobrovolně. Ze strany Seznamu jde podle něj o manipulaci a tlak novinářů na vyšetřování. Zároveň mluví o honu na jeho rodinu.“ (Čestmír Strakatý, 13.11.2018, reflex.cz)

Právě uvedená struktura ve čtenáři implikuje apriori nedůvěru vůči slovům premiéra a naznačuje tak i možný negativní postoj autora článku vůči Andreji Babišovi.

Možným viníkem kauzy ovšem není označován pouze Andrej Babiš. Vlivem politického diskurzu a také nejasnostmi dané kauzy i publikované reportáže se objevují obvinění také vůči novinářům. Zde se vrátíme k avizovaným protiútokům Andreje Babiše. Jeho první reakci z Palerma jsem přiblížila v kapitole 4.1.6. Dozvuky reportáže. Všechna vybraná média pracují přímo s citacemi z dané tiskové konference, ale také Andreje Babiše

parafrázují, nebo pracují s nejkontroverznějšími částmi jeho výpovědí - ať už se jedná o slova zneužití, hyenismu novinářů, kampani, nebo účelovosti reportáže.

*„Premiér Babiš v reakci na reportáž označil postup novinářů za **hyenismus** a prohlásil, že jeho syn má schizofrenii a dcera bipolární poruchu. Novináři podle něj **zneužili nemocného člověka, kterému nelze věřit.**“* (-mic-, 15.11.2018, reflex.cz)

Andrej Babiš odmítá tvrzení zaznívající z reportáže Slonkové a Kubíka. Jeho základním protiargumentem je indisponovanost jeho syna, který je díky své nemoci snadnou kořistí a je lehce zmanipulovatelný. Zveřejněním rozhovoru se tak Babišův syn stává předmětem sporů, ať už politických, rodinných, či mediálních.

Největší prostor výroky Andreje Babiše věnuje časopis Týden, nejen že ve velké míře cituje jeho výroky v médiích, ale dává mu prostor také prostřednictvím pořadu Duel Jaromíra Soukupa. V pořadu, jehož díl je nazván „speciálem“ s podtitulem „Pravda je na mé straně. Vyhraju!“ se stává aktivním aktérem kauzy, vydávající se do boje proti lžím a manipulaci:

*„Je to **vymyšlená záležitost a pravda je na mé straně. A já vyhraju!**“* (-red-, ČTK, 21.11.2018, tyden.cz)

*„Syna jsem neunesl. **Všechno je to lež. Je to puč Palermo.** Celé je to zvláštní, že **reportáž byla odvyšlaná v době, kdy jsem byl na cestách v zahraničí a nemohl reagovat. Bylo to na mě připravené,**“ uvedl premiér.*“ (-red-, ČTK, 21.11.2018, tyden.cz)

Kromě argumentu duševní nemoci jeho syna přibývá také tvrzení konspirační. Napadá načasování reportáže na dobu, kdy byl mimo Českou republiku, a používá jej jako důkaz pro teorii o kampani proti své osobě. V následujícím úryvku kombinuje předchozí tvrzení o kampani, záměrném načasování publikace (tentokrát je problematický nikoli jeho pobyt v Palermu, ale blízkost svátku Dne boje za svobodu a demokracii) i zneužití jeho syna:

*„Premiér dál hovoří o tom, že **aktuální kauza je připravenou kampaní proti němu, která byla záměrně načasovaná na období před svátkem 17. listopadu.** 'Chápu, že médiím nevodí, že tady **běží další kampaň. A zneužíváte nemocného člověka. Já bych se na vašem místě styděl,**“ řekl Babiš. Kritizoval i lidi, kteří zpochybňují diagnózu jeho syna.“* (-red-, ČTK, 15.11.2018, tyden.cz)

V následujícím úryvku jsou viníci této „kampaně“ přímo označeni za opozici a novináře, kteří zneužívají situace:

*„Opět mluvil o nemoci syna, jeho pobytu na Krymu i o **zlé opozici a novinářích.**“* (Filip Nachtmann, 26.11.2018 Týden: 12)

Andrej Babiš ovšem sklouzával i k osobnějším útokům na účet novinářů. V následujících ukázkách vidíme, že jmenovitě Slonkovou a Kubíka nařkl z předpojatosti a neobjektivnosti

(„moji bývalí zaměstnanci“, „patologická nenávisť“, „mstí se mi“) a celé médium SeznamZpravy.cz označil za „odporné“:

„Kritický byl Babiš k reportérům Seznamu Sabině Slonkové a Jiřímu Kubíkovi. 'Odpornější stanici než Seznam Zprávy neznám. Patologická nenávisť těchto lidí, protože jsou to ještě dávno moji bývalí zaměstnanci, je neuvěřitelná,' uvedl.“ (- red -, ČTK, 15.11.2018, tyden.cz)

„'Sabina Slonková o vás již několikrát v minulosti prohlásila, že ovlivňujete média, je to pravda?' tázal se Jaromír Soukup. 'Já bych o té paní nechtěl mluvit. Je pravda, že lidé, kteří pracovali ve vydavatelství Mafra, se mi mstí, čemuž nerozumím,' uvedl premiér. (- red -, ČTK, 21.11.2018, tyden.cz)

V těchto výrocích jde Andrej Babiš do osobních útoků a zároveň jmenované novináře obviňuje z toho, že jsou zaujatí vůči jeho osobě. Svůj názor legitimizuje tím, že oba novináři odešli z vydavatelství Mafra, které momentálně patří do svěreneckých fondů Andreje Babiše. Konkurenční médium, kterým je portál SeznamZpravy.cz, má být prostředkem jejich pomsty.

Ve svém názoru ovšem není Andrej Babiš sám. Na jeho straně stojí také Tomio Okamura (SPD), který novináře častuje výrazy jako „novinářská žumpa“, „ukázkové novinářské hyeny“, „manipulátoři“, „řádoby investigativní novináři“, kteří navíc, dle následujícího výroku, shánějí „kompro“ možná dokonce na zakázku („kdo práci platí a proč“):

„(...) naprosto odmítám přikládat váhu reportážím, které přináší ta novinářská žumpa Jiří Kubík a Sabina Slonková. Tato dvě individua, to jsou ukázkové novinářské hyeny. Notoriční manipulátoři. Mám s nimi osobní zkušenosti, kdy obtěžovali mé sousedy. Kdy ženě z bytového domu, kde žiji, která má těsně před důchodem, vyhrožovali. Několik dní kempovali před mým domem, snažili se získat nějaké kompro a pak byli ublížení, že žádné nenašli... Cokoli tihle dva přinesou, nestojí ani za zhlédnutí, natož za komentář. Fakt by mě zajímalo, kdo práci těchto rádoby investigativních novinářů platí a proč.“ (-v1b-, 15.11.2018, tyden.cz)

Nechybí ani výrok prezidenta Miloše Zemana, který v TV Barrandov debatoval s Jaromírem Soukupem právě o kauze Andreje Babiše mladšího v pořadu Týden s prezidentem. Jako jedni z mála také Okamura se Zemanem naznačují i nezajímavost reportáže. V kontrastu k těmto výrokům ovšem analyzovaná média popisovaly reportáž jako „výbušnou“, „šokující“ a dalšími výrazy, které vypovídají o naprostém opaku nezajímavosti.

'Stalo se stručně řečeno to, že pár revolverových novinářů přepadl v jeho švýcarském bytě duševně nemocného muže a zveřejnil záznam tohoto rozhovoru. Nestalo by se nic, protože ten záznam není příliš zajímavý, kdyby ten muž nebyl synem ministerského předsedy,' uvedl Zeman. I záznam rozhovoru podle prezidenta nasvědčuje, že je Andrej Babiš mladší duševně nemocný. 'Je to docela obyčejný hyenismus odpovídající úrovni české žurnalistiky,' prohlásil k reportáži prezident.“ (-red-, ČTK, 15.11.2018, tyden.cz)

Všimněme si, že všichni tři muži používají ve spojitosti s novináři přirovnání „hyenismus“. Jedná se podle nich o překročení morálních hranic či profesně-etických standardů, což je dle prezidenta dokonce normální jev současné tuzemské novinářiny. O tom, že čeští novináři nemusí být důvěryhodní už ze své podstaty, naznačuje také článek o vydaném komentáři Beatrice Babišové pro švýcarská média:

*„(...) rozpovídala **pouze pro švýcarská média** také matka Babiše juniora a bývalá manželka premiéra Beatrice Babišová. 'Tahle aféra nabrala značných rozměrů. Jednám jako matka,' řekla **bez přítomnosti českých novinářů**.“* (-red-, 23.11.2018, tyden.cz)

Beatrice Babišová jedná „jako matka“, aby ochránila svého nemocného syna před dalším zneužitím českými novináři - tak prezentuje Týden novinku o rozhovoru matky Andreje Babiše mladšího. Použití slov „pouze“ ve spojitosti se švýcarskými novináři v kontrastu k „bez přítomnosti“ novinářů z České republiky naznačuje, že mezi těmito dvěma skupinami novinářů musí existovat zásadní kvalitativní rozdíl.

Ze strany politiků znějí také další kritické i pozitivní hlasy vůči novinářům. Články reflektující výroky hostů pořadu Arena Jaromíra Soukupa jsou zabarveny také názorem samotného moderátora, novináře a majitele média Jaromíra Soukupa. Soukup se netají tím (a v každém článku o jeho pořadech je tento názor zopakován), že má se zveřejněnou reportáží morální problém:

*„Moderátor Soukup již několikrát ve svých pořadech **zdůraznil, že s reportáží Sabiny Slonkové a Jiřího Kubíka nesouhlasí**. Podle něj výstup **investigativních novinářů překročil pomyslnou mez**.“* (-red-, ČTK, 27.11.2018, tyden.cz)

Názorovým oponentem je mu mimo jiné i Jan Skopeček z ODS, který připomíná, že své potomky Babiš zapletl sám, nikoli novináři:

*„**Proti reportáži můžeme mít jakékoli výhrady**. Důležité ale je, že v ní zazní **vážná fakta**, po kterých hlasování o důvěře vládě prostě vyvolat musíme. Nezapomínejme také, že **Andrej Babiš zatáhl své nemocné děti do kauzy sám**, připomněl Skopeček, a reagoval tak na výhrady Soukupa, že je **nemorální zatáhnout nemocného člověka do podobné kauzy**.“* (-red-, 13.11.2018, tyden.cz)

Host Areny Radek Vondráček (ANO) se v jednom ze svých výroků, během kterých reportáž označuje za „účelovou“, „zmanipulovanou“, odkazuje také na odborníky, kteří kauzu údajně nehodnotí jednoznačně pozitivně:

*„Zaznělo, že se **jednalo o uměle vyvolanou kauzu a i odborníci mají o reportáži pochybnosti**. Bylo cílem vyvolat **emoce**.“* (pozn. citován výrok Radka Vondráčka) (-red-, 20.11.2018, tyden.cz)

„Odborníci“ mají sloužit k legitimizaci kritického postoje Vondráčka i Soukupa vůči reportáží, ovšem kdo jsou tito odborníci dále nespécifikuje. Odborníky mohou být v tomto

ohledu jiní novináři (tedy kolegové z oboru), mediální analytici, ale i sociologové, politologové, filozofové a mnozí další. Diskuzi o rozporných bodech reportáže jsme již naznačili v sociokulturním kontextu kauzy, s „účelovostí“ mediální kauzy se ovšem setkáváme pouze v politickém diskurzu. Naproti tomu v komentářích i v časopisu Týden se setkáváme s tím, že nová zjištění, vyplývající z aktuální kauzy, jsou skutečně závažná a mají být vyšetřena, bez ohledu na možnou problémovost reportáže (např. diskutovaný žánr reportáže):

*„Reportáž byla, **mírně řečeno, diskutabilní**. Novináři totiž juniorovi **neřekli**, že ho **natáčeji skrytou kamerou**, ani v pořadu dostatečně nevysvětlili, že mluví s očividně duševně nemocným člověkem. Styl natočení navíc odpovídal spíše **akční detektivce než seriózní reportáži**, možná proto, že na pořadu spolupracují známí **režiséři Vít Klusák a Filip Remunda, kteří jsou podobným stylem proslulí**. Nicméně **obvinění, která v reportáži padla, byla velmi vážná** (Filip Nachtmann, 19.11.2018, Týden: 12)*

Reportérů se zastávají také další novináři z Respektu:

*„Hned na úvod si řekněme, že **žádný hon se tu nepořádá**. Byl to **Babiš, kdo oznámil**, že vlastníky Čapího hnízda byly **jeho děti**.“ (Erik Tabery, 13.11.2018, respekt.cz)*

I Reflexu, níže úryvek sedmibodové obhajoby novinářů, z nichž každý bod vždy začíná formulací „Babiše nikdo (natož novináři) nenutil“:

*„**1. Babiše nikdo (natož novináři) nenutil** stavět Čapí hnízdo. (...) **3. Babiše nikdo (natož novináři) nenutil** kvůli dotaci na Čapí hnízdo obcházet pravidla, tedy naoko vyvést firmu z holdingu (...) **6. Babiše nikdo (natož novináři) nenutil** vlastní (nemocné) děti dosazovat do funkcí důležitých orgánů vlastních firem (...)“ (Miroslav Cvrček, 14.11.2018, reflex.cz)*

Zajímavý je také článek Ivana Motýla z Týdne, který se rozhodl vydat do tří obcí, ve kterých má hnutí ANO výraznou podporu. V článku prezentuje vždy pouze jednoho občana z každé obce a jejich postoje k reportáži a reportérům obecně. Jejich názory jsou jednoznačně nepřátelské vůči novinářům, do značné míry přebírající rétoriku mediálních výstupů Andreje Babiše a jeho politických podporovatelů:

*„**'Ta Slonková s Kubíkem, ti mě fakt naštvá!**,‘ rozčiluje se před radnici ve Slezských Pavlovicích v okrese Bruntál účetní Ivana Leváková, žena středního věku. **'Je to normální hon na Babiše. A samé podsouvání lží ze strany novinářů. Někdo potřebuje Babiše za každou cenu dostat z vlády,‘ přemýšlí nahlas.***

*(...) **'Čapí hnízdo, Krym. Na koho si novináři zasednou, na toho se vytahují svinstva,‘ přidá se k vyprávění šestapadesátiletá Alena Demlová.***

*(...) **'Babišovi voliče také spojuje nenávisť k novinářům. V Nošovicích pod Beskydami se reportér TÝDNE dozvěděl: **'Táhněte, odkud jste přišel! S hyenami se nemám o čem bavit.'** A když se jako novinář představil v jihočeské Pístině na Třeboňsku, jedna žena **spontánně vykřikla: **'Fuj, fuj, fuj!'****“ (Ivan Motýl, 25.11.2018, tyden.cz)***

Způsob publikování výpovědi těchto vybraných občanů je generalizující, čtenář může nabýt dojem, že voliči v daných lokalitách, či dokonce voliči hnutí ANO obecně, mají uniformní názor na kauzu a novinářské povolání. A to i přesto, že se zjevně nemůže jednat o reprezentativní vzorek a způsob sběru výpovědí je značně diskutabilní. Způsob je tedy sice značně zjednodušující, ale také podporuje současný trend klesající důvěry v novinářskou profesi.

Reportáž Sabiny Slonkové a Jiřího Kubíka vytvořila obraz vícero aktérů, v této kapitole ovšem vidíme, že v analyzovaných mediálních výstupech se nám rýsují pouze dva hlavní aktéři - a to premiér Andrej Babiš a reportéři SeznamZpravy.cz, resp. novinářů obecně jako sociální skupiny. Následující konstatování Filipa Nachtmana jen potvrzuje dominantní postavení těchto aktérů, jejichž vzájemný vztah můžeme charakterizovat jako antagonistický:

„Na pozadí Babišova sporu s reportéry Seznamu naplno propukla vládní krize.“ (Filip Nachtman, 19.11.2018, Týden: 12)

V různých výstupech si mění také role - Andrej Babiš je jednou viníkem kauzy a zveřejnění reportáže jej oslabuje, podruhé je obětí mediální štvance, kde je nucen se bránit a jít do protiútoků. Novináři jsou na jedné straně ti, kteří se pídí po pravdě a rozplétají kauzy, podruhé jsou zkorumpovaní, zneužívající svou mediální moc k ovlivňování politické situace v cizí prospěch. A mezi nimi je Andrej Babiš mladší, jehož výpověď interpretují obě strany v duchu potřeby své vlastní reprezentace.

4. 3. 2. Investigace

Významu investigace se věnuje nejvíce časopis Respekt. Z jeho vybraných mediálních výstupů můžeme vysledovat, že investigaci bere jako způsob práce, která vrhá světlo na temná zákoutí, odhaluje tajnosti, vyjasňuje nesrovnalosti, rozplétá vrstevnaté a spletené skandály.

*„Pochopitelně i po jejím uveřejnění tu zůstává řada otázek, nicméně **skvělá práce** reportérů **ukazuje velmi temnou stránku případu.**“ (Erik Tabery, 12.11.2018, respekt.cz)*

Nebo také například:

*„Televizní rozhovor s Andrejem Babišem juniorem **spustil vlnu pátrání**, co se v případě Čapí hnízdo děje, a dnes máme díky tomu ve věci přece jen **o něco jasněji než dřív.**“ (Ondřej Kundra, Jaroslav Spurný, Ivana Svobodová, 19.11.2018, Respekt: 14)*

Respekt opakovaně naznačuje strnulost policejního systému v procesu vyšetřování kauzy Čapí hnízdo, který se projevuje pasivitou v kontrastu k aktivní žurnalistické práci.

Následující citace ukazuje dynamičnost a aktivitu novinářské práce v porovnání s pomalejšími nebo dokonce stagnujícími policejními postupy:

*„Reportéři televize Seznam **nacházejí** v Ženevě Andreje Babiše mladšího, kterého se **policii dosud nepodařilo vyslechnout ani přezkoumat jeho zdravotní stav. Policie sděluje, že není pravda, že po něm pátrala, o jeho pohybu prý věděla.**“ (Ondřej Kundra, Jaroslav Spurný, Ivana Svobodová, 16.11.2018, respekt.cz)*

*„Právě **zmizení** Babiše juniora před rokem přitom **zpomalilo rozplétání největší premiérový slabiny**“ (Ondřej Kundra, Jaroslav Spurný, Ivana Svobodová, 19.11.2018, Respekt: 14)*

*„(...) aby celou kauzu **nebrzdilo zdržení** způsobené právě tím, že má jeden obviněný švýcarské občanství a **zdržuje se ve Švýcarsku**“ (Jaroslav Spurný, Ivana Svobodová, 15.11.2018, respekt.cz)*

Slova jako „brzda“, „překážka“ a „zdržení“ naznačují protichůdné tendence v procesu vyšetřování. To v konečném důsledku, pokud parafrázuji výše zmíněné výroky novinářů, vede ke zatemňování okolností kauzy, nastavují překážky a brzdy ve snaze jejího osvětlení.

Investigace novinářů a postup policejních orgánů při oficiálním vyšetřování se značně liší. Na rozdíl od novinářů jsou oficiální složky zatíženy byrokratickými postupy a jsou tedy jednou z příčin „zdržení“ procesu vyšetřování. To potvrzují i následující úryvky, první z nich parafrázuje ministra vnitra Jana Hamáčka (ČSSD), druhý, vydaný v tištěném Respektu, zobrazuje úryvek z rozhovoru s Janem Hamáčkem, kde role novinářů a policejních vyšetřovatelů ještě více polarizuje - pokud by policisté postupovali tak, jak to činili novináři, dopustili by se bezpráví:

*„(...) **policisté nejsou ve stejně komfortní roli jako novináři, kteří najdou člověka a povídají si s ním**“ (Ivana Svobodová, 20.11.2018, respekt.cz)*

*„**Policie České republiky nemůže postupovat jako investigativní novináři. Nemůže odletět do Ženevy, nasadit si brýle s kamerou a provést výslech na chodbě domu, kde Andrej Babiš mladší bydlí**“ (Marek Švehla, 26.11.2018, Respekt: 46)*

I pro tyto rozdíly Respekt vyzdvihuje roli novináře, který dokáže při správném postupu takzvaně otevřít dveře a zprůchodnit další možné vyšetřování, resp. posvítit si na dosud nevyjasněné záležitosti:

*„**Případ znovu otevřela až reportáž s Babišovou výpovědí, takže policie nyní opět prověřuje, zda Babiš junior neskončil na Krymu nedobrovolně**“ (Jaroslav Spurný, Ivana Svobodová, Ondřej Kundra, 26.11.2018, Respekt: 22)*

*„Právě státní zastupitelství nyní okolnosti Babišova odjezdu na Ukrajinu nechalo **opět otevřít s podezřením, zda tam nebyl zavlčen.** (...) Žalobci tak **reagovali na reportáž Seznamu**“ (Ondřej Kundra, Jaroslav Spurný, Ivana Svobodová, 16.11.2018, respekt.cz)*

„Po zveřejnění reportáže Seznamu Zprávy začala policie údajný únos Babiše mladšího znovu vyšetřovat pro podezření z trestného činu zavlčení.“ (- red -, ČTK, 29.11.2018, tyden.cz)

Novináři zde kromě „znovuotevření“ kauzy mohou hrát i roli prostředníků, jak ukazuje publikovaná žádosti Andreje Babiše mladšího o zprostředkování kontaktu na policejní orgány, vyšetřující kauzu Čapí hnízdo:

*„Sdělili, že se pokoušejí o navázání **kontaktu**, protože o to Babiš junior projevil **prostřednictvím novinářů** zájem. Dosud nebyl vyslechnut (...)“ (Ondřej Kundra, Jaroslav Spurný, Ivana Svobodová, 16.11.2018, respekt.cz)*

A v konečném důsledku je i samotné policejní vyšetřování opředeno nejasnostmi.

*„Postup vyšetřovatelů při řešení případu premiéra **vyvolává stále větší pochybnosti**. (...) kauza Čapí hnízdo neutichá. Policii naopak přibývají témata, která musí rozkrýt (...) Státní zástupci tak musí **ověřit, jestli zde nedošlo k selhání strážců pořádku**, když neprovedli důkladnější vyšetření situace. Novinek a nejasností v celé kauze je ale více.“ (Jaroslav Spurný, Ivana Svobodová, Ondřej Kundra, 16.11.2018, Respekt: 22)*

Zatímco Respekt vnímá investigativní práci jako odkrývání a objasňování nejasného a skrytého, Reflex nová zjištění této kauzy pojímá sice jako závažné a „šokující“, varuje ovšem před informačním chaosem, který mohou způsobit:

*„NOVÁ ZJIŠTENÍ provází erupce emocí, **kontroverzí a konspiračních teorií**. To umožňuje **zakrývat podstatu věci** a vyhnout se odpovědi na závažné otázky.“ (Jiří Sezemský, 22.11.2018, Reflex: 12)*

Klade si proto za cíl „inventuru kauzy“, která by měla přispět k „*dekontaminaci veřejného prostoru zamořeného zkreslenými informacemi o této kauze*“ (tamtéž). Oba časopisy ve vybraných článcích místy sklouzávají také k mediálnímu aktivismu:

*„Jediná naděje tak je, že tohle všechno česká veřejnost pozorně vnímá, bude **i nadále projevovat svůj odpor, podporovat nezávislá média** a přemýšlet o tom, jak vše **napravit po příštích volbách**. Do té doby nás čekají **nelehké časy v Babišově a Zemanově království**.“ (Erik Tabery, 19.11.2018, Respekt: 10)*

Erik Tabery ve výše zmíněném komentáři hodnotí současnou situaci jako nepříjemnou. Nabízí zároveň recept na lepší budoucnost, ten tkví v budování informované občanské společnosti, která je otevřená vzájemné debatě i veřejným demonstracím. Myšlenka, že by lidé, kteří nepodporují současnou vládu, byli zmanipulováni, je podle Taberyho pouze součástí Babišovy snahy opoziční hlasy marginalizovat:

*„Když Babiš v rozhovoru pro Právo tvrdil, že ho **demonstrace** proti němu posilují, znamená to jediné: vadí mu. A hodně. V jeho optice jsou všichni **lidé s jiným názorem někým ovládaní, organizovaní**. Tak vidí **opozici, novináře, aktivisty**, ale u širší veřejnosti to není*

tak snadné. Porádání demonstrací, kontaktování politiků, debata se sousedy... to vše je investicí do budoucnosti.“ (Erik Tabery, 20.11.2018, respekt.cz)

Občanskou aktivitu obhajuje i časopis Reflex, možnost projevit svůj i nesouhlasný názor je základním demokratickým právem a přirozená součást vyvíjející se společnosti:

„(...) nikdy by neproběhla žádná společenská změna, ale ani by nikdo nemohl veřejně projevit svůj názor.“ (Bohumil Pečinka, 16.11.2018, reflex.cz)

Steigerwald z Reflexu v úryvku níže připodobňuje práci novinářů k boji za demokracii a boji proti režimu (slovy „čtvrtý odboj“), který zde Andrej Babiš buduje („dá Babiš své kritiky do blázinců a věznic, nebo půjde sám“). Novináři jsou v této perspektivě považováni za „bojovníky proti korupci“, kteří jsou nezbytnou součástí „zápasu“ o budoucnost demokracie.

„Zeman chválí pronásledování korupce. Teď má šanci dva skutečné bojovníky proti korupci vyznamenat: Kubíka a Slonkovou. Mají tak excelentní výsledky, až se člověk bojí, že na ně vláda něco narafičí. Ano, žijeme v době čtvrtého odboje, kdy zas aktivita občanů (hrstky neohrožených novinářů a orgánů vyšetřování) stojí proti kriminálním aspektům vládnutí a musí pro tu práci nasadit mimořádně vysokou míru odvahy. Výsledek tohoto zápasu bude pro budoucnost demokracie v republice rozhodující. Situace se vyhrocuje, buď to dá Babiš své kritiky do blázinců a věznic, nebo půjde sám.“ (Karel Steigerwald, 13.11.2018, reflex.cz)

Naproti tomu časopis Týden snahy o aktivismus krotí realistickým vyhodnocením politické situace, podle kterého hnutí ANO neztrácí své podporovatele mezi voliči (zdůrazněno slovy „Češi prostě věří“), má podporu prezidenta, jeho koaliční partner je pasivní co se týče tlaku na vyšetření kauz a tzv. „demokratický blok“ je nejednotný, neschopný se sjednotit ani programově, ani argumentačně. Z toho plyne jediné - veškeré snahy ze stran novinářů a demonstrantů o politickou změnu jsou „marné“, premiér je „nesesaditelný“:

„Češi prostě Babišovi věří bez ohledu na jeho kauzy (...) Jeho velkým trumfem je spolupráce s prezidentem Milošem Zemanem. Ve chvíli, kdy máte kauzu, která by patrně položila všechny vaše předchůdce v úřadu premiéra, se samozřejmě dohoda s hlavou státu hodí.“ (Filip Nachtmann, 26.11.2018, Týden: 12)

„snaha demonstrantů je marná. Proč? Babiš je totiž v současné politické konstelaci téměř nesaditelný“ (Filip Nachtmann, 19.11.2018, Týden: 12)

Liší se pohled také na investigativní novináře. V následujícím úryvku z editorialem Daniela Köppla z Týdne vidíme, že v jeho pojetí jsou novináři sice bojovníky za pravdu, ale ze samotného principu nemohou být nikdy objektivní.

„(...) týden po začátku kauzy pojmenované Puč Palermo, je všechno jinak. Přinejmenším Andrej Babiš na vlastní kůži zažil, jaké to je, když se média do někoho či do něčeho pustí. A jaké to je, když novináři ucítí příležitost. (...) Je prostě pravda, že novináři musejí být tvrdí

a musejí bojovat za pravdu. (...) Ačkoli by si to novináři moc přáli, nikdy nejsou nestranní. Vždy mají nějaký zájem, názory, odpovědnost.“ (Daniel Köppl, 19.11.2018, Týden: 2)

Použití slovního spojení „když novináři ucítí příležitost“ navozuje obraz novináře - lovce, který poháněn instinktem čeká na svou kořist. Pnutí k investigativní práci tedy může vycházet z jiných pohnutek („zájem, názory, odpovědnost“), než je idealizovaný veřejný zájem.

Moc médií, kterou nazýváme někdy také „čtvrtou velmocí“, jak zde připomíná Köppl, má sice potenciál měnit věci ve společnosti:

„(...) čtvrtá velmoc, aby se ukázalo, že vedle soudní, výkonné a zákonodárné moci je to právě tisk, rozhlas a televize, které mají schopnost měnit dění ve společnosti. (Daniel Köppl, 19.11.2018, Týden: 2)

Ovšem v kontextu výše řečeného tak mohou média činit v prospěch soukromých zájmů.

4. 3. 3. Drama na hraně faktu a fikce

Během čtení textů mě již na první pohled zaujalo přirovnávání kauzy k thrilleru, dramatu, gangsterce a dalším žánrovým útvarům. Na tyto přivlastky jsem upozornila již v úvodu analýzy, kde jsem přibližovala mediální obraz kauzy. Nyní se vrátím k těmto popisům prostřednictvím dvou článků - prvním je *Babiš vs. Babiš* z časopisu Respekt, druhý *Krym a Čapí hnízdo* z časopisu Reflex, které jsou zajímavé výstavbou své příběhové linie.

Tyto dva články mají totiž podobné uspořádání, jejich smyslem je přinést celou kauzu pokud možno v její ucelenosti, zřehlednit ji. Oba články jsou uvozeny podobným způsobem - oba nabízejí „průvodce“ kauzou, v podání Respektu se jedná o „*Průvodce jedním neuvěřitelným thrillerem*“, Reflex nabízí „*Malého průvodce velkým skandálem*“.

„Ztracený syn, útěk na Krym, volání o pomoc: Průvodce jedním neuvěřitelným thrillerem. Nebýt jedné cesty do Ženevy, která letadlem trvá hodinu a půl, mohl by Andrej Babiš považovat minulý týden za víc než úspěšný: setkal se s několika evropskými lidry v jejich zemích, v Praze přijal k přátelskému jednání svého polského kolegu a mezitím sršel velkými plány na stavbu nové Národní galerie. Zmíněná cesta dvou novinářů do Švýcarska však měla zvláštní efekt: potopila premiéra do rodinného a zároveň i kriminálního dramatu. (Ondřej Kundra, Jaroslav Spurný, Ivana Svobodová, 19.11.2018, Respekt: 14)

Úvod článku Respektu navozuje ve čtenáři dojem pohody - situace Andreje Babiše je bezproblémová, všechno je tak, jak má být, čekala ho přátelská setkání a cesty se odehrávaly podle plánu. Zničehonic ovšem dochází k dramatické kolizi - totiž k publikaci reportáže, která jej „potopila do rodinného a kriminálního dramatu“. Těmito narušiteli jsou novináři Slonková a Kubík, kteří jsou v celém příběhu pomyslnými strážci pořádku. To, že se Respekt kloní na stranu novinářů je naznačeno jednak opakovaným vyzdvihováním investigativní práce, a jednat také implicitně jako například zde:

„Kriminální rozměry současného skandálu lze shrnout do jedné věty: **ukryl premiér Andrej Babiš svého syna z prvního manželství do zahraničí ve snaze zkomplikovat či znemožnit vyšetřování své podezřelé transakce s dotacemi, nebo ne?**“ (Ondřej Kundra, Jaroslav Spurný, Ivana Svobodová, 19.11.2018, respekt: 14)

Autoři shrnují do dlouhé věty obvinění o ukrytí Andreje Babiše mladšího na Krym i s možným odůvodněním tohoto postupu (znemožnění vyšetřování), a pro vyjádření druhé možnosti se spokojí pouze s dovětkem „nebo ne?“. Jsou to dvě protichůdná tvrzení, která se navíc symbolicky propisují do názvu článku Babiš vs. Babiš - tedy tvrzení syna proti tvrzení otce.

Ještě výraznější strukturovanost má ovšem článek *Krym a Čapí hnízdo*. Článek přistupuje ke kauze jako k příběhu a tomu je přizpůsobena i struktura článku - dvě „dějové linie“ (i takto pojmenované), „prázdninové story“, perex uvádí čtenáře do „špionážního thrilleru“ a „epilog“, kde události „dostaly rychlý spád“.

„**ČESKEM OTRÁSÁ SKANDÁL** kolem kauzy Čapí hnízdo a syna českého premiéra, jaký polistopadová historie nepamatuje. **Mixuje** v sobě **dějství** vyšetřování závažné kriminality a **bizarních příběhů**, jež by nevymyslel ani scenárista té **nejpokleslejší špionážní literatury**. **NOVÁ ZJIŠTĚNÍ** provází **erupce emocí, kontroverzí a konspiračních teorií**. To umožňuje **zakrývat podstatu věci a vyhnout se odpovědi na závažné otázky**. Vzhledem k tomu, že kauza má i citlivý mezinárodní přesah, nelze ji smést se stolu jednoduchou formulkou, že jde o účelovou a vylhanou kampaň. **V záplavě informací lze vysledovat dvě základní dějové linie**, které mají společného jmenovatele: kauzu Čapí hnízdo a roli předsedy vlády Babiše a jeho rodiny, zejména pětatřicetiletého syna Andreje.“ (Jiří Sezemský, 22.11.2018, Reflex: 12)

Článek čtenáře již v úvodu uvádí do příběhu, který je příliš šílený, než aby si ho někdo dokázal vymyslet (např. scenárista). Přitom je doprovázen mnoha bulvárně zabarvenými přívlastky a přirovnáním k špionážním a bizarním příběhům.

První linií je „inventura“ kauzy Čapí hnízdo. Jiří Sezemský prochází historií kauzy i historií zásadních zjištění médií, která mají přispívat k „*dekontaminaci veřejného prostoru zamořeného zkreslenými informacemi o této kauze*“. Druhá linie nese podtitul „Prázdniny na Krymu“, kde se věnuje přímo zjištěním reportáže Slonkové a Kubíka.

„**Druhá linie příběhu** má mnohem větší **brizanci**. Vyvolala vládní krizi a výzvy opozice a Senátu k premiérově rezignaci. **Roznětkou** byla reportáž redaktorů portálu Seznam Sabiny Slonkové a Jiřího Kubíka“ (Jiří Sezemský, 22.11.2018, Reflex: 12)

„**Slabina prázdninové story** na Krymu spočívá i v tom, že Babiš mladší a jeho bodyguard vycestovali loni v létě přes Moskvu s ruskými vízy v době, kdy synovi hrozilo sdělení obvinění v případě Čapí hnízdo.“ (Jiří Sezemský, 22.11.2018, Reflex: 12)

Reflex si klade za cíl kauzu zprůhlednit, ukázat, co je ve změní informací skutečně podstatné. Implicitně ovšem činí opak - vlivem mnohonásobných přirovnání a bulvárních

termínů přispívají k nepřehlednosti a přehlcenosti mediálního prostoru. Už samotná vystavěná forma příběhu, rozděleného na jednotlivá dějství (hlavně v případě Reflexu) navozují dojem smyšleného dramatu. Tomu napomáhají také další jevy, jako je časté užití slov „prý“, „údajně“, „spekulace“, „pochybnosti“ a dalších termínů, kterými se tradičně uvozují nepodložená nebo neověřitelná fakta. Toto je společný jmenovatel všech analyzovaných článků. To vše navozuje dojem fiktivnosti, nereálnosti nebo alespoň neověřitelnosti příběhu.

4. 3. 4. Diskurz odpovědnosti vs. diskurz svobody

V teoretické části jsem již hovořila o konceptu veřejného zájmu, odpovědnosti a svobody. Tyto koncepty nalézám i v rámci své analýzy a jsou spojovány v rámci diskuze o etické rovině reportáže. Daniel Köppl z časopisu Týden komentuje etické až idealistické pohnutky novinářů, kteří dle Köppla nemohou nikdy být zcela objektivní.

*„A nyní asi k **nejkontroverznější** rovině tohoto příběhu – **etice**. Je prostě pravda, že **novináři musejí být tvrdí a musejí bojovat za pravdu**. Ale zároveň musejí být i **zodpovědní**. A právě to je složité a často také velmi nepříjemné. Pokaždé když máte na stole velkou **kauzu**, musíte se rozhodnout: **Komu publikováním této zprávy prospějí?** (...) **Ačkoli by si to novináři moc přáli, nikdy nejsou nestranní. Vždy mají nějaký zájem, názory, odpovědnost.**“ (Daniel Köppl, 19.11.2018, Týden: 2)*

Etickou stránku reportáže odborně řeší článek od autorů Adama Černého, předsedy SNČR a Barbory Osvaldové, předsedkyně komise pro etiku při SNČR. Reflex jejich stanovisko publikuje jak v tištěné, tak internetové podobě. Autoři zde ospravedlňují zveřejnění záběrů natočených skrytou kamerou, legitimizačním nástrojem je právě veřejným zájem.

*„Ve všech podobných případech se posuzují **dva protichůdné zájmy, za prvé právo na ochranu soukromí a za druhé veřejný zájem znát všechny podstatné okolnosti, kdy jde o veřejně činnou osobu.** (...) Tady je třeba zdůraznit, že reportéři v rozhovoru nepostupovali ofenzivně a že se hned v úvodu rozhovoru představili jako novináři a že **neměli možnost získat potřebné informace jinou cestou.**“ (Adam Černý, Barbora Osvaldová, 22.11.2018, Reflex: 20)*

To, co Osvaldová a Černý popisují jako právo na ochranu soukromí a veřejný zájem, vidíme v jiných podobách i jinde. Respekt odpovědnost rozlišuje jako odpovědnost veřejnou a odpovědnost individuální, tedy soukromou.

*„Zřejmě neexistuje člověk, kterého by nechalo zcela chladným, že nějaká aféra vtahuje jeho děti do divokého **víru veřejného skandálu**. Není ale pravděpodobně ani mnoho lidí, kteří by byli ochotni si **přiznat, že za to mohou oni sami**. Tento celkem **banální** fakt má **vážné dopady, pokud se týká veřejně aktivní osoby, tím spíše premiéra. Andrej Babiš neprojevuje ani náznak pochopení vlastní odpovědnosti, že děti do kauzy Čapí hnízdo zatáhl.**“ (Erik Tabery, 19.11.2018, Respekt: 10)*

Erik Tabery zde naznačuje podvojnost osoby Andreje Babiše. Na jedné straně se jedná o člověka, otce, který má své soukromí a rodinu, kterou chce chránit před „reálným“, nepřívětivým světem. Tuto snahu Andrej Babiš deklaruje ve svých tiskových prohlášeních, která vybraná média hojně citují.

Na straně druhé ovšem Andrej Babiš reprezentuje také vysokou politickou funkci, je tvář české vlády v očích tuzemské i zahraniční veřejnosti. Reprezentuje tedy odosobněnou veřejnou instituci, která se má zodpovídat svým konáním občanům republiky. Časopis Respekt předpokládá, že pokud dochází k podezření z nekalého jednání, je na místě, aby se o záležitost zajímali novináři:

*„Je naprosto **logické**, že v tu chvíli se o věc **zajímají novináři**. Reportéři serveru Seznam Zprávy natočili skrytou kamerou (**použitou ve veřejném zájmu**) výbušnou výpověď.“* (Erik Tabery, 19.11.2018, Respekt: 10)

A například také:

*„Protože jde o kauzu spojenou s **podezřením** ze spáchání podvodu, zajímá se o jejich výpověď **i policie**. **A logicky také média**.“* (Erik Tabery, 13.11.2018, respekt.cz)

Zde je pozornost médií kauze legitimizována kromě „podezření“ (a tedy nutností investigace, resp. osvětlení situace) také zájmem policie jakožto autoritativní instituce, která má vyšetřování kauzy na starosti.

*„**Reportéři argumentují** (pozn. proti možnému trestního oznámení za publikování výpovědi), že mluvit později s Babišem mladším a **zveřejnit jeho výpověď**, v níž si na předchozím tvrzení trval, **bylo ve veřejném zájmu**.“* (Jaroslav Spurný, Ivana Svobodová, Ondřej Kundra, 26.11.2018, Respekt: 22)

Postoj Respektu ke kauze je jednoznačný - úkolem investigativních novinářů je odkrývat nekalé praktiky, jsou vedeni vyšším zájmem - totiž zájmem veřejným. Soukromý zájem podnikatele a politika „ve střetu zájmů“ je oproti tomuto principu podřadný. Respekt také opakovaně zdůrazňuje, že právě Andrej Babiš své děti vystavil nebezpečí - a to převedením firmy, zatajováním skutečných majitelů a nakonec také zveřejněním údajných diagnóz svého syna i dcery.

V kapitole 2.2.4. jsme se věnovali konceptu svobody a odpovědnosti. Říkali jsme, že podle McQuaila (2016) tyto dva koncepty spolu kooperují a může být mezi nimi napětí. Vzhledem k analýze příspěvků spojených s kauzou Andreje Babiše mladšího se přikláním k názoru Jiráka a Köpplové (2009), kteří tyto dva koncepty vnímají jako protikladné. Debata kolem kauzy (alespoň ve výstupech, které analyzuji v rámci této práce) je totiž značně polarizovaná.

Součástí debaty tak bývá diskuze o tom, kde se nachází hranice mezi dvěma polaritami - svobodou a odpovědností. V následující ukázce je tou nepřekročitelnou hranicí nemoc:

*„(...) Pavlu Kováčikovi, kterému přišla reportáž **trochu za hranou. Nemocní lidé jsou podle něj mezi, která by se v podobných případech neměla překračovat.**“* (-red-, 13.11.2018, tyden.cz)

Odpovědnost sahá dále než koncept svobody, ta musí nutně narazit také na soukromí a jeho ochranu. Podle politika z Pirátské strany je v pořádku, že novináři použili skrytou kameru, přestože narušili soukromí nic netušícího Andreje Babiše mladšího a jeho matky. Tento čin je ospravedlnitelný, pokud informace, které získali, nešly získat jiným způsobem. Vondráček z ANO oponuje znovu diskurzem zdraví - přístup novinářů byl neetický z důvodu diagnózy Andreje Babiše mladšího.

*„'Jak jinak to investigativní novinář má dělat,' doplnil ke skryté kameře (pozn. Mikuláš Peksa - Piráti), kdy Babiš mladší o nahrávání nevěděl. Vondráček s jeho postojem ale hlasitě nesouhlasil s tím, že **tohle bylo daleko za hranou** a připomněl divákům **zdravotní posudek syna premiéra.**“* (-red-, 20.11.2018, tyden.cz)

V následujícím úryvku se k diskurzu zdraví přidává i diskurz rodiny:

*„**Babiš reportáž odsoudil** a znovu zopakoval, že **je přes čáru.** 'Není normální, aby **útočili na mé nemocné dítě!**' rozčiloval se. Podle něj zmínění investigativní novináři porušili švýcarské zákony a kvůli **vniknutí do budovy**, kde žije jeho bývalá manželka se synem, má Andrej Babiš junior trauma. 'Čeští novináři neustále chodili k nim domů, vůbec si neumíte představit, co prožívali.'“* (-red-, ČTK, 21.11.2018, tyden.cz)

Následující dvě ukázky z Týdnu a Reflexu citují korespondenci Andreje Babiše mladšího, který reaguje na slova svého otce o jeho nemoci a nutnosti mít k dispozici konstantní péči.

*„(...) jeho otec tvrzeními o schizofrenii **překročil červenou čáru**, protože je to **lež.** 'A sahá to a **dotýká se to mé osobní svobody,**' napsal.“* (-red-, ČTK, 15.11.2018, tyden.cz)

*„Babiš mladší: **Můj otec lže, překročil červenou čáru.** Nejsm vůbec pod dozorem“* (-mic-, 15.11.2018, reflex.cz)

Výtky v tomto případě nesměřují k novinářům, ale premiérovi, který publikoval důvěrné informace, navíc Andrejem Babišem mladším označené jako falešné. Hranicí je zde pravda a lež, oddělená pomyslnou „červenou čarou“.

4. 3. 5. Diskurz zdraví a nemoci

V dvojí roli se ovšem objevuje i syn premiéra, Andrej Babiš mladší. Je zobrazován jako oběť (ať už případné kriminální činnosti, nebo mediálního honu) ale také jako potenciální podezřelý v kauze Čapí hnízdo, byť tento pohled je zcela minoritní.

*„Vnímám to hlavně jako mediální vyjádření. Že jde o syna premiéra je až druhořadé, protože jde **především o osobu obviněnou** v případě údajného dotačního podvodu ve prospěch farmy Čapí hnízdo. (...) jeho vyjádření je třeba vnímat jako **vyjádření člověka, který je podezříván policií ze spáchání trestné činnosti.**“ (Pavel Otto, 15.11.2018, reflex.cz - E15.cz)*

Zde například Reflex intertextuálně odkazuje na rozhovor s advokátkou Katarzynou Krzysztyniak na webu E15.cz. Tento článek jako jediný explicitně zpochybňuje osobu Andreje Babiše a to z pozice právního diskurzu.

Ovšem v převážné části textů dominuje diskurz jiný. Reportáž Slonkové a Kubíka je postavená na výpovědi Andreje Babiše mladšího, proto také mediální výstupy dávají pomyslné rovnítko mezi důvěryhodností jeho osoby (s nutností posoudit jeho zdravotní stav) a důvěryhodností zveřejněné reportáže jako takové. Nejistota tak tkví ve výpovědní hodnotě svědectví Andreje Babiše mladšího z hlediska diskurzu zdraví a nemoci. Tato tendence se objevuje napříč vybranými mediálními výstupy.

*„Dva **duševně nemocní** Babišovi potomci **zvládali složitá a duševně náročná povolání**. Syna, který byl, ač **prý duševně nemocný**, i pilotem civilního dopravního letadla, kdy jeho **duševní zdraví museli jít dobře zkoumat**, hledá dva roky policie a nenašla ho. (...) Syn v rozhovoru s reportéry **duševní nemoc nejevil, jevil jen strach.**“ (Karel Steigerwald, 13.11.2018, reflex.cz)*

Reflex ve svých výstupech dává přednost jednoznačnosti. Veřejný prostor je pro něj zahlcen („rozmuchem“, „hra na city“ odvádí pozornost od toho, co je skutečně podstatné) a je třeba hledat jasná stanoviska jako pevné body. Slonková s Kubíkem vyzpovídali člověka, který svou nemoc nezapíral (byť její charakter on i reportéři zamlčeli). Podle Reflexu je v rozporu to, že by duševně nemocný člověk mohl vykonávat náročné povolání, jako je např. pilotování letadla.

*„nejúčinnější **obranou proti rozruchu odstartovanému reportáží** Televize Seznam o AB juniorovi je **hra na city a odvádění pozornosti**. **Neboli slova o 'hyenismu' novinářů a zdůrazňování, že syn šéfa hnutí nebyl na Krym zavlčen, policie o něm celou dobu ví...**“ (Petr Pešek, 19.11.2018, reflex.cz)*

Ve následujícím úryvku Steigerwald z Reflexu také upozorňuje, že diskurz zdraví mohl Babiš ve svém projevu zneužít pro to, aby jeho střet zájmů nebyl vyšetřován.

„Babiš k vysvětlení, že jej kvůli jeho čestnosti a poctivosti pronásleduje spiknutí korupčníků, kteří se bojí, že je odhalí, přidal i vysvětlení, že oba potomci jsou duševně nemocní. Je to zábrana, aby neběželo vyšetřování.“ (Karel Steigerwald, 13.11.2018, reflex.cz)

Opatrněji si počíná časopis Respekt. V následujícím úryvku sice neodmítá vliv potenciální nemoci na vyjádření Andreje Babiše mladšího, ovšem několikanásobnými podmínkami vyjádřenými pomocí slov „pokud“, „aby“ a „jak by“ rozporuje závažnost jeho stavu vzhledem k potřebě a zájmu vyšetřit kauzu Čapí hnízdo.

„Pokud totiž syn není svéprávný, aby vypovídal před policií, a pokud není svéprávný, aby mluvil s novináři, jak by mohl být svéprávný, aby vlastnil Čapí hnízdo? Z rozhovoru mladého Andreje Babiše je patrné, že je zmatený, jeho vyjádření je tedy nutné brát s rezervou (nevíme například, jestli a jaké bere léky).“ (Erik Tabery, 13.11.2018, respekt.cz)

Na jedné straně je stav Andreje Babiše mladšího posuzován podle pořízených záběrů a dalších indicií jako člověk soudný, na straně druhé je ovšem kladen důraz na další ověřování.

Ještě dál jde Petr Třešňák z Respektu - ten varuje před dalším pravděpodobně nepředvídaným společenským problémem, který vytanul ze zveřejnění výpovědi Andreje Babiše mladšího. Jedná se o stigmatizaci psychicky nemocných osob.

„Případ vynesl na povrch i zažitý stereotyp šílenců v pruhovaných pyžamech, které mezi českou veřejností stále žijí a jichž se současná psychiatrie usilovně snaží zbavit. O lidech trpících psychózou se běžně smýšlí jako o nebezpečných nebo nesvéprávných, což zvyšuje jejich společenskou izolaci. Titulek Deníku N objevně hlásal, že Babišovy duševně nemocné děti v minulosti 'nakupovaly nemovitosti', jako by to byl důkaz čehokoli. Proč by člověk s duševní nemocí nemohl kupovat či vlastnit nemovitost? Institut omezení právní způsobilosti je určen pro nejtěžší případy dezorientace, drtivá většina lidí s psychickou nemocí však může normálně žít a nakupovat, co uzná za vhodné. Psychiatri proto v minulém týdnu správně nařikali, že kauza ještě víc stigmatizuje pacienty.“ (Petr Třešňák, 19.11.2018, Respekt: 31)

Tamtéž, ve stejném článku s názvem „Blázinec Babiš“, Třešňák na adresu Slonkové a Kubíka dodává, že je chybou nereflektovat zdravotní stav osoby, jejíž výpověď byla v rámci reportáže zveřejněna:

„Nechceme se pouštět do rozboru reportáže serveru Seznam Zprávy, která aféru spustila, znepokojující detail ale tkví v tom, že nám její autoři nechtějí prozradit, zda věděli, že Andrej Babiš junior trpí schizofrenií. Tenhle fakt má jednak vliv na důvěryhodnost toho, co syn premiéra říká o své lékařce a jejím manželovi. A ukazuje také míru psychické křehkosti zpovídáného muže, kterou by novináři měli respektovat.“ (Petr Třešňák, 19.11.2018, Respekt: 31)

Škodlivost medializace stavu Andreje Babiše mladšího v rámci kauzy reprodukuje i lékařka Dita Protopopová. Respekt cituje její reakci poté, co se rozhodla odejít z Národního ústavu duševního zdraví:

*„Z NUDZ jsem odešla, protože kauza dopadá nejen na mě, ale i na instituci, kterou mám ráda a kde si lidí vážím. **Pozornost médií a veřejnosti** je u ústavu, který má vytvářet bezpečné prostředí pro lidi s duševními obtížemi, **velmi poškozující**.“* (Jaroslav Spurný, Ivana Svobodová, Ondřej Kundra, 26.11.2018, Respekt: 22)

Vzhledem k tomu, že Protopopová je v případě zainteresovaná jako bývalá ošetřující lékařka Andreje Babiše mladšího, se dá předpokládat, že za poškozující může považovat i samotnou negativní medializaci své osoby v rámci případu Andreje Babiše mladšího.

Problému stigmatizace osob s duševním onemocněním se věnuje i Pavel Baroch v jednom z článků časopisu Týden. Ve svém komentáři dává duševní onemocnění na roveň onemocnění tělesnému a pomocí přirovnání k „nemocným ledvinám“ se staví proti veřejným obviněním Andreje Babiše, směřované vůči novinářům z důvodu zneužití jeho nemocného syna. Z následné analogie tak vyplývá domněnka, že Andrej Babiš může svými výroky přispívat k další stigmatizaci duševně nemocných osob:

*„Andrej Babiš označil reportáž Televize Seznam o jeho kauze Čapí hnízdo za **hyenismus** – tedy **zneužití jeho nemocného syna, který prý trpí schizofrenií**. (...) Mluvil by Babiš o hyenismu i v případě, kdy by měl jeho syn nemocné ledviny nebo zlomenou nohu? Tímto tvrzením však jako by **svému synovi a dalším pacientům s duševními potížemi vypálil cejch a udeřal z nich nesvéprávné**.“* (Pavel Baroch, 19.11.2018, Týden: 31)

Pavel Baroch publikuje svůj komentář s odkazem na nejmenovaného „předního“ českého psychiatra, jehož výrok (jakožto odborníka, byť blíže nespecifikovaného) má sloužit k legitimizaci tohoto postoje:

„Když jsem nedávno mluvil s předním českým psychiatrem, postěžoval si: 'Duševní nemoci jsou stále poměrně stigmatizovány, a tak se někteří rodiče bojí o takových potížích vůbec uvažovat. Říkají: V naší rodině nikdy psychiatr potřeba nebude!'“ (Pavel Baroch, 19.11.2018, Týden: 31)

Časopis Týden se k potenciální nemoci syna premiéra staví velmi obezřetně. Platí to zejména u publikovaných názorů politiků na danou kauzu, ale také v komentářích autorů novinářů:

*„Posouzení jeho zdravotního stavu je pro orgány činné v trestním řízení klíčové. Schizofrenii totiž podle odborníků **velmi často doprovází paranoia, kdy je nemocný člověk přesvědčen, že se stal obětí spiknutí**. To by celý příběh stavělo do zcela nového světla. I tak nicméně zůstává nestandardní pobyt juniora na Krymu a především fakt, že mohl být nastrčeným bílým koněm svého otce v případě Čapího hnízda.“* (Filip Nachtmann, 19.11.2018, Týden: 12)

Celkem unikátní pohled nabízí Jiří X. Doležal, kontroverzní novinář, který časopis Reflex opustil na konci roku 2019. Ve svém článku nabízí osobní zkušenost se svým známým, kterého představuje pod falešným jménem Tomáš, diagnostikovaného schizofrenií. Přibližuje iracionální reakce duševně nemocného člověka a jeho chování připodobňuje k tajně nahanému výstupu Andreje Babiše mladšího.

*„Ten mládenec měl **podobně nepřítomný pohled** jako Tomáš, který má schizofrenii a bere proti ní ty léky. Ten mládenec **vyprávěl podobné věci** jako Tomáš – **taky jej unesli** a nesl to úkorně. (...) podle všech pozorovatelných příznaků trpí něčím blízkým paranoidní schizofrenii. (Jiří X. Doležal, 23.11.2018, reflex.cz)*

Zajímavější ovšem jsou části, kterými JXD uvozuje svůj článek - v perexu i závěru článku se věnuje své vlastní obhajobě. Je si vědom, že jde proti proudu, když se explicitním zpochybňováním výpovědi syna Andreje Babiše staví tzv. na stranu premiéra.

*„Především znovu **zdůrazňuji** – **myslím si, že by Babiš měl být dávno ve vězení** (...) měl po revoluci jako všichni ostatní udavači Státní bezpečnosti tu zradu vlastního národa **odsedět. Nebo ještě raději odviset**. Přijde mi však přece jen **trochu moc**, když poslední aféra, která Babiše ohrožuje, **taky může být úplný a vyfabulovaný psychotický nesmysl**.“ (Jiří X. Doležal, 23.11.2018, reflex.cz)*

JXD v rámci své obhajoby zdůrazňuje své skutečné přání, aby Andrej Babiš zaplatil za své činy („*vězení*“, „*odsedět, nebo raději odviset*“), i kdyby se tak mělo stát díky nevěrohodné osobě. S odkazem na vyšší ideu spravedlnosti ovšem nemůže nezpochybnit výpovědní hodnotu sdělení Andreje Babiše mladšího.

„A tak bych byl rád, kdyby Babiš šel sedět za dotační podvody na Čapím hnízdě, a ne na základě obvinění člověka, který působí jako osoba prožívající těžký psychický stres. I když na druhou stranu, když už Andreje nedostali za to, co udělal, bylo by vlastně v souladu s Taem, kdyby šel za něco, co neprovedl. (Jiří X. Doležal, 23.11.2018, reflex.cz)

4. 3. 6. Diskurz rodiny a soukromí vs. diskurz veřejný

Veřejná obhajoba Andreje Babiše stojí na akcentování rodiny, rodinných vazeb. Jedná se o základní lidské pouto a potřebu, která je srozumitelná pro každého člověka. Přirozeně je k ní vázán také ochranný instinkt, každý zásah zvenčí je potenciálním ohrožením rodinného pořádku. I zde tedy nalézáme hranice dané diskurzem soukromí, které by měly oddělovat soukromé záležitosti od veřejných.

Důležitost rodiny deklaruje Andrej Babiš ve svých projevech, jeho promluvy média přebírají a dále ji interpretují. Vybrané mediální výstupy ukazují na nesrovnalosti činů a promluv premiéra. Rodinu staví sice na piedestal, označuje ji za nejdůležitější v životě, přitom své děti potenciálně vystavil nebezpečí „namočením“ do kauzy:

„Babiš bude vysvětlovat, proč prodal Čapí hnízdo duševně nemocnému synovi, a tím ho zatáhl do případu, ačkoliv rodina je pro něj svatá.“ (Karel Steigerwald, 13.11.2018, reflex.cz)

„Synovi jsem (ve Švýcarsku) vysvětloval, o co jde. Ale on je přesvědčený, že na ten výlet do Ruska šel nedobrovolně. Přitom si tam našel přítelkyni,' popisoval Babiš víkendový rozhovor se synem. Během rozhovoru Babiš často sázel na zdůrazňování rodinných vazeb a obtížnost péče o syna.“ (Ondřej Kundra, 18.11.2018, respekt.cz)

Časopis Týden připomíná také, že premiér v minulosti veřejně přísahal i na zdraví svých dětí, a to opakovaně, přitom nemoc jeho dcery a syna musela se již tou dobou musela projevit. I přesto, jak naznačuje Nachtmann z Týdne, dovedl své kauzy do takových důsledků, že se soukromí jeho dětí stalo soukromým veřejným:

„Já můžu tady veřejně prohlásit na zdraví mých čtyř dětí a dvou vnuček, že já v žádném případě nebudu nikdy zasahovat do práce redaktorů v Mafře,' prohlásil tehdy miliardář (...) Babiš poté na zdraví svých dětí přísahal ještě několikrát. Tou dobou už přitom musel vědět, že jeho syn a dcera z prvního manželství trpí psychickými problémy. Dnes to ví celá země.“ (Filip Nachtmann, 19.11.2018, Týden: 12)

Tamtéž Nachtmann také připomíná, že v konstelaci Babišovy rodiny nyní hrají významnou úlohu média - staly se prostředníkem jejich další komunikace (v reakci na zveřejnění charakteru nemoci Andrejem Babišem a následné nařčení ze lži Andrejem Babišem mladším), což také nasvědčuje tomu, že vztahy v rodině nejsou ideální.

„Vztahy v rodinách dokážou být někdy pořádně složité. Jak to ale vypadá, když si začnou posílat vzkazy přes média premiér České republiky a jeho syn, oba stíhaní v dotační kauze Čapí hnízdo?“ (Filip Nachtmann, 19.11.2018, Týden: 12)

Premiér ovšem zájem médií vnímá zřetelně negativně, považuje jej za „hon na svou rodinu“. Miroslav Cvrček z Reflexu tuto skutečnost ironicky ilustruje v následujících ukázkách, kde jeho mediální výstupy staví do kontrastu jeho chování i míře otevřenosti v oblasti duševního zdraví jeho dětí:

„(...) jsem ochoten za život a zdraví všech mých čtyř dětí položit i život,' prohlásil Babiš, jenž pak bůhvíproč řekl, že jeho dcera má bipolární poruchu. Chvíli se dokonce zdálo, že se premiér rozpláče, ale nakonec se mu to nepodařilo. Podle něj je to celé kampaň a hon na jeho rodinu.“ (Miroslav Cvrček, 14.11.2018, reflex.cz)

Kampaň, ze které jsou média premiérem obviňována, se obrací proti němu, když nedokáže svou emoční hru dohrát do konce (naznačeno slovy „zdálo se, že se rozpláče, ale nakonec se mu to nepodařilo“). V důsledku diskrepance mezi jednáním a promluvou premiéra Miroslav Cvrček obrací v názvu článku slova o „honu“ a „hyenismu“ novinářů proti Andreji Babišovi a umocňuje tak jeho úlohu v kauze coby viníka:

„*Andrej Babiš pořádá hon na svou vlastní rodinu. Je to odporný hyenismus*“ (Miroslav Cvrček, 14.11.2018, reflex.cz)

O tom, že stěžejní úlohu ve znevažování osoby Andreje Babiše mladšího má právě jeho otec, mluví i například Erik Tabery z Respektu nebo Petr Pešek z Reflexu:

„*Způsob, jakým premiér napomáhá dehonestaci svého syna, už celou věc posouvá za veškeré myslitelné hranice.*“ (Erik Tabery, 19.11.2018, Respekt: 10)

„*Podcenit zranitelnost ve své nejužší rodině, kterou mylně považuje za nedotknutelnou, to spíše odpovídá mentalitě města, kde se zrovna nacházel a které tak rád v souvislosti s 'tradičními' stranami zmiňuje – Palermem.*“ (Petr Pešek, 19.11.2018, reflex.cz)

Naopak pozici premiéra a jeho nároku na soukromí a ochranu svých blízkých zdůrazňuje opakovaně Jaromír Soukup:

„*Moderátor Jaromír Soukup několikrát zopakoval, že tématu mířícího do hlubokého soukromí premiéra a jeho rodiny se chce vyhnout. 'Nikomu do toho nic není!'*“ dodal Soukup. (-red-, CTK, 21.11.2018, tyden.cz)

Podporující tendenci mají i vyjádření Protopopova, muže, který čelil obvinění ze zavlčení syna premiéra na Krym. Familiérními označeními „táta, máma, rodina“ má legitimizovat pobyt Andreje Babiše mladšího v Rusku a na východě Ukrajiny - pokud jeho nejbližší milovaní vědí, kde je, není čeho se obávat:

„*Kde se junior pohybuje, věděl podle Protopopova celou dobu i jeho otec premiér. 'Věděli to všichni, táta, máma, rodina,' říká Protopopov.*“ (Ondřej Kundra, Jaroslav Spurný, Ivana Svobodová, 19.11.2018, Respekt: 14)

Přitom se jedná o člověka, který v rozhovoru pro deník Právo, jak upozorňuje Reflex, vyrazil mnoho podrobností ze soukromí a zdravotní diagnózy Andreje Babiše mladšího, čímž jej v očích veřejnosti stigmatizoval a znevěrohodnil:

„*Skandální je potom výpověď Petra Protopopova, jenž v rozhovoru pro deník Právo mnohonásobně porušil ochranu osobních údajů svého svěřence. Vykládal podrobné detaily o jeho chování, zvycích a problémech.*“ (Jiří Sezemský, 22.11.2018, Reflex: 12)

Diskurz soukromí je veden ideologií bezpečnosti. Vidíme to nejen na úrovni diskurzu rodiny, kde je soukromí ohraničeno ochranným kruhem rodinných příslušníků. Díky podvojnosti osoby Andreje Babiše (soukromé osoby a veřejné funkce) se hranice soukromí jedince stávají ekvivalentem hranic veřejných v měřítku státu. Ohrožen není jen syn, rodinný příslušník, o jehož zdravotní stav se vedou spory. Ohrožení je potenciálně většího charakteru, může dojít k ohrožení bezpečnosti národního státu:

„*anabáze Babiše mladšího nastolila otázky dotýkající se už nejen dotačních milionů, ale možná i národní bezpečnosti Česka.*“ (Ondřej Kundra, Jaroslav Spurný, Ivana Svobodová, 19.11.2018, Respekt: 14)

„I kdyby byl celý zbytek příběhu vymyšlený nemocným juniorem, zarážející je, že Babiš – tehdy ještě jako budoucí **premiér členského státu EU a NATO** – nechá svého syna, o němž v tu dobu vědí ruské tajné služby, samotného někde na východě Ukrajiny. Jde totiž o obrovské **bezpečnostní riziko**.“ (Filip Nachtmann, 19.11.2018, Týden: 12)

Analogii dvojitého ohrožení jedince (syna premiéra) a státu potvrzuje i Jan Bartošek (KDU-ČSL) v rozhovoru pro časopis Týden:

„Pro mě je největší otázka, jestliže se **premiér chová tímto způsobem ke svému synovi, jak se bude chovat k tomuto státu?** Navíc z toho plyne obrovské bezpečnostní riziko.“ (...) *Možnost zneužití té situace je enormní.*“ (Filip Nachtmann, 26.11.2018 Týden: 14)

Otázku bezpečnosti jsme nepřímo řešili už v rámci kapitoly o investigativní práci novinářů. Investigace si pomyslně posvítila na rizika spojená s kauzou, svoboda publikace takové práce a svoboda projevit obavy z ohrožení správného fungování a bezpečnosti státu je základní pilíř, o který se vybraná média opírají. Tuto svobodu dávají do rovnítka se „zápasem“ o budoucnost demokracie. Jako protichůdné praktiky označují ruské vlivy, palermské praktiky, inspirace v mečiarovském Slovensku. O demokracii je v této perspektivě nutné stále svádět boj.

4. 4. Mocenská hra mediálních magnátů

Mladá fronta DNES vydala 16.11.2018 v rubrice Názory karikaturu (autorem je Václav Teichmann) majitele Seznamu Iva Lukačoviče s popiskem:

„Patnáctý nejbohatší Čech v nové roli. Televize Seznam zabrousila do **rodinného zázemí premiéra, dokonce do chorobopisu jeho syna. Tím se její vlastník Ivo Lukačovič zařadil mezi magnáty podezříváné z toho, že svá média zneužívají pro vlastní byznysové zájmy. A muž, který si dosud přísně střežil své soukromí, musí počítat s tím, že i to bude pro příště věc veřejná.**“⁷²

Seznam.cz prohlášení označilo za výhrůžku. Proti karikatuře i vyjádřením šéfredaktora Jaroslava Plesla na sociálních sítích vydali prohlášení ještě tentýž den:

„Obsah všech redakcí je na vedení společnosti i jejím majiteli **zcela nezávislý**, o čemž vypovídá i fakt, že členové představenstva byli s obsahem nového dílu Zvláštní vyšetřování seznámeni až po jeho oficiálním zveřejnění v Televizi Seznam a na webu Seznam Zprávy. **Kontrolním mechanismem pro práci redaktorů není v případě médií Seznam.cz vedení či majitel společnosti, ale redakční rady, které přijímají veškeré podněty veřejnosti k práci redakcí. Tento přístup považuje Seznam.cz za jediný možný při tvorbě obsahu a takto by měla fungovat nezávislá média.** (...) **Politický aktivismus nemá a nikdy nebude mít v obsahu redakcí společnosti Seznam.cz žádné místo. Seznam.cz vyjadřuje podporu všem**

72 Soukromí majitele Seznam.cz už nemusí být soukromé, píše deník MF DNES - Lupa.cz. Lupa.cz - server o českém Internetu [online]. Copyright © 1998 [cit. 29.07.2020]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/aktuality/soukromi-majitele-seznam-cz-uz-nemusi-byt-soukrome-pise-denik-mf-dnes/>

svým redakcím a je přesvědčený, že ochrana jejich poctivé a nezávislé práce je v zájmu nejširší veřejnosti.“⁷³

Obě strany konfliktu publikoval časopis Reflex v článku Martina Bartkovského v téměř plné verzi, na tuto událost ovšem reagovaly všechny vybrané časopisy ve svých komentářích. Můžeme si povšimnout, že textu Mladé fronty DNES se neznámý autor odkazuje k diskurzu rodiny i zdraví, které byly novinářskou prací Slonkové a Kubíka narušeny. „Zázemí“ premiéra, ochranný rodinný kruh se stal „věcí veřejnou“ tím, že Seznam „zabrousil“ do oblasti soukromí. Útočná je zejména věta poslední, kde neznámý autor vyjadřuje svůj názor, že to samé se může stát i Ivu Lukačeviči - „musí počítat s tím, že i to bude propříště věc veřejná“. Naznačuje také, že tento „patnáctý nejbohatší Čech“ zneužívá média, která mu patří, pro své podnikatelské - tedy osobní, soukromé - potřeby.

Oponentura Seznamu naopak zdůrazňuje hodnotu „nezávislosti médií“ a popisuje snahy o zaručení takového prostředí, kde mohou novináři svobodně publikovat bez cenzury nebo ovlivňování z vyšších míst. Ohrazuje se také proti politickému aktivismu i obvinění, že by médiem sloužilo soukromým zájmům majitele - zdůrazňuje naopak ideu veřejného zájmu.

Reflex i Respekt jednoznačně zprávu odsuzují, označují ji za „výhrůžku“, „výstrahu“, čímž přejímají oficiální stanovisko Seznam.cz. Podle Reflexu se Jaroslav Plesl „pustil do majitele Seznamu“, vyhrožuje i konkrétně Ivu Lukačovičovi, že se „někdo začne rejpat“ v jeho soukromí:

*„Šéfredaktor MF Dnes Jaroslav Plesl se pustil do majitele Seznamu a miliardáře Iva Lukačoviče. (...) Páteční MF Dnes pak v rubrice Názory přinesla **Lukačovičovu karikaturu s výstrahou, že jeho soukromí bude odteď věc veřejná.** (...) Páteční vydání MF Dnes, která je součástí vydavatelství Mafra spadajícího do holdingu Agrofert, který se nachází ve svěrenském fondu Andreje Babiše, přineslo **potupnou karikaturu majitele Seznamu Iva Lukačoviče od Václava Teichmanna.** Tu doplnil **nepodepsaný text**“ (Martin Bartkovský, 16.11.2018, reflex.cz)*

*„Tak co, s jakým dalším schizofrenikem teď bude Seznam natáčet? A co na to Ivo?“ napsal ve čtvrtek večer na svůj Facebook šéfredaktor MF Dnes Jaroslav Plesl a v komentářích dodal: **'Ale ono se všechno změní, až se někdo začne rejpat v rodině Ivovi.'**“ (Martin Bartkovský, 16.11.2018, reflex.cz)*

Reflex i Respekt také kladou důraz na to, že výhrůžka pod karikaturou nemá svého veřejného autora. To, že je vzkaz „nepodepsaný“, ukazuje, že skutečný autor chce zůstat v tajnosti. Anonymita může být v tomto případě záměrnou ochranou soukromí jedince, který nechce být přímo konfrontován s odpovědností za tento výrok. Šéfredaktor Mladé fronty DNES Jaroslav Plesl se opakovaně vyjadřoval v souladu s tímto výrokem, což naznačuje, že

73 Prohlášení společnosti Seznam.cz k výhrůžkám šéfredaktora deníku MF Dnes – Blog Seznam.cz. Blog Seznam.cz [online]. Copyright © 1996 [cit. 29.07.2020]. Dostupné z: <https://blog.seznam.cz/2018/11/prohlaseni-spolecnosti-seznam-cz-k-vyhruzkam-sefredaktora-deniku-mf-dnes/>

by se mohlo jednat o stanovisko celé redakce, nebo alespoň jejího vyššího vedení, možná i samotného majitele Andreje Babiše. Tuto analogii naznačuje časopis Respekt přívlastkem „jím vlastněné noviny“, které se snaží ovlivnit práci nepohodlných novinářů Seznamu:

„Jím vlastněné noviny MF DNES pak otiskly nepodepsanou výhrůžku majiteli Seznamu Ivu Lukačovičovi, že se zaměří na jeho soukromí. Lze to interpretovat jako vzkaz, aby novináři Seznamu ve své práci nepokračovali.“ (Ondřej Kundra, Jaroslav Spurný, Ivana Svobodová, 19.11.2018, Respekt: 14)

Ve stejném vydání Respektu označuje Erik Tabery Mladou frontu DNES za „stranický tisk“, jehož redaktoři jsou potenciálně ovlivňováni zájmy premiéra:

„Každá polemika by však měla mít nějakou hranici. A tu Mladá fronta DNES, která patří Andreji Babišovi (byť přes svěřenský fond), nepochybně porušila. (...) z dané zprávy jasně vyplývá výhrůžka majiteli Seznamu. Potvrzují se tak definitivně stále sílící obavy, že tituly A. Babiše jsou spíše stranickým tiskem. Pohled MF DNES ukazuje, jak to v ní chodí, a jak si tudíž myslí, že to funguje i jinde.“ (Erik Tabery, 19.11.2018, Respekt: 3)

Stranické médium je protikladem svobodného a nezávislého média. Svobodu tisku podle Taberyho právě Mladá fronta DNES porušila a ukázala, „jak to v ní chodí“, totiž že podléhá zájmům soukromého majitele. V následující ukázce z editorialem v Respektu „výbušná“ kauza Andreje Babiše mladšího dostává nový rozměr - vlastníci médií jsou přirovnáváni k těm, co drží „jaderný kufřík“. Velcí byznysmeni si pořizují média kvůli jejich síle a potenciálně tuto sílu mohou směřovat tam, kam potřebují. V této analogii se jedná o sílu ničivou, kterou lze využít vůči svým protivníkům. Pomyslný status quo podle Respektu právě danou karikaturou porušila poprvé Mladá fronta DNES.

„(...) jeho motivace (pozn. Andreje Babiše) byla očividně podobná. A MF DNES právě poprvé stiskla ono jaderné tlačítko.“ (Erik Tabery, 19.11.2018, Respekt: 3)

Časopis Týden v této analogii jde dále a výhrůžku Mladé fronty DNES považuje za vypuknutí „války miliardářů“:

„V pátečním vydání 'jeho' MF Dnes vyšla karikatura majitele Seznamu Iva Lukačoviče s popiskem, který odkazuje na švýcarskou reportáž. Poslední věta zní přitom jako jasný vzkaz: 'A muž, který si dosud přísně střežil své soukromí, musí počítat s tím, že i to už bude propříště věc veřejná.' Válka miliardářů začala.“ (Filip Nachtman, 19.11.2018, Týden: 12)

Vzhledem k značnému množství útočných výroků premiéra vůči novinářům v rámci dané kauzy i zde v analyzovaných článcích můžeme říci, že zveřejněná karikatura v Mladé frontě DNES skutečně vyjadřuje názorovou shodu s Andrejem Babišem. O tom, že Andrej Babiš považuje přímo Seznam.cz za nevěrohodné médium, svědčí i článek Andreji Procházkové z Respektu, kde cituje reakci premiéra na otázku reportérky Seznam Zprávy po hlasování o nedůvěře vládě:

„Vypjaté emoce přinesla i tisková konference po hlasování. Ačkoli premiér mohl být už v klidu, zaútočil na dotazující se redaktorku portálu Seznam Zprávy, tedy média, které první přineslo reportáž o Babišově synovi. 'Vy jste byla v Impulsu, pak jste byla v České televizi a teďka jste v kyperské firmě Seznam,' předvedl Babiš, že se na novinářku Seznamu dobře připravil. 'To je firma, která permanentně lže, a nemám vám co říct,' dodal premiér.“
(Andrea Procházková, 26.11.2018, Respekt: 31)

Ani to ovšem nemusí znamenat, že zveřejněná karikatura s výhrušným textem je publikována „na objednávku“ bez větší debaty v rámci redakce. Vzhledem k tomu, že vlastníkem mediální skupiny MAFRA (nyní ve svěřeneckých fondech) je Andrej Babiš, bude médium čelit a čelí podezření, že jsou jejich mediální výstupy ovlivňovány přímo či nepřímo právě vlastníkem. To samé ovšem můžeme říci i u vybraných médií v rámci této analýzy, pouze ve vztahu k jiným podnikatelským osobám.

Na pozadí celé kauzy tak probíhá systematické znevěrohodňování médií. Pouhé vlastnictví vysoce postaveným podnikatelem či politikem zavdává důvod k pochybnostem a možné předpojatosti novinářů, pracujících v daném médiu. Ideologie veřejného zájmu je to, co by mělo investigativní práci novinářů pohánět, co by mělo eliminovat soukromé zájmy a předpojatost, odlišit pravdu od fikce. Na veřejný zájem se novináři často odkazují k legitimizaci svého zájmu o konkrétní kauzu. Existuje tu ovšem hranice, a tou je aktivismus. Idea veřejného zájmu nabízí informace, které občanská společnost může i nemusí vyslechnout a využít. Aktivismus již sám o sobě k činům nabádá, a to k činům zcela konkrétním.

Dalším extrémem je již zmiňovaná stranickost médií, která zde stojí v protikladu k nezávislosti médií. Výstupy médií v tomto případě mohou být také poháněny ideologií loajality, ať už je směřována k majitelům médií, šéfredaktorům, celé redakci, či celkově k perspektivě, kterou médium reprezentuje v daném politickém spektru. Mocenský konflikt ovšem může jít ještě dále - totiž ke sponzorům a podporovatelům konkrétních médií, kteří nemusí nutně být přímo účastni řízení. Jaromír Soukup například v rozhovoru s Viktorem Orbánem níže upozorňuje na možné ovlivňování novinářky Sabiny Slonkové ze strany finančníka George Sorose prostřednictvím Open Society Foundation v portále Neovlivní.cz:

Viktor Orbán: „Existuje Maďar jménem George Soros. Vydělal hodně peněz a je schopen organizovat své věci v celé střední Evropě. Vytvořil síť 'civilních politických aktivistů' (...).“

Jaromír Soukup: „Soros je aktivní i v České republice, především tedy jeho Open Society Foundation. Ta se dostala do popředí v souvislosti s nedávnou kauzou Andreje Babiše a jeho syna, protože sponzoruje internetový portál novinářky Sabiny Slonkové, která reportáž se synem premiéra natocila.“ (-red-, 30.11.2018, tyden.cz)

V mediálních výstupech se opakovaně využívá slova o „zneužití“. Novináři zneužívající nemocného syna premiéra, premiér zneužívající svůj střet zájmů, mediální vlastníci

využívající „jadernou“ moc médií, politická opozice zneužívá kauzu pro své vlastní zviditelnění. Ať už přicházejí soukromé zájmy odkudkoli, jedno je jisté - o mocenském potenciálu médií nelze pochybovat.

5. Závěr

Ve své práci jsem se zabývala diskurzivními reprezentacemi novinářů. Reprezentace byly analyzovány v rámci promluv publikovaných v časopisech Respekt, Reflex a Týden, které se věnovaly tématu kauzy Andreje Babiše mladšího s ohledem na zveřejněnou reportáž Sabiny Slonkové a Jiřího Kubíka. Při analýze jsem měla neustále na zřeteli hlavní výzkumnou otázku: *Jaká je diskurzivní reprezentace novinářů v mediálních výstupech vypovídající o kauze Andreje Babiše mladšího?*

V tomto ohledu mne zajímalo v první řadě to, jak jsou novináři a jejich práce ve vybraných výstupech označováni. Zajímavým jevem jsou v tomto ohledu kategorizace, které byly použity ve spojitosti s autory reportáže. To, že žurnalisté Respektu, Reflexu a Týdne používají převážně označení „reportéři“, „novináři“ a další kategorizující termíny místo jmenování konkrétních osob, může naznačovat homogenost skupiny a sdílení stejných charakteristik. Ukázali jsme si také, že vybrané výstupy mají určité společné jmenovatele, nemůžeme z toho ovšem vyvodit jasnou názorovou shodu v rámci novinářské komunity vůči reportáži o Andreji Babišovi mladším.

Zásadním problémem, který znemožňuje nalezení shody v rámci profesní skupiny novinářů, tkví v nemožnosti prokázat pravdivost informací, prezentovaných v reportáži. Opakující se výrazy jako „údajně“, „prý“, „neuvěřitelné“, struktura článků podobná struktuře dramatu, a i přirovnávání kauzy k nejrůznějším typům napínavých žánrů kulturního světa, ukazují, že se novináři při reflexi kauzy sami pohybují na nevyznačené hraně fikce a faktu. Množství protichůdných názorů, přicházející zejména z politického diskurzu, je dalším elementem, přispívajícím k roztříštěnosti, relativizaci a nejednoznačnosti kauzy.

Přesto se v mediálních výstupech projevuje určité vědomí sounáležitosti v rámci dané sociální skupiny. JXD z Reflexu se sice zásadním způsobem vymezuje vůči výpovědní hodnotě reportáže, svým komentářem ale zároveň ubezpečuje čtenáře i své kolegy z profese, že zůstává na té „správné“ straně a dává tak najevo touhu po vnitřní skupinové soudržnosti. Petr Třešňák z Respektu sice napadá výpovědní hodnotu promluvy Andreje Babiše mladšího a upozorňuje na nebezpečí stigmatizace z ní plynoucí pro osoby s duševním onemocněním, samotnou reportáž se ovšem zdráhá více rozebírat. Reflex i Respekt sice upozorňují na otázky a nesrovnalosti, které je nutné v rámci kauzy dále prošetřit, nicméně za viníka kauzy označují velmi zřetelně Andreje Babiše (až na výjimku JXD) a drží pozici obrany novinářů.

Naproti tomu stanovisko časopisu Týden není tak jednoznačné. Novináři časopisu Týden také považují zjištění reportáže za zásadní, byť v diskutabilním žánrovém provedení. Týden je ovšem specifický v tom, že část mediálních výstupů prezentují majitele mediální skupiny

Empresa Media Jaromíra Soukupa, a to díky jeho pořadům na TV Barrandov. On sám v sobě skloubí osobu moderátora/novináře, i podnikatele s politickými ambicemi, který se do nedávna netajil také svou přízní k současné vládě a prezidentovi. Je proto příznačné, že je velký prostor v mediálních výstupech věnován politickým prohlášením, která negují či dokonce dehonestují práci novinářů. V několika promluvách jsou například nevybíravě konfrontováni jmenovitě přímo autoři reportáže Sabina Slonková a Jiří Kubík, kteří jsou popisováni jako nevěrohodní, zmanipulovaní, podplacení, zneužívající nemocného člověka, či jsou přirovnáváni k hyenám a mediální žumpě. Tyto promluvy již mají charakter osobních útoků a autory reportáže mají za cíl dehonestovat.

Velkým tématem analyzovaných promluv byla důvěryhodnost reportáže, která byla dávána do přímé souvislosti s důvěryhodností osoby Andrej Babiše mladšího. Právě o jeho svědectví se totiž reportáž opírá. Rozporování výpovědní hodnoty reportáže se stalo stěžejním tématem z hlediska diskurzu zdraví, kdy na jedné straně je syn premiéra posuzován podle pořízených záběrů jako soudný, byť z celé situace vystrašený člověk, a na straně druhé je zcela nevěrohodný kvůli své diagnóze, popřípadě je nutné brát jeho svědectví s rezervou. Andrej Babiš mladší je sice hlavním aktérem reportáže Slonkové a Kubíka, v rámci následné medializace kauzy je ovšem zcela zřejmým patientem. Jeho potenciální schopnost či neschopnost rozpoznat pravdu od smyšlenky je využívána médii i politiky.

Hrozba, že se Andrej Babiš mladší stane mediální loutkou, se ukazuje jako oprávněná. Děje se tak prostřednictvím reprezentace dvou stěžejních aktérů - Andreje Babiše, který reprezentuje politický diskurz, a autorů reportáže a spolu s nimi celá sociální skupina novinářů v rámci mediálního diskurzu. Obě strany se navzájem označují za viníky kauzy. Andrej Babiš se odkazuje prostřednictvím diskurzu rodiny a soukromí na důležitost ochrany svých dětí a činy novinářů hodnotí jako nemorální, lživé a manipulativní. Zdůrazňuje tak hranice, které jsou podle něj nepřekročitelné, které mají zůstat osobní, skryté, soukromé, aby bylo všem uvnitř těchto hranic zajištěno bezpečí. V tomto pojetí je jeho syn nesvéprávnou osobou, kterou lze snadno zneužít, což média podle něj učinila. Andrej Babiš je médii reprezentován jako oslabený, chycený při činu (viz Respekt a Reflex), anebo jako oběť mediální kampaně (viz časopis Týden), na které se novináři aktivně podílejí.

Naproti tomu novináři jsou ti, kteří mohou za určitých podmínek některé hranice překračovat. Umožňuje jim to ideologie veřejného zájmu. Veřejný zájem působí jako kompas, podle kterého by se každý investigativní novinář měl rozhodovat, zda, kdy a jakým způsobem zjištěné informace zveřejnit. S ohledem na tuto skutečnost je vyzdvihována investigativní práce novinářů (zejména v časopisu Respekt) a v její perspektivě jsou novináři jakýmsi strážci veřejného pořádku - ti, kteří odkrývají pravdu, odhalují skryté a

temné, kteří svými zjištěními mohou ovlivňovat i společenské a politické dění. Z tohoto hlediska je Andrej Babiš mladší obětí kauzy, který sice může i nemusí být důvěryhodný, ovšem je jasně zneužíván v rámci diskurzu rodiny Andrejem Babišem jako součást jeho veřejné mediální obhajoby (viz Reflex a Respekt).

Jak jsme mohli vidět, reprezentace obou aktérů kauzy jsou jednoznačně polarizované. Je to dáno eskalací střetu politického a mediálního diskurzu, ke kterému došlo po publikaci reportáže. Ve veřejném dění tak vykrytalizoval mocenský boj mezi politiky a novináři o to, kdo je viníkem kauzy a na čí straně je pravda. Vztah politiků a novinářů je v demokratické společnosti ambivalentního charakteru - na jedné straně politici potřebují být vidět a slyšet prostřednictvím médií a novináři potřebují témata pro svou práci, na straně druhé mediální publicita nemusí být pro politiky vždy pozitivního charakteru a může tak ohrozit mocenskou pozici daného politika či politické strany (a naopak pomoci opozici). Často proto dochází ke střetům, které nejsou typickým jevem posledních let pouze u nás, ale svými útoky vůči novinářům je znám např. i americký prezident Donald Trump. Není tedy žádným překvapením, že je mezi novináři a politiky bránicí pozici Andreje Babiše patrný antagonismus. Účelem útoků na novináře je zpochybnění jejich důvěryhodnosti a tím pádem i omezení jejich mocenského vlivu, který média mají zejména díky svému přístupu k masovému publiku. Novináři se naopak pokouší prostřednictvím legitimizace své práce bojovat proti těmto útokům, aby si udrželi a obhájili svůj společenský status a důvěryhodnost ve společnosti.

Připomínám zde, že média jsou v duchu teorie sociální odpovědnosti považována za hlídačského psa demokracie, jehož úkolem je kontrolovat věci veřejné a upozorňovat na nežádoucí společenské jevy spojené se zneužíváním výkonné moci (Reifová, 2004). Investigativní novináři jsou vedeni vnitřně integrovanou představou veřejného zájmu, která slouží jako legitimizační nástroj pro publikaci dané práce. Do debaty o reportáži Slonkové a Kubíka ovšem vstupuje další ideologie, a to ideologie loajality vůči majitelům médií, sponzorům, šéfredaktorům, celé redakci a zaměření daného média. Oproti nezávislé svobodné novinářské tvorbě, která je nutnou podmínkou fungování liberální demokratické společnosti, stojí stranickost a cenzura, která ztrácí ze zřetele veřejný zájem a slouží ve prospěch soukromých zájmů podnikatelů, popřípadě politiků. Novináři se tak mohou stát pouhými figurkami v mocenském boji mediálních magnátů s různými politickými a ekonomickými zájmy, kteří se prostřednictvím nakoupených médií snaží o ukotvení své mocenské pozice. I na to poukázal útok Mladé Fronty DNES a obrana Seznamu. Čím větší tlak, ať už politický nebo ekonomický, jednotliví novináři vnímají, tím více se také uchylují ke snaze svým aktivismem společenské dění ovlivňovat (viděli jsme zejména na příkladu časopisu Respekt a také časopisu Reflex). Zde došlo k silné sebeidentifikaci s novinářskou

profesí pod vlivem ideologie veřejného zájmu. Reagují tak na pocit ohrožení základních principů svobody médií a potažmo s tím i demokratické společnosti.

Jak jsem naznačila výše, význam reportáže a jejího dopadu, který je jí připisován, působí na mediální diskurz a má vliv na celou novinářskou komunitu. Analyzované mediální výstupy jsou ukázkou nejen vyzdvihování ideálu novinářské práce, ale i systematického zpochybňování médií kvůli podezření z manipulace a předpojatosti novinářů. Nejistota a pochybnosti kolem kauzy a práce novinářů, útoky na jejich objektivitu a profesní i lidskou morálku, snižuje v očích veřejnosti důvěryhodnost novinářské profese. A tak se v kruhu vracíme zpět k úvodu této práce, kde jsem prezentovala výsledky průzkumu CVVM zkoumající prestiž vybraných povolání.

Pokles reputace novinářů je nový trend, který je vyvoláván a zároveň podporován soustavným znevěrohodňováním novinářů, který jsme viděli ze stran některých politicky zainteresovaných osobností. Na tomto procesu se ovšem zásadním způsobem nevědomky podílejí i samotní novináři. Množství mediálních výstupů, projevů různých názorů a pochybností kolem kauzy, přispívají k nepřehlednosti a zahlcenosti mediálního prostoru a zpětně také k nezamýšlené relativizaci zjištěných informací. Balancování na hraně fikce a faktu, které jsme viděli výše, bulvarizace ale i aktivistický přístup některých novinářů může naopak vyvolávat výraznou nedůvěru u čtenářů. Exemplárním příkladem je pak reportážní článek Ivana Motýla z Týdne, který na své cestě po České republice reprodukuje tři nenávistné názory voličů hnutí ANO vůči novinářům. I tento mediální výstup naznačuje, že se žurnalistika ocitla v bludném kruhu nedůvěry (alespoň tedy v rámci diskuze nastolené v kauze Andreje Babiše mladšího), do kterého se sama ještě více zamotává.

6. Bibliografie

6.1. Analyzované články

- BARTKOVSKÝ, Martin. Šéfredaktor MF Dnes vyhrožuje majiteli Seznamu: Vaše soukromí bude taky věc veřejná | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/91233/sefredaktor-mf-dnes-vyhrozuje-majiteli-seznamu-vase-soukromi-bude-taky-vec-verejna.html>
- CVRČEK, Miroslav. Andrej Babiš pořádá hon na svou vlastní rodinu. Je to odporný hyenismus | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/komentare/91182/andrej-babis-porada-hon-na-svou-vlastni-rodinu-je-to-odporny-hyenismus.html>
- ČERNÝ, Adam. OSVALDOVÁ, Barbora. Udělali Slonková a Kubík chybu? Reflex. 22.11.2018 (47): 20.
- DOLEŽAL, Jiří X. Jak se musím zastat Andreje Babiše... | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/komentare/91399/jxd-jak-se-musim-zastat-andreje-babise.html>
- STEIGERWALD, Karel. Babišovy děti a zločiny východního typu | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/komentare/91128/karel-steigerwald-babisovy-deti-a-zlociny-vychodniho-typu.html>
- -MIC-. Babiš mladší: Můj otec lže, překročil červenou čáru. Nejsem vůbec pod dozorem | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/91203/babis-mladsi-muj-otec-lze-prekrocil-cervenou-caru-nejsem-vubec-pod-dozaorem.html>
- OTTO, Pavel. E15.cz. Slova Babiše mladšího je třeba vnímat jako vyjádření obviněného ze spolupachatelství, říká advokátka | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/rozhovory/91180/slova-babise-mladsiho-je-treba-vnimat-jako-vyjadreni-obvineneho-ze-spolupachatelstvi-rika-advokatka.html>
- PEČINKA, Bohumil. Bude z Česka mečiarovské Slovensko? | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/komentare/91226/bohumil-pecinka-bude-z-ceska-meciarovske-slovensko.html>
- PEŠEK, Petr. Babišismus obnažil své slabiny. Jeho oponenti ale také | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/komentare/91262/babisismus-obnazil-sve-slabiny-jeho-opONENTI-ale-take.html>
- SEZEMSKÝ, Jiří. Krym a Čapí hnízdo. Reflex. 22.11.2018 (47): 12.
- STRAKATÝ, Čestmír. Babiš by měl jít okamžitě do vazby, v Česku došlo k převzetí státu, říká jeho exnáměstek a senátor | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/prostor-x/91152/babis-by-mel-jit-okamzite-do-vazby-v-cesku-doslo-k-prevzeti-statu-rika-jeho-exnamestek-a-senator.html>

- KUNDRA, Ondřej. České tajné služby prověřují ukrajinskou přítelkyni Babišova syna • RESPEKT. RESPEKT [online]. Copyright © [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/politika/ceske-tajne-sluzby-proveruji-ukrajinskou-pritelkyni-babisova-syna>
- KUNDRA, Ondřej. Policie věděla, kde je Babišův syn. Proč ho doposud nevyslechla? • RESPEKT. RESPEKT [online]. Copyright © [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/politika/policie-vedela-kde-je-babisuv-syn-proc-ho-doposud-nevyslechla>
- KUNDRA, Ondřej, SPURNÝ, Jaroslav, SVOBODOVÁ, Ivana. Babiš vs. Babiš. Respekt. 19.11.2018 (47): 14.
- KUNDRA, Ondřej, SPURNÝ, Jaroslav, SVOBODOVÁ, Ivana. Policie nepředala žalobcům informace o podezření z Babišova únosu • RESPEKT. RESPEKT [online]. Copyright © [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/politika/police-nepredala-zalobcum-informace-o-podezreni-z-babisova-unosu>
- LAMPER, Ivan. minulý týden. Respekt. 19.11.2018 (47): 66.
- PROCHÁZKOVÁ, Andrea. Babiš junior promluvil o Čapím hnízdu. Opozice chce vyslovit nedůvěru vládě • RESPEKT. RESPEKT [online]. Copyright © [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/politika/babis-junior-promluvil-o-capim-hnizdu-opozice-chce-vyslovit-neduveru-vlade>
- PROCHÁZKOVÁ, Andrea. Směšné! Respekt. 26.11.2018 (48): 31.
- SPURNÝ, Jaroslav, SVOBODOVÁ, Ivana, KUNDRA, Ondřej. Babiš a váhající policie. Respekt. 26.11.2018 (48): 22.
- SPURNÝ, Jaroslav, SVOBODOVÁ, Ivana. Zdraví dcery Andreje Babiše už znalec přezkoumal • RESPEKT. RESPEKT [online]. Copyright © [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/spolecnost/zdravi-dcery-andreje-babise-uz-je-znalecky-prezkoumano>
- SVOBODOVÁ, Ivana. Hamáček: Policie věděla, kde je Babiš junior. Údajný únos se vyšetřuje • RESPEKT. RESPEKT [online]. Copyright © [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/politika/hamacek-policie-vedela-kde-je-babis-junior-udajny-unos-se-vysetruje>
- ŠVEHLA, Marek. Tak to prostě je. Respekt. 26.11.2018 (48): 46.
- TABERY, Erik. Babiš nic nevysvětlil • RESPEKT. RESPEKT [online]. Copyright © [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/politika/andrej-babis-nic-nevysvetlil>
- TABERY, Erik. Babiš se topí a my s ním • RESPEKT. RESPEKT [online]. Copyright © [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/politika/babis-se-topi-a-my-s-nim>
- TABERY, Erik. MfD a jaderný kufřík. Respekt. 19.11.2018 (47): 3.
- TABERY, Erik. Nový Andrej Babiš. Respekt. 19.11.2018 (47): 10.
- TABERY, Erik. Občané a nedotknutelný Babiš • RESPEKT. RESPEKT [online]. Copyright © [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/politika/obcane-a-nedotknutelnny-babis>
- TŘEŠŇÁK, Petr. Blázinec Babiš. Respekt. 19.11.2018 (47): 31.
- BAROCH, Pavel. Cejch na pacientově čele. 19.11.2018 (48): 31.
- KÖPPL, Daniel. Vážení a milí čtenáři! Týden. 19.11.2018 (48): 3.
- MOTÝL, Ivan. Hlas Babišova lidu: proč venkov stále stojí za premiérem | Týden.cz. Týden.cz - Aktuální zpravodajství v souvislostech [online]. Copyright © 2006 EMPRESA MEDIA, a.s. [cit.

06.06.2020]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/hlas-babisova-lidu-proc-venkov-stale-stoji-za-premierem_504360.html

- NACHTMANN, Filip. Babiš nemůže být premiérem, ČSSD zvolila zbabělost. 26.11.2018 (49): 14.
- NACHTMANN, Filip. Diagnóza: Babiš. 19.11.2018 (48): 12.
- NACHTMANN, Filip. Suverén proti všem. 26.11.2018 (49): 12.
- REDAKCE. Babišova exmanželka: O synově cestě na Krym jsem věděla | Týden.cz. Týden.cz - Aktuální zpravodajství v souvislostech [online]. Copyright © 2006 EMPRESA MEDIA, a.s. [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/babisova-exmanzelka-o-synove-ceste-na-krym-jsem-vedela_504201.html
- REDAKCE. Babiš v Duelu Jaromíra Soukupa SPECIÁL: Pravda je na mé straně. Vyhraju! | Týden.cz. Týden.cz - Aktuální zpravodajství v souvislostech [online]. Copyright © 2006 EMPRESA MEDIA, a.s. [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/babis-v-duelu-jaromira-soukupa-special-pravda-je-na-me-strane-vyhraju_504057.html
- REDAKCE, ČTK. Babiš at' se stáhne, žádá ČSSD. ANO: Nikoho jiného nemáme | Týden.cz. Týden.cz - Aktuální zpravodajství v souvislostech [online]. Copyright © 2006 EMPRESA MEDIA, a.s. [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/babis-at-se-stahne-zada-cssd-ano-nikoho-jineho-nemame_503784.html
- REDAKCE, ČTK. Babiš: Jestli vláda padne, Zeman mě pověří sestavením nové | Týden.cz. Týden.cz - Aktuální zpravodajství v souvislostech [online]. Copyright © 2006 EMPRESA MEDIA, a.s. [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/babis-jestli-vlada-padne-zeman-me-poveri-sestavenim-nove_503733.html
- REDAKCE, ČTK. Policii se stále nepovedlo navázat přímý kontakt s Babišem jr. | Týden.cz. Týden.cz - Aktuální zpravodajství v souvislostech [online]. Copyright © 2006 EMPRESA MEDIA, a.s. [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/policii-se-stale-nepovedlo-navazat-primy-kontakt-s-babisem-jr_504963.html
- REDAKCE, ČTK. Syn nikdy neměl české občanství, řekl Babiš a obořil se na novináře | Týden.cz. Týden.cz - Aktuální zpravodajství v souvislostech [online]. Copyright © 2006 EMPRESA MEDIA, a.s. [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/syn-nikdy-nemel-ceske-obcanstvi-rekl-babis-a-oboril-se-na-novinare_503306.html
- REDAKCE, ČTK. Zeman v TV Barrandov: Kdyby vláda padla, pověřím Babiše znovu | Týden.cz. Týden.cz - Aktuální zpravodajství v souvislostech [online]. Copyright © 2006 EMPRESA MEDIA, a.s. [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/ze-man-v-tv-barrandov-kdyby-vlada-padla-poverim-babise-znovu_503289.html
- REDAKCE. Odchod Babiše z funkce by situaci řešil, řekl Žáček z ODS v Aréně Jaromíra Soukupa | Týden.cz. Týden.cz - Aktuální zpravodajství v souvislostech [online]. Copyright © 2006 EMPRESA MEDIA, a.s. [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/odchod-babise-z-funkce-by-situaci-resil-rekl-zacek-z-ods-v-arene-jaromira-soukupa_503927.html
- REDAKCE. Okamura v Aréně Jaromíra Soukupa: Chceme vyměnit ČSSD a být ve vládě | Týden.cz. Týden.cz - Aktuální zpravodajství v souvislostech [online]. Copyright © 2006 EMPRESA MEDIA, a.s. [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/okamura-v-arene-jaromira-soukupa-chceme-vymenit-cssd-a-byt-ve-vlade_503111.html
- REDAKCE. Okamura v Aréně Jaromíra Soukupa: Pryč z EU! Není reformovatelná | Týden.cz. Týden.cz - Aktuální zpravodajství v souvislostech [online]. Copyright © 2006 EMPRESA ME-

DIA, a.s. [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/okamura-v-arene-jaromira-soukupa-pryc-z-eu-neni-reformovatelna_504734.html

- REDAKCE. Orbán v Duelu s Jaromírem Soukupem: Pro Brusel jsme černé ovce, Babiše si vážím | Týden.cz - Aktuální zpravodajství v souvislostech [online]. Copyright © 2006 EMPRESA MEDIA, a.s. [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/media/televize-a-radia/orban-v-duelu-s-jaromirem-soukupem-pro-brusel-jsme-cerne-ovce-babise-si-vazim_505149.html
- -VLB-. Okamura: Kubík a Slonková jsou hyeny, zprofanovanou ČSSD rádi nahradíme | Týden.cz. Týden.cz - Aktuální zpravodajství v souvislostech [online]. Copyright © 2006 EMPRESA MEDIA, a.s. [cit. 06.06.2020]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/okamura-kubik-a-slonkova-jsou-hyeny-zprofanovanou-cssd-radi-nahradime_503315.html
- VLACH, Tomáš. Krym: místo za novou železnou oponou. 26.11.2018 (49): 50.

6. 2. Použitá literatura

- DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0139-7.
- FAIRCLOUGH, Norman. Analysing discourse: textual analysis for social research. New York: Routledge, 2003. ISBN 0415258936.
- GIDDENS, Anthony, SUTTON, Philip W., ed. Sociologie. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-0-07-1.
- HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.
- JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. Masová média. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3.
- MCQUAIL, Denis. Zurnalistika a společnost. Přeložil Alice NEMCOVÁ TEJKALOVÁ, přeložil Roman HÁJEK, přeložil Marta CHROMÁ. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3093-9.
- MCQUAIL, Denis. Úvod do teorie masové komunikace. 4., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5.
- REIFOVÁ, Irena. Slovník mediální komunikace. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7.
- SCHNEIDEROVÁ, Soňa. Analýza diskurzu a mediální text. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2884-4.
- SVOBODOVÁ, Jindřiška, Šárka HAMRUSOVÁ a Barbora HINKOVÁ. Kritické čtení mediálních textů. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018. ISBN 9788024453156.
- VÁVRA, M. 2008. Diskurz a diskurzivní analýza v sociologii, in Soudobá sociologie II (Teorie sociálního jednání a sociální struktury), Ed. J. Šubrt, str. 204-221. Praha: Karolinum.
- WODAK, Ruth a Michał KRZYŻANOWSKI. Qualitative discourse analysis in the social sciences. New York: Palgrave Macmillan, 2008. ISBN 9780230019874.

6. 3. Elektronické zdroje

- HEŘMANSKÝ, Martin. E_Úvod do společenskovedních metod. Kvalitativní analýza dat [online]. Praha, 2009/2010. Dostupné z: <http://moodle.fhs.cuni.cz/course/view.php?id=614>

- KNÁPKOVÁ, Gabriela. Časopis Týden v letech 1994-2012 v kontextu bulvarizace médií. Praha, 2013. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Fakulta sociálních věd. Katedra mediálních studií. vedoucí práce Mgr. Libuše Koubská. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/125907/>
- MOCHANOVÁ, Karolína. Politika, média a moc. Praha, 2019. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta. Katedra občanské výchovy a filosofie. Vedoucí práce PhDr. Josef Straceny, CSc. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/196308/>
- NOVOTNÁ, Hedvika. E_Úvod do společenskovedních metod. Kvalitativní strategie výzkumu [online]. Praha, 2009/2010. Dostupné z: <http://moodle.fhs.cuni.cz/course/view.php?id=614>
- PAVLUNOVÁ, Adéla. Hrdinou může být každý. Sada story s hrdinskou tematikou pro časopis Respekt. Brno, 2013. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Mgr. Lenka Waschková Císařová, Ph.D. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/388211/fss_b/
- ŠŤASTNÁ, Zuzana. Vznik Televize Seznam - Nový distribuční kanál internetového média. Bakalářská práce. Praha, 2019. Univerzita Karlova. Katedra mediálních studií. Vedoucí práce Jan Miessler. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/107928>
- VAŠÁT, Petr. Kritická diskursivní analýza: Sociální konstruktivismus v praxi. In Antropoweb, 2012. [online]. Dostupné z: <http://www.antropoweb.cz/cs/kriticka-diskursivni-analyza-socialni-konstruktivismus-v-praxi>

6. 4. Internetové zdroje

- Babiš: Nikdy neodstoupím, nikdy. Nechť si to všichni zapamatují | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy [online]. Copyright © 1997 [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/capi-hnizdo-kausa-andrej-babis-premier-2018-vlada_1811160759_ako
- Babiš vysvětloval okolnosti kauzy svého syna. ‚Cestu do Ruska doporučila lékařka Protopopová,‘ řekl | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy [online]. Copyright © 1997 [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/zive-tv-nova-andrej-babis-mladsi-beatrice-babisova-zeneva_1811182119_jgr
- Bakala potvrdil koupi většinového podílu v Economii — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/media/1443339-bakala-potvrdil-koupi-vetsinoveho-podilu-v-economii>
- Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. Důvěra k vybraným institucím veřejného života – březen 2019 [online]. Copyright © 2020. [cit. 08.01.2020]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4893/f9/po190328.pdf
- Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. Prestiž povolání – červen 2019 [online]. Copyright © 2020. [cit. 08.01.2020]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4986/f9/eu190724.pdf
- Důvod k rezignaci Babiš nevidí. Synova kauza je podle něj součástí scénáře, jak ho dostat z politiky — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2650199-babis-meho-syna-nikdo-neunesl-je-psychicky-nemocny>

- Czech News Center nahradilo Ringier — Médiář. Médiář — Média, marketing, maloobchod [online]. Copyright © News Media 2011 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediary.cz/czech-news-center-nahradilo-ringier/>
- Čínská Citic a Soukup mají kontrolovat Médeu a Empresu | MediaGuru. Homepage | MediaGuru [online]. Copyright © 2020 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2019/08/cinska-citic-a-soukup-maji-kontrolovat-medeu-a-empresu/>
- Dva policisté dostali kázeňský trest, nevyšetřili e-mail Babiše juniora o únosu - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/dva-policiste-dostali-kazensky-trest-nevysetrili-e-mail-babise-juniora-o-unosu-77561?seq-no=2&dop-ab-variant=&source=article-detail>
- Economia. Economia [online]. Copyright © 2020 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.economia.cz/o-nas/>
- Historicky první číslo Reflexu? Sběratelský kousek. Přečtěte si ho na webu! | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/45762/historicky-prvni-cislo-reflexu-sberatelsky-kousek-precete-si-ho-na-webu.html>
- Historie | CNC / CZECH NEWS CENTER a.s.. CNC / CZECH NEWS CENTER a.s. [online]. Copyright © 2001 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.cncenter.cz/clanek/1327/historie>
- Infografika: Milníky českých médií 1989-2019 | MediaGuru [online]. Copyright © 2020 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2019/11/infografika-milniky-ceskych-medii-1989-2019/>
- Jak policie vyšetřovala podezření z únosu premiérova syna - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/jak-policie-vysetrovala-podezreni-z-unosu-premierova-syna-60262?seq-no=53&dop-ab-variant=&source=article-detail>
- Jaromír Soukup: Nyní jsem stoprocentním majitelem TV Barrandov - Lupa.cz. Lupa.cz - server o českém Internetu [online]. Copyright © 1998 [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/aktuality/jaromir-soukup-nyni-jsem-stoprocentnim-majitelem-tv-barrandov/>
- Jedničkou českého internetu zůstal loni Seznam.cz | MediaGuru. Homepage | MediaGuru [online]. Copyright © 2020. [cit. 08.01.2020] Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2019/01/jednickou-ceskeho-internetu-zustal-loni-seznam-cz/>
- Jelizaveta, záhadná žena z Krymu. Ukrajinský novinář pátral po společnosti Babiše mladšího - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/jelizaveta-zahadna-zena-z-krymu-ukrajinsky-novinar-patral-po-spolecnici-andreje-babise-mladsiho-61526?seq-no=8&dop-ab-variant=&source=article-detail>
- Jiří Kubík je šéfredaktorem Seznam Zpráv | MediaGuru. Homepage | MediaGuru [online]. Copyright © 2020 [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2019/10/jiri-kubik-je-sefredaktorem-seznam-zprav/>
- Jiří Kubík míří do Economie, povede sdílený obsah | MediaGuru. Homepage | MediaGuru [online]. Copyright © 2020 [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2014/12/jiri-kubik-miri-do-economie-povede-sdileny-obsah/>
- Jiří Kubík - Seznam Zprávy. [online]. Copyright © 1996 [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/autor/jiri-kubik-10>

- Kauza přípravy vraždy Sabiny Slonkové — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1447391-kauza-pripravy-vrazdy-sabiny-slonkove>
- „Matka na mě začíná tláčit, otec už určitě tlačí na ni.“ Reportéři Seznamu vyjeli znovu za Andrejem Babišem ml. - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/matka-na-me-zacina-tlacit-otec-uz-urcite-tlaci-na-ni-reporteri-seznamu-vyjeli-znovu-za-andrejem-babisem-ml-60691?seq-no=25&dop-ab-variant=&source=article-detail>
- Marek Stoniš | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/writerprofile/46/marek-stonis>
- Měsíčník Instinkt naposledy vyjde 3. října | MediaGuru. Homepage | MediaGuru [online]. Copyright © 2020 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2019/09/mesicnik-instinkt-naposledy-vyjde-3-rijna/>
- Nejsilnějšími podle prodejů tisku jsou CNC, Mafra a VLM | MediaGuru. Homepage | MediaGuru [online]. Copyright © 2020 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2020/02/nejsilnejsimi-podle-prodeju-tisku-jsou-cnc-mafra-a-vlm/>
- Newsroom ČT24 — Česká televize. Česká televize [online]. Copyright © [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11030967025-newsroom-ct24/218411058170036/>
- Novinářka Aktuálně.cz Sabina Slonková musí zaplatit pokutu za krytí zdroje — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/media/1422005-novinarka-aktualnecz-sabina-slonkova-musi-zaplatit-pokutu-za-kryti-zdroje>
- Obvinění u Čapiho hnízda si převzalo 11 lidí. 'Stíhána je i moje paní', potvrdil Babiš | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy [online]. Copyright © 1997 [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/obvineni-u-capiho-hnizda-si-prevzalo-11-lidi-stihani-babise-a-faltnka-se_1710231441_dbr
- O Reflexu | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/o-reflexu>
- O Respektu • RESPEKT. RESPEKT [online]. Copyright © [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/o-respektu>
- Policie začala znovu vyšetřovat zmizení syna Andreje Babiše na Krym - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/policie-znovu-rozjela-vysetrovani-zmizeni-syna-andreje-babise-na-krym-60380?seq-no=37&dop-ab-variant=&source=article-detail>
- Po třech letech bude jasno v otázce lex Babiš. Ústavní soud se za týden vyjádří k pozměňovacím návrhům | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy [online]. Copyright © 1997 [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/lex-babis-ustavni-soud-andrej-babis-vlada_2002111539_aur
- Prohlášení společnosti Seznam.cz k výhrůžkám šéfredaktora deníku MF Dnes – Blog Seznam.cz. Blog Seznam.cz [online]. Copyright © 1996 [cit. 29.07.2020]. Dostupné z: <https://blog.seznam.cz/2018/11/prohlaseni-spolocnosti-seznam-cz-k-vyhruzkam-sefredaktora-deniku-mf-dnes/>

- Protopopov: Babiše jr. jsem neunesl, staral jsem se o něj jako o bratra - Novinky.cz. Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu [online]. Copyright © 2003 [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/protopopov-babise-jr-jsem-neunesl-staral-jsem-se-o-nej-jako-o-bratra-40255637>
- Průvodce kauzou Čapí hnízdo: Pět kroků k pochopení příběhu - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/pruvodce-kauzou-capi-hnizdo-pet-kroku-k-pochopeni-pribehu-60272?seq-no=50&dop-ab-variant=&source=article-detail>
- Průzkum: Čeští novináři čelí krizi důvěry | Věda & výzkum | věda.muni.cz. Magazín M: Zprávy z MUNI | em.muni.cz [online]. Dostupné z: <https://www.em.muni.cz/veda-a-vyzkum/8905-cesti-novinari-celi-krizi-duvery>
- Připomeňte si: Rozhovor s AB juniorem o otci, nemoci a kauze Čapí hnízdo – . Neovlivní – investigativní deník o vlivu a lidech [online]. Copyright © Dead Line Media s.r.o. 2016 [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://neovlivni.cz/vubec-prvni-rozhovor-s-andrejem-babisem-juniorem-o-otci-nemoci-a-kauze-capi-hnizdo/>
- Sabina Slonková - Aktuálně.cz. Aktuálně - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/autori/sabina-slonkova/l~i:author:5/>
- Sabina Slonková: Andrej Babiš by byl blázen, kdyby ovlivňoval obsah MF DNES | Radiožurnál. Český rozhlas Radiožurnál [online]. Copyright © 1997 [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/sabina-slonkova-andrej-babis-by-blazen-kdyby-ovlivnoval-obsah-mf-dnes-6306077>
- Sabina Slonková: Nechtěla jsem být hrobníkem MF Dnes - Aktuálně.cz. Názory - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://nazory.aktualne.cz/rozhovory/sabina-slonkova-nechtela-jsem-byt-hrobnikem-mf-dnes/r~d688dd94b5c911e4-ba57002590604f2e/>
- Seznam Zprávy zahájily, přispějí i Forbes či Reportér | MediaGuru. Homepage | MediaGuru [online]. Copyright © 2020 [cit. 19.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2016/10/seznam-zpravy-zahajily-prispeji-i-forbes-ci-reporter/>
- Slonkovou v čele MF Dnes střídá Plesl — Médiář. Médiář — Média, marketing, maloobchod [online]. Copyright © News Media 2011 [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/slonkovou-v-cele-mf-dnes-strida-plesl/>
- Soukromí majitele Seznam.cz už nemusí být soukromé, píše deník MF DNES - Lupa.cz. Lupa.cz - server o českém Internetu [online]. Copyright © 1998 [cit. 29.07.2020]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/aktuality/soukromi-majitele-seznam-cz-uz-nemusi-byt-soukrome-pise-denik-mf-dnes/>
- Stíhání Babiše ml. v kauze Čapí hnízdo definitivně skončilo. Nejvyšší žalobce posvětil Šarochovu stopku | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy [online]. Copyright © 1997 [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/capi-hnizdo-kauz-a-andrej-babis-mladsi-aktualne-2020-pavel-zeman_2002270900_ako
- Stíhání Andreje Babiše v kauze Čapí hnízdo bude pokračovat — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/specialy/capi-hnizdo/2995157-line-stihani-andreje-babise-v-kauze-capi-hnizdo-bude-pokracovat>
- "Šafr by byl ideální šéfredaktor pro Babiše" — Médiář. Médiář — Média, marketing, maloobchod [online]. Copyright © News Media 2011 [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.medi-ar.cz/slonkova-safr-by-by-idealni-sefredaktor-pro-babise/>

- Švec: Jak se proměnila média po vstupu Andreje Babiše do MF Dnes — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/media/2124621-svec-jak-se-promenila-media-po-vstupu-andreje-babise-do-mf-dnes>
- Tabery: rozhodnutí nepsat o Bakalovi bylo chybné — Médiář. Médiář — Média, marketing, maloobchod [online]. Copyright © News Media 2011 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/tabery-rozhodnuti-nepsat-o-bakalovi-bylo-chybné/>
- Upoutávka: Duo Slonková a Kubík se vrací, dokumentární pátrání startuje - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 19.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/duo-slonkova-a-kubik-se-vraci-dokumentarni-patrani-startuje-3260?seq-no=87&dop-ab-variant=&source=clanky-home>
- Vyhlásenie šéfredaktorov k vražde Jána Kuciaka – Denník N. Denník N - Nezávislý denník [online]. Copyright © N Press s.r.o. [cit. 19.04.2020]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/1041146/vyhlasenie-sefredaktorov-k-vrazde-jana-kuciaka/?ref=list>
- Všechno se změní, až se začnou rýpat v rodině majitele Seznamu, napsal šéf MF Dnes - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/vsechno-se-zmeni-az-se-zacne-rejpat-v-rodine-lukacovice-vzka/r~f80e69a6e97e11e8b474ac1f6b220ee8/>
- Vznik reportáže o Babišovi mladším byl v pořádku, převážil veřejný zájem, věří předseda Syndikátu novinářů — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2654219-vznik-reportaze-o-babisovi-mladsim-byl-v-poradku-pre-vazil-verejny-zajem-veri-predseda>
- Vyjádření matky Andreje Babiše ml. Beaty Babišové z TV Nova - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/vyjadreni-matky-andreje-babise-ml-beaty-babisove-z-tv-nova-60748?seq-no=24&dop-ab-variant=&source=article-detail>
- Z e-mailu Babišova syna přišla zpráva: Pomozte mi, chci vypovídat - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © 1996 [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/z-mailu-babisova-syna-prave-prisla-zprava-pomozte-mi-chci-vypovídat-60475?seq-no=31&dop-ab-variant=&source=article-detail>
- Z Týdne odcházejí novináři kvůli Soukupovu hnutí — Médiář. Médiář — Média, marketing, maloobchod [online]. Copyright © News Media 2011 [cit. 17.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/z-tydne-odchazeji-novinari-kvuli-soukupovu-hnuti/>